

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK TARİHİ ANABİLİM DALI
YENİÇAĞ TARİHİ BİLİM DALI

1093/1682 TARİHLİ MÜNECCİMBAŞI DEFTERİ
(DEĞERLENDİRME VE ÇEVİRİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

METİN ŞUŞAR

İSTANBUL 2018

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK TARİHİ ANABİLİM DALI
YENİÇAĞ TARİHİ BİLİM DALI

1093/1682 TARİHLİ MÜNECCİMBAŞI DEFTERİ
(DEĞERLENDİRME VE ÇEVİRİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

METİN ŞUŞAR

TEZ DANIŞMANI: PROF. DR. AHMET ŞİMŞİRGİL

İSTANBUL 2018

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek lisans öğrencisi Metin ŞUŞAR'ın "1093 / 1682 Tarihli Müneccimbaşı Defteri (Değerlendirme ve Çeviri)" konulu tez çalışması jürimiz tarafından Türk Tarihi Anabilim Dalı, Yeniçağ Tarihi Bilim Dalı yüksek lisans tezi olarak oy birliği / oy çokluğu ile başarılı bulunmuştur.

İmza

Tez Danışmanı : Prof. Dr. Ahmet ŞİMŞİRGİL
Üniversitesi Marmara Üniversitesi

Üye : Doç. Dr. Murat ULUSKAN
Üniversitesi Marmara Üniversitesi

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Ekrem TAK
Üniversitesi İstanbul Medeniyet Üniversitesi

.....
.....
.....

ONAY

Yukarıdaki jüri kararı Enstitü Yönetim Kurulu'nun/...../ 2018 tarih ve
2018/14-06 sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Okan YEŞİLOT
Müdür

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	I
ÖNSÖZ	II
ÖZET	III
ABSTRACT.....	IV
KISALTMALAR	V
GİRİŞ	1
1. MÜNECCİMBAŞILIK HAKKINDA	4
2. 1093/1682 TARİHLİ MÜNECCİMBAŞI DEFTERİ.....	9
2.1. Eserin Tanıtımı ve Muhtevası	9
2.2. Eserin Müellifi Meselesi	18
2.3. Tespit Edebildiğimiz İlm-i Nücûm Risaleleri	19
BİBLİYOGRAFYA	21
METNİN TRANSKRİPSİYONUNDA İZLENEN YOL.....	22
SÖZLÜK.....	23
TRANSKRİBE METİN	30
EKLER	96
Ek-1: 1093/1682 Tarihli Müneccimbaşı Defteri'nin Orijinal Nüshaları.....	96

ÖNSÖZ

“Tarih zamanların müşahidi, hakikatin aşığı, hâlin hikâyesi, istikbalin kâşifidir.”

Çalışmamızın esasını 1093/1682 Tarihli Müneccimbaşî Defteri (Değerlendirme ve Çeviri) teşkil etmektedir. Müneccimler daha çok cülûs, sadrazamın mühür alması, savaş ilanı, ordunun sefere çıkması, donanmanın hareketi, sultan düğünü, çocuk doğumu, padişahın bir yere hareketi gibi önemli olayları yazıp padişaha, sadrazama ve üst düzey yöneticilere arz etmiştir. Hiç kuşkusuz bu müneccimbaşî defterlerinin hazırladığı takvimler tarihi bilgileri ihtiva ettiğinden biz de Osmanlı Devleti'nin tarihini aydınlatmak gayesiyle, yapılacak çalışmalara ışık tutulması düşüncesiyle “1093/1682 Tarihli Müneccimbaşî Defteri” ni ele aldık.

Tez çalışmamız bir giriş ve metinden meydana gelmektedir. Giriş kısmında müneccimbaşîlik hakkında genel bilgiler, araştırmamıza esas olan defterin tanıtımı ve muhtevası, eserin müellifi meselesi, metinde izlenen yol ve tespit edebildiğimiz ilm-i nücûm risaleleri yazılmıştır. Metinde geçen kelimelerden oluşan bir sözlük ve ardından defterin transkripsiyonu eklenmiştir. Ek kısmında da eserin orijinal nüshalarından birkaç varak eklenmiştir.

Çalışma sırasında bizden yardımlarını esirgemeyip bilgi ve birikimlerini paylaşan, tezin değerlendirilmesinde çok değerli katkılarda bulunan tez danışmanım Prof. Dr. Ahmet ŞİMŞİRGİL'e ve bizi tezin her aşamasında yönlendiren Doç. Dr. Uğur DEMİR hocamıza teşekkürü bir borç bilirim. Eseri temin etmemizde samimi gayretlerde bulunan İstanbul Arkeoloji Müzesi Kütüphanesi Müdürü Üzeyir ALTEKİN'e ve kütüphane görevlilerine teşekkür ederim. Çalışmam esnasında büyük fedakârlık göstererek benden manevi desteklerini esirgemeyen eşime ve biricik oğlum Muhammed Mirza'ya teşekkür eder ve eseri oğluma ithaf ederim.

Metin ŞUŞAR

İstanbul 2018

ÖZET

Bu tez çalışması İstanbul Arkeoloji Müzesi Kütüphanesi'nde 1083 nolu Rûz-nâme adıyla kayıtlıdır. Çalışmamız 1093/1682 Tarihli Müneccimbaşı Defteri'nin değerlendirme ve çevrisinden oluşmaktadır.

Tezimiz müneccimbaşılık hakkında genel bilgilerin yanısıra şekil ve muhteva olarak metnin incelenmesi ve metnin transkripsiyonunu kapsamaktadır. Metnin incelenmesinden sonra aslında bu defterin rûz-nâme değil de müneccimbaşı defteri olduğu sonucuna varılmıştır.

Metinde güneş, ay ve yıldızların konumlarına göre yapılması ve yapılmaması gereken işler tavsiye edilmektedir. Buna ilaveten burçların güneş ve aya yaklaşması sonucundan hareketle bir takım tahminler yer almaktadır.

Anahtar kelimeler: Rûz-nâme, müneccimbaşı defteri, güneş, ay, yıldız, burçlar, tahminler.

ABSTRACT

In our thesis study registered in the İstanbul Archeological Museum Library under the name of calendar numbered 1083. Our study consist of translation and evaluation of The Chief Astrologer Registry dated 1093/1682

Our thesis involves general information as regard the chief astrologer. The thesis includes study consisting of form and content of the registry and transcription of text.

After the examination of the text we reached to the conclusion that the registry should be registered as the chief astrologer registry instead of calendar.

In the text is recommend the done and don't things according to locations of solar, moon and stars. The study includes some predictions stem from come into contact with solar and moon of horoscopes.

Key words: Calender, the chief astrologer, solar, moon, star, horoscopes, predictions.

KISALTMALAR

A	Arapça
a.g.e.	adı geçen eser
a.g.m.	adı geçen makale
a.g.t.	adı geçen tez
bkz.	bakınız
c.	cilt
DİA.	Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi
d.	doğum
F	Farsça
H.z.	Hazreti
İ.M.T.	İslâm Medeniyetinde Takvimler
Ktp.	kütüphane
nr.	numara
ö.	ölüm
s.	sayfa
T	Türkçe
T.T.K.	Türk Tarih Kurumu
vr.	varak
vs.	ve saire

GİRİŞ

İlm-i ahkâm-ı nücûm yıldızların insanları ve olayları etkilediği inancına dayanan ilim dalı, astroloji, müneccimlikdir. İslam bilim literatüründe ilm-i ahkâm-ı nücûm, sınaat-i ahkâm-ı nücûm ya da ilm-i nücûm, ahkâm-ı nücûm, ilm-i hey'et, ilm-i eflak olarak adlandırılan astroloji ve astronomi,19.yy'a kadar tek bir ilim olarak adlandırılmıştır. Bu işlerle meşgul olan kişilere denilen müneccim kelimesi ile hem astrolog hem de astronomlar kastedilmiştir.

İlm-i ahkâm-ı nücûmun matematiksel ilimlerden astronomiyle farkı, yıldızların konum ve hareketlerinin bir işaret sistemi oluşturduğuna ve bu sistem sayesinde gelecek, şimdiki durum ve geçmişe dair bilgi elde etmenin mümkün olduğuna inanılmasıdır.¹ İlm-i ahkâm-ı nücûm rüya tabiri, uğursuz olduğuna inanılan olayları yorumlamak ve geçmiş olaylardan geleceğe yönelik gizli anlamlar çıkarmak, yöntemlerle gelecekte yaşanacak olaylara karşı insanları uyarma sanatıdır. Müneccimler yıldızların işler ve günler üzerindeki hükümlerini cetvellere bağlayarak, hangi gün ve saatte hangi işin yapılması veya yapılmaması hususunda yöneticilere tavsiyelerde bulunurlardı. Yöneticiler müneccimlere itibar etmiş ve saraylarında bulundurmışlardır.

Kur'an-ı Kerim'de geçen ayetlerde inananların göğe bakmalarını ve gökteki ilahi nişanları görüp ibret almalarını istemiştir. Kur'an'da başta arzın yaratılması² olmak üzere Ay ve ay tutulması³,Güneş ve güneş tutulması⁴,sema ile yıldızlar⁵ üzerine birçok ayet mevcuttur. Lakin Kur'an'da geçen kozmolojik ayetlerde yıldız, güneş, ay vs. semavi cisimlerin hakiki hüviyetlerini tasvirde ziyade, kâinat ve tüm varlığın yaratıcısı olan Allah'ın varlığı, kudreti anlatılmak istenmiştir. Kur'an bu ayetlerle astronomiyi tarif edip, ilmimi teşvik ederken astroloji alanına giren bazı işleri de bazı

¹ Farabi'nin verdiği bilgiye göre ilm-i nücûm olarak anılan iki ilim vardır. İlki ilm-i ahkâm-ı nücûm yıldızların zamanla olmuş ve olacak hadiseler hakkında verdiği işaretlerin yorumlanmasını amaçlar. İkincisi olan ilm-i nücûm-i ta'limi matematiksel astronomidir. Tefik Fehd, "İlm-i Ahkâm-ı Nücûm", *DİA*, yıl 2000, cilt 22, s. 124

² A'raf 54.

³ Yasin, 39, 40; En'am, 96.

⁴ Yasin, 38; En'am, 96; Yunus, 5.

⁵ Kaf, 6; Gaşiye, 18; A'raf, 54; Ra'd, 2; İbrahim, 32,33.

ayetleriyle yasaklamıştır. Bu ayetlerin başında Lokman Suresi'nin son ayeti gelmektedir. Bu sureye “mugayyebât-ı hamse”⁶ de denilmektedir.

Kur'an'daki ayetlerde gaybın sadece Allah tarafından bilineceği, peygamberlerin bile Allah bildiremedikçe bir şey bilmedikleri açıkça belirtilmiştir.⁷ Ancak her yılbaşında neler yapılıp yapılmaması gerektiği, nelerden sakınılması gerektiğini belirten risaleler yazarlar, uğurlu ve uğursuz saatleri belirtip, netice hakkında tahminlerde bulunurlar. Oysa Kur'an'da gaybten haber vermenin yasaklandığı birçok ayetiyle belirtilmiştir. Diğer yandan müneccimler Kur'an'ın yasaklayıcı ayetlerini ahkâm defterlerinin başına yazarak, müneccimliğin dini açıdan mahzurlu olmadığını göstermeye çalışmışlardır.“Gaybı Allah'tan başkası bilmez...”⁸ mealindeki ayetler yazılmaktaydı.

Peygamber Efendi'miz(s.a.v) de hadislerinde ilm-i nücûma meyletmenin, ondan istifa etmenin günah olduğunu buyurmuştur.⁹

İslam'ın ilm-i nücûm hakkındaki görüşünü İmam Şafi şöyle açıklamaktadır: “Eğer müneccim gerçek müessirin Allah olduğuna inanır da dünyadaki ahvâlin vuku'unda Allah'ın âdeti, yıldızların hareketleri ve vaziyetlerine göre câridir derse, burada beis yoktur.” demiştir. Bundan dolayı ulema tarafından gerçek müessir yıldızlar kabul edilmedikçe her türlü yorum ve ahkâm yapılabilir yorumu çıkarılmıştır.

İslam bilim âleminde astroloji hiçbir zaman bir ilim olarak kabul görmemiş, lâkin astronomi ile birlikte anıldığından ötürü tamamen de reddedilmemiş ve astronomiden ayrılmamıştır. Ulema halka ve yöneticilere astrolojinin haram ve gerçek dışı olduğunu söyleyip bundan sakınmaları gerektiğini ifade etse de halk ve yöneticiler

⁶ Mugayyebat-ı hamse: Beş bilinmeyen. Bizce gaib olan beş sey: 1-Kıyamet vakti, 2-Yağmurun ne zaman yağacağı, 3-Ana rahmindeki çocuğun mahiyeti ve ceninin isti'tadı ve mânevi simasının ne olduğu, 4-Yarın insanın hayr ve şer olarak ne kazanacağını, 5-İnsanın nerede öleceğini Allah bildirmedikçe kimse bilemez. Bunlara mefâtiḥ-ül gayb da denir. Abdullah Yeğin, *Yeni Lügat*, Genişletilmiş Baskı, İstanbul, 2010, s.681.

⁷ Bu husustaki bazı ayetler için bkz. Al-i İmran, 179; En 'am, 50; Hûd, 25; Nahl,77; Kehf ,65; Neml,65; Ahkâf,23.

⁸ Ahkâf,23.

⁹ Hz. Peygamber (s.a.v) “Kim arrâfeye gelip ondan bir şey sorar da onu tasdik ederse, o kimsenin kırk gün namazı kabul olmaz.” buyurmuştur. Bir başka hadisinde “Her kim yıldızlardan bilgi edinirse, sihirden bir parça iktibas etmiş olur. Ondand aldığı bilgi arttıkça günahı da artar.” buyurmuştur. Salim Aydüz, *Osmanlı Devleti'nde Müneccimbaşıllık ve Müneccimbaşıllar*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul,1993,s. 6.

bu yasağı dinlememiştir. Bilakis ilm-i nücûmla uğraşanların başında ulema ve halifeler gelmiştir ve müneccimler saraylarda itibar görmüşlerdir.

1. MÜNECCİMBAŞILIK HAKKINDA

Osmanlılarda astronomi ve astroloji ile ilgili işlere bakanlara müneccimbaşı denir. Osmanlı resmî literatüründe sermüneccim, başmüneccim, sermüneccimân-ı hâssa, sermüneccimin, reisülmüneccimin gibi adlarla da anılmaktadır. Osmanlılar'da ilm-i heyet ve ilm-i ahkâm-ı nücûm, yani hem astronomi hem astroloji ile ilgilenen müneccimlerin devlet teşkilatında olduğu dikkati çeker. Daha önceki hükümdarların saraylarında da astronomi ve astroloji ile ilgili kendisine danışılan, takvim hazırlamakla görevli müneccimlerin mevcut olduğu, önemli işlerin halledilmesinde müneccimlerin zayıçelerine başvurulduğu, ibadet vakitlerinin tespiti, vergilerin zamanında toplanması, zirai işlerin düzenli yürümesi için takvim hazırlama işini üstlendikleri bilinmektedir.

Müneccimbaşılığın bir müessese olarak Osmanlılar'da ne zaman ortaya çıktığı ile ilgili kesin bir kayıt yoktur. Kuruluş dönemine ait kaynaklarda böyle bir müesseseden bahsedilmemektedir. Osmanlılara astronomi ve astrolojinin Uluğ Bey'in Semerkant'ta kurduğu rasathane zamanında geçtiği bilinmektedir. Burada çalışan Bursalı Kadızade Rûmî'nin talebelerinden ve Şirvanlı âlim Fethullah Şirvanî Kastamonu'ya geldi ve orada astronomi ve astroloji dersleri verdi. Yine bu rasathanede çalışan Ali Kuşçu da (ö.1474) Fatih Sultan Mehmed'in davetiyle İstanbul'a geldi, burada astronomi ve astroloji dersleri okuttu.¹⁰ Osmanlı Devleti'nde müneccimlerin takvimlerine ilk olarak Sultan II. Murad (1421-1451) zamanında rastlanılmaktadır. Bunlar da saray almanağı olup hesap edenleri hakkında bir bilgi yoktur. Bilâhare Fatih Sultan Mehmed'in (1451-1481) İstanbul kuşatması sırasında son hücumu yapmadan önce müneccimlere danıştığını Tacizade Cafer Çelebi'nin yazdığı Mahsure-i İstanbul Fetihnamesi'nden öğrenmekteyiz. Sultan II. Bayezid (1481-1512) zamanında ilmi faaliyetler arasında müneccimlere önem vermesi bu devirde müneccimlerin artmasına vesile oldu. Saraya alınan ilk müneccim II. Bayezid devrinde oldu. Belgelere göre tespit edilen ilk müneccim Seydi İbrahim b. Seyyid'dir. II. Bayezid devrinde müneccimbaşı olan Seydi İbrahim, Kanuni Sultan Süleyman devrinin ortalarına kadar görevini icra etti.

¹⁰ Salim Ayduz, *Osmanlı Devleti'nde Müneccimbaşılık ve Müneccimbaşılar*, İstanbul 1993, s.23.

Onun vefatıyla yerine Sa'di b. İshak Çelebi (ö.947/1540) geçti. Osmanlı Devletinde toplam 37 kişi müneccimbaşılık yaptı. ¹¹

XVI. yüzyılın en dikkat çeken müneccimbaşları Ali el-Muvakkıt ile Takiyüddin er-Râsıd olmuştur. Mustafa b. Ali, Yavuz Selim Camii muvakkıthanesinde bulunmuş ve müneccimbaşı Yusuf b. Ömer es-Sââtî'nin yerine müneccimbaşı oldu. ¹² Takiyüddin er-Rasıd Şam ve Mısır'da yetişti, bilâhare İstanbul'a gelerek Mustafa b. Ali'nin yerine müneccimbaşı oldu ve ilk rasathaneyi kurdu. Klasik İslâm rasathanelerindeki rasat aletlerini topladı ve yeni aletler icat etti. XVII. yüzyılda yetişen bir diğer müneccimbaşı da Hüseyin Efendi'dir. 1040-1060 (1631-1650) yılları arasında müneccimbaşılık yapan Hüseyin Efendi zayıçelerinin isabetiyle meşhur oldu. Derviş Ahmed Dede 1078-1099 (1668-1687) yılları arasında müneccimbaşılık ve sultana müsahiblik yaptı. Müneccimbaşılık XVII. yüzyılda sistemli bir hâl aldı. Kurum müneccimbaşı, müneccim-i sâni ve beş kâtipten müteşekkil bir kadroya sahip oldu. Müneccimbaşı olacak kişiler öncelikle müneccim-i sâniğe getirildi. Müneccimbaşların en az 40 akçeli bir müderris veya benzeri bir vazifede bulunmaları gerekiyordu. Müneccimbaşlar arasında vakanüvis, hattat, hassa sahibi, muvakkıt ve padişah musâhibi olanların yanı sıra hekimbaşılığa yükselenlerle Anadolu ve Rumeli kazaskerliği payelerini alanlar da oldu.

Müneccimbaşların tayin ve azilleri hekimbaşların inhasıyla yapılmaktaydı. Bir müneccimbaşının tayin talebini hekimbaşı şeyhülislâma sunar, şeyhülislâm sadrazama teklif eder, sadrazam da padişaha arz eder ve sultanın onayıyla tayin gerçekleşirdi. Müneccimbaşı ve müneccim-i sâniye sadrazam huzurunda hil 'at giydirilirdi. İkinci müneccimler de takvim hazırlayabilirdi. Kâtipler de müneccimbaşılığa terfi edebilirdi.

Müneccimbaşılık XIX. yüzyılın ikinci yarısına kadar devam etti. Bu asrın ikinci yarısında görülen değişiklik ise Ahmed Tahir Efendi'nin imtihanla ikinci müneccimliğe atanması oldu. Ayrıca II. Abdülhamid zamanında müneccim-i sânielik

¹¹ Tam liste için bkz. Salim Aydüz, a.g.t. s.144-145.

¹² Mustafa b. Ali astronomi, matematik, coğrafyadan müteşekkil yirmiden fazla Arapça ve Türkçe eser verdi. Rub'-i afâkî denilen bir astroloji aletinin de mucididir. Salim Aydüz, "Müneccimbaşı", *DİA*. Yıl 2006, cilt 32,s.32.

kaldırıldı ve beş olan kâtip sayısı bire indirildi. Müneccimbaşılık son müneccimbaşı Hilmi Efendi'nin vefatıyla 1924 yılında kaldırıldı. Bunun yerine başmuvakkitlik kurularak başına ressam Ahmet Ziya Akbulut getirildi.

Müneccimbaşların vazifelerinin başında her yıl nevrüzde yeni yılın takvimini hazırlamak gelmektedir. Ramazan imsakiyesi, ahkâm takvimi, zayiçe hazırlamak, uğurlu saati tespit etmek gibi vazifeleri de vardır. Müneccimbaşlara bu takvimleri hazırlama karşılığında 1500-2000 akça verilirken daha sonra 7500 akçaya kadar çıkmıştır.

Takvimler, Zic¹³ denilen astronomi almanaklarındaki verilere göre hazırlanırdı. Osmanlı müneccimleri 1800 yılına kadar Uluğ Bey Zici'ni kullandı. Ancak bu zic'in ihtiyaca cevap vermemesi ve eksiklerinin oluşu, Fransız astronom Jack Dominic Cassini'nin zicini Osmanlı müneccimlerince kullanılmasına sebep oldu. Cassini Zici'nin de yetersiz kalması üzerine II. Mahmud'un emriyle 1832 yılından itibaren Lalande¹⁴ Zici kullanılmaya başlandı. Müneccimler XIX. yüzyılın ilk yarısının ortalarından itibaren tüm bu zicleri bırakarak Fransa Rasathanesi'nce yayınlanan zicleri kullanmaya başladılar.¹⁵

Takvimler küçük risale şeklinde hazırlanır ve esas olarak üç bölümden oluşurdu. Birinci bölümde tarihi bilgiler ve astrolojik değerlendirmeler, ikinci bölümde asıl takvim, son bölümde ise Güneş ve Ay tutulmasına dair bilgiler mevcuttur. Nevruz-ı Sultânî denilen 21 Mart günü başlayan ikinci bölüm, bir yılı kapsayan 13 sayfalık asıl takvim bölümüdür. Bu bölüm Celâli Takvimi tarzında düzenlenmiştir. Her sayfada bir aylık yani 29-30 günlük satır vardır. Son sayfa ise 5-6 ekleme güne ayrılmıştır. Bu kısımda iki takvim sütunu vardır. Birincisi el-Arabî başlığını taşır ve Hicrî takvim günlerini gösterir. İkincisi er-Rûmî başlığını taşır ve Rûmî takvim günlerini gösterir.

¹³ Zic, Satürn gezegeninin 32 yıl süren bir dolanımını takip ederek oluşturulan astronomi tablolarında gezegenlerin ve yıldızların hareketleri izlenerek günlük görünümünün ve geçişlerinin kaydedildiği tablolardır. Salim Aydüz, "Müneccimbaşı Takvimleri ve Tarihi Kaynak Olarak Değerleri", *Cogito*, yıl 2000, sayı 22, s.142.

¹⁴ Lalande (d.1732-ö.1807) tarafından yazılan *Tables Astronomiques* (Paris 1759) adlı bu Zic, Müneccimbaşı Hüseyin Hüsni Efendi tarafından 1814'de önce Arapça'ya sonra da Zic-i Cedid Tercümesi adıyla Türkçe'ye çevirdi. Salim Aydüz, "Müneccimbaşı Takvimleri ve Tarihi Kaynak Olarak Değerleri", *Cogito*, yıl 2000, sayı 22, s.142.

¹⁵ Salim Aydüz, "İslâm Medeniyetinde Takvimler", *Yedikta* 2003, s.57.

Birinci Bölüm: Takvimlerin bu bölümünde tarihi bilgiler, astrolojik konular mevcuttur. Hz. Âdem'den peygamberlere, halifelere, sultanlara, Selçuklulara, Müslüman Türk beyliklerine, Osmanlılara, Karamanlılara dair kronolojik bilgiler mevcuttur. Bunların ardından astronomik ve astrolojik bilgiler gelir; yıldızların, Ay'ın, Güneş'in, mevsimlerin hükümlerinden, kan almaktan, rüya tabirlerinden, mevsimlere, aylara göre yenilmesi, içilmesi, kaçınılması gereken yiyecek ve içeceklerden bahsedilir. Bu birinci bölüm bazı takvimlerde uzun ve kısa veya hiç bulunmamaktadır. Birinci bölümde ayrıca zayıç ve ahkâm da bulunur. Burada bir takım astrolojik değerlendirmeler mevcuttur. Bunun yanında yapılacak işler için en uygun zamanın ne olduğu, padişah, vezirler, yöneticiler hakkında ahkâmî bilgiler, mübarek gün ve geceler, Hicrî aybaşıları belirtilir. Mevsimlere göre hava hareketleri "Mevasim" başlığıyla gösterilir. Bölümün sonunda "Tarih-i Türkî veya Sâl-î Türkân" adlarıyla On İki Hayvanlı Eski Türk Takvimi bulunmaktadır. Yılların hangi hayvana karşılık geldiği kayıtlıdır.

İkinci Bölüm: Takvimin asıl kısmıdır. Burada 13 sayfa cetveller halinde takvimler bulunur. 12-13 yaprakta günlerin karşısına o gün içinde hangi işin yapılmasının uygun olup olmadığı yazılıdır. On iki ayın yaprağında gelecek yılın talihi ve on iki burcun bulunacağı konumun dereceleri belirtilir. Bunun yanında gezegenlerin dereceleri ve hangi burçta oldukları da gösterilmiştir. Ayın Hicrî ve Rûmî günlerinin belirtildiği sütunlarının yanında İhtiyarat¹⁶, Delâlat¹⁷, Tevkî'at¹⁸, Cum'uat¹⁹, Mevâki'i Burûc²⁰ başlıklı sütunlar da mevcuttur. Bazı takvimler günlük namaz vakitlerini saat ve dakika olarak verir.

¹⁶ İhtiyarat: Ayın o gününde yapılması veya yapılmaması gereken işler yazılıdır. Salim Aydüz, "İslâm Medeniyetinde Takvimler", *Yedikata* 2003, s.57.

¹⁷ Delâlat: Bir aylık dönem için padişah, yöneticiler, ulema vs. kimselerin yapması ve yapmaması gereken işler yazılıdır. Salim Aydüz, "İslâm Medeniyetinde Takvimler", *Yedikata* 2003, s.57.

¹⁸ Tevkî'at: Önemli ve mübarek gün ve geceler, bayramlar, meteorolojik bilgiler, ayların adları, bazı gezegenlerin günlük durumları yazılır. Salim Aydüz, a.g.t, s.89.

¹⁹ Cum'uat: Farsça olarak haftanın günlerinin isimleri yazılıdır. Yekşenbih (Pazar), Düşenbih (Pazartesi), Seşenbih (Salı), Çeharşenbih (Çarşamba), Pencşenbih (Perşembe), Cuma, Seşenbe (Cumartesi). Salim Aydüz, a.g.t. s.89.

²⁰ Mevâki'i Burûc: Bir ay içinde Ay'ın on iki burçtan hangisinde olduğunu gösterir. Kavs (Yay), Cedi (Oğlak), Delv (Kova), Hût (Balık), Hamel (Koç), Sevr (Boğa), Cevza (İkizler), Seratan (Yengeç), Esed (Aslan), Sünbüle (Başak), Mizan (Terazi), Akreb. Salim Aydüz, a.g.t. s.90.

Üçüncü Bölüm: Son bölümde o yıl içinde yaşanması beklenen ay ve güneş tutulmalarının ne zaman ve nasıl olacakları kayıtlıdır.

Yukarıda bahsettiğimiz müneccimbaşılık hakkındaki genel bilgilere ilaveten müneccimbaşılara bağlı kurumların olduğunu, bunların başında rasathanelerin, muvakkithanelerin ve mekteb-i fenni nücûm adlı müessesenin geldiğini belirtip bu bahsi kapatıp çalışmış olduğumuz defterimize geçelim.

2. 1093/1682 TARİHLİ MÜNECCİMBAŞI DEFTERİ

2.1. Eserin Tanıtımı ve Muhtevası

Araştırmamıza konu olan Müneccimbaşı Defteri İstanbul Arkeoloji Müzesi Kütüphanesi'nde 1083 numarada "Rûz-nâme" adı ile kayıtlıdır. Rûz-nâme, özel olarak sır kâtiplerinin padişahın gündelik faaliyetlerini topladıkları eserler için bir tarihî kaynak çeşididir.²¹ Bu eserlerde hükümdarın ünvanının rûz-nâme kelimesiyle birlikte belirtilmesi önemli görülmektedir. Meselâ sır kâtibi Ömer Ağa'nın notlarında herhangi bir başlık ve tanımlama olmamasına rağmen eser Rûz-nâme-i Sultân Mahmûd Han diye adlandırılmıştır. İstanbul'da, kışlık ve yazlık saraylarda meydana gelen çok önemli gelişmelerden (büyük tayinler, kararlar, kabuller, iç ve dış politikadaki önemli olaylar, bütün merasimler, yangın ve deprem gibi doğal afetler, doğumlar, ölümler) mutlaka bahsedilir. Rûz-nâmelerde padişahların zevkleri, ibadet alışkanlıkları, yaptığı sporlar, dinlediği müzikler ve kişilikleri hakkında önemli ipuçları yer almaktadır. Çalıştığımız eserde ne hükümdar ünvanı ne de yukarıda sayılan önemli olaylar geçmektedir. Yani bu defter rûz-nâme adını taşımasına rağmen rûz-nâmeye ait bu özellikler yoktur. Bu defterin müneccimbaşı defterini ihtiva ettiğini eseri incelediğimizde fark ettik. Bundan dolayı Müneccimbaşı Defteri şeklinde yazdık.

Defter 19x13 cm ebadında cildinin üzeri kâğıt kaplı olup toplam 47 varaktır. Defterin Müze-i Hümayun tarafından 22 Kânûn-ı Evvel 1332 tarihinde 45 kuruşa satın alındığı 1a varakta belirtilmiştir.

Eser 1683 Viyana bozgunundan bir yıl önce yazıldığı için müellifin dil ve üslubuna da karamsarlık yansımıştır. Eserin tamamında savaş, ölüm, fitne, kıtlık, hastalık, afet, zelzele gibi felaketi çağrıştıran bir üslup hâkim olmuştur. Müellif müneccimbaşı olmasına ilaveten IV. Mehmed'in musahibi olmasına rağmen padişaha veya devlete ait hususi herhangi bir bilgiye rastlanılmamıştır. Çalıştığımız defter diğer takvim örneklerinden çok farklılık arz etmektedir. Şöyle ki, birçok takvim ve ilm-i nücûm risalesinde tayin, azil, sürgün, deprem, yangın, düğün, sünnet, rüya gibi önemli olaylar mevcutken, çalıştığımız defterde bu tür bilgiler geçmemektedir. Müellif

²¹ Fikret Sarıcaoğlu, "Rûznâme", *DİA*. yıl 2008, cilt 35, s.278-281.

yıldızlara göre bir takım tahminlerde bulunmaktadır. Ancak bunların gerçekleşip gerçekleşmediğini tespit etme imkânı olmamıştır. Zira herhangi bir sultan, sadrazam, şeyhülislam vs. devlet yöneticilerinin ismi geçmediğinden bir fikir ileri sürmek mümkün olmamıştır.

Rûz-nâme Peygamberimize salat u selam ile başlamaktadır. Müellif rûz-nâmeyi ne amaçla yazdığını ifade edip defterin açıklamasını yapmıştır. Şöyle ki, her yıl Arabî ayların ilk günü ve Rûmî ayların öncesi hangi güne geldiği, güneşin hangi günde hangi burca ulaştığı; bahar, yaz, güz, kış aylarının hangi güne geldiği tamamıyla bilinip bundan namaz vakitleri, oruç ayı, hac mevsimi, bayram günü ve diğer önemli günlerin vakitleri bilinip bundan faydalanılsın diye bu rûz-nâme yazılmıştır. Bu rûz-nâmede her ay, altı sütunla gösterilmiştir. Soldaki birinci sütunda on dokuz sâl yazılmıştır. Bu devamlı böyle devr etmiştir. İkinci sütunda “fi”lerin altında yazılan rakam Arabî ayların ilk gününü işaret etmiştir. Yani Rûmî ayların kaçınıcı gününde Arabî ayların ilk günü vâki’ olmuş onu ifade etmiştir. Üçüncü sütun ay gündüz mü gece mi değişir onu belirtmiştir. Gündüzler “Mim” harfi ile geceler “Lâm” harfi ile gösterilmiştir. Sağ tarafta olan birinci sütunda günlerin burçları ifade edilmiştir. İkinci sütunda haftanın yedi günü ebced harfleri ile yazılmıştır. Sütunda gösterilen “E, B, C, D, H, V, Z,” harfleri sırasıyla Pazar, Pazartesi, Salı, Çarşamba, Perşembe, Cum’a, Cumartesi” günlerini ifade etmektedir. Üçüncü sütunda Rûmî ayların günleri belirtilmiştir.²²

2b deki yuvarlak cetvelde ise 29 sâl ve 7 nokta ifade edilmiştir. Sâl başlığı altında olan ebced harflerinin yılda bir harfi “Pazar” diye sayılmaktadır. Bu harfler cetvel-i esbu’ denilen ikinci sütunda Pazar olup ondan aşağı Pazar, Pazartesi diye eklenir. Bu rûz-nâmede Pazar başlangıçtır ve 19 yıl devr eder. Ebced harflerinin dördü art arda Pazar olup beşinci harf terk edilip altıncı harf yine Pazar olur. Burada 4 yılda bir gelen 366 günlük “artık yıl” anlatılmıştır.

Defter on iki aya bölünmüş ve her ay cetvelle belirtilip o ay içinde yapılması ve yapılmaması uygun olan işler zikredilmekte, güneşin ve ayın hangi burca geldiği ve o esnada olabilecek olaylar ve yapılması gerekenler sıralanmıştır. Her ay takvim cetveli ile başlamıştır. Bilâhare o ayın hükümleri yazılmıştır. Mesela Mah-1 Haziran cetveli ile

²² Tablo için bkz. s.23.

takvim gösterilip Ahkâm-ı Haziran başlığı ile hükümler belirtilmiştir. Defter yılbaşı olarak Mart'tan başlayıp Şubat ile bitmektedir. Aylar Rumca isimleriyle birlikte verilmiştir. Mâh-ı Şubat – Felvaris gibi. Aynı şekilde burçlar da o devrin isimleriyle anılmıştır. Şöyle ki; Koç- Hamel, Boğa-Sevr, İkizler-Cevza, Yengeç-Seretan, Esed-Aslan, Başak-Sünbüle, Terazi-Mizan, Akrep-Akrep, Yay-Kavs, Oğlak-Cedi, Kova-Delv, Balık-Hut.

Defterde hükümler ay ay belirtildiği için her aydaki hükümleri kısaca belirtmekte fayda olduğunu düşünüyoruz.

Ahkâm-ı Âzâr /Mart

Bu ayda Güneşin Hamel/Koç burcuna girmesiyle nevruz başlar. Ayın Koç burcuna girmesi olumlu şeylere yorulur. Misal kan ve hacamat aldirmek, tatlı yemekler yemek, hamama gitmek, sefere çıkmak, beyleri görmek ve bunlara isteklerini bildirmek, yeni ipek don giymek, ata binmek, ava gitmek gibi işler iyidir. Müellif 4 Mart'ta “berd-i acûz”un çıktığını ve o günün uğursuz olduğunu da eklemiştir. (Berd-i acûz Rûmî takvime göre 26 Şubat-4 Mart, Milâdî takvime göre 11-17 Mart'ta yaşanan sert soğuklardır). Bunun dışında çocuğu olmayanın gece yıldızlara baktığında çocuğu olacağı anlatılmıştır. Tüm bunlara ilaveten defterin tümüne hâkim olan kıtlık, kuraklık, kahatlık, ölüm, hastalık, fitne, savaş gibi olumsuz ifadeler geniş yer kaplamaktadır.

Eğer bu ayda gün tutulsa; yıl iyi ola, ni‘met ve ucuzluk bol ola, Şam'da bir ulu bey delâlete düşe ve bu ilde fitne çok ola, halk kırıla, kış sert ola. Eğer bu ayda ay tutulsa; çekirge üreye, cihân kızılılık ola ama yemiş, balık, kuş bol ola, Mısır'da yağmur yağmaya ve bir ulu padişâh helâk ola, sular çok ola, fitneciler başkaldıra. Eğer kuyruklu yıldız doğsa Maşrık'ta olsa köyler viran ola, memleket bozula, Müslümanlar zayıf ola, padişâhlar zulüm ede, cidal çok ola. Eğer gökten bir acayip nesne görünse zelzele çok ola, ekinlere afet erişe, harâmîler çok ola, savaş Arap'ta çok ola gibi ifadeler yer almaktadır.

Ahkâm-ı Nisân

Bu ayda Güneş Sevr/Boğa burcuna ulaşır. Bu günlerde evlenmek, tohum ekmek, bağ ve bostan dikmek, hatunlarla sohbet etmek, hoş kokular sürmek, name göndermek, ticaret yapmak iyi; kan almak, hamama girmek, istirahat etmek iyi değildir. Astrolojik ve astronomik bilgilere göre yeryüzünde olumlu olumsuz yaşanacak olaylar anlatılmıştır. Mesela güneşin renginin kızıl olması halinde o yıl vebanın çok olacağı, tahılın az olacağı, Acem'de fitnenin çok olacağı vs vurgulanmıştır.

Eğer ay tutulsa üzüm ağacı kuruya, harb, fitne, hüsumet çok ola, Maçın ilinde savaş ve fitne sürekli ola. Eğer gökten yıldız dökülse bir muazzam şah helâk ola, erâcîf üreye, halk güvende olmaya. Eğer Nisan'ın öncesinde yeni ay belirse o yıl tahıl çok ola, ucuzluk ola. Eğer dolu yağsa yağmur ve ekin bol ola ama Rum ve Çin ili kıtlık ola gibi ifadeler defterde mevcuttur.

Ahkâm-ı Âyâr/ Mayıs

Bu ayda Güneş Cevza/İkizler burcuna ulaşır. Bu günlerde çok yemek iyi değildir. Hamama girmek faydalıdır. Sığır ve at eti yemek iyidir. Bu ayda gün tutulması olursa fetret, kıtlık, hastalık vs. hadiselerin çok olacağı belirtilmiştir.

Eğer bu ayda gün tutulsa meslek sanatı arta, yemiş olmaya, fetret ola, iller harab ola, gemiler bata. Eğer on beşinden sonra tutulsa Şam kızılılık ve veba ola. Eğer ay tutulsa Babil ve Acem kahatlık ola, yağmur çok yağa, balık ve kaz üreye, hastalıklar çok ola, Şark tarafına sefer yaramaz ola, zeyt ve yumurta çok ola, hamileler çocuk düşüreler. Eğer saçlı yıldız doğsa Rum ili dalgalık ola, fitne kopa, ekin iyi ola, Rum ili kızılılık ola, veba ola, Babil ili kaht ola, Yemen iklimi ucuzluk ola gibi ifadeler sıklıkla tekrar edilmektedir.

Ahkâm-ı Haziran

Bu ayda Güneş Seretan/Yengeç burcuna ulaşır. Bu günlerde yeni giymek, sefere gitmek, name yazmak, müşhil içmek, istirahat etmek, hamama girmek, gövdeden kıl aldırma iyidir. Kan almak, nikâh kıymak iyi değildir. Astrolojik olaylara göre

hükümlerden bahsedilen bu ayda gün tutulsa ekinin sıcaktan helak olacağı, kızılığın çok olacağı, zulüm, fitne, savaşın çok olacağı zikredilmektedir.

Bu ayda gün tutulsa bir padişâh kendi iklimini koya ve ere bir yerde makam tuta onda sultan ola ve Mağrib'in şahı öle yerini düşman ala. Ermeni şehri Rum ili kızılık ola. Eğer gün aklansa Kostantin ve Acem katı kızılık ola, tacirler ziyanda ola. Bu yıl tahıl ve ni'met çok ola, hurma kıt ola, gemiler bata. Eğer saçlı yıldız Maşrık'tan doğsa kahatlık, fitne, hastalıklar çok ola. Eğer gökten yıldız çok düşse yemiş kıt ola, koyun kırıla, padişâh düşmanı yene. Eğer yer gürüldese ekin, ot kıt ola, keder ve elem çok ola, padişâhlar savaşa, kan çok döküle, fitne çok ola gibi ifadeler metinde geçmektedir.

Ahkâm-ı Temmuz

Bu ayda Güneş Esed/Aslan burcuna ulaşır. Ay Aslan burcuna ulaşırsa bu günlerde yemin etmek, kan almak, bahadırılık yapmak, padişahlardan yardım istemek, tahta çıkmak, ticaret yapmak gibi işler iyidir. Yeni giymek, sefere gitmek, şarap içmek, ilişkiye girmek iyi değildir. Bu aydaki hükümlerden biri yağmurun hangi ayda yağıp yağmayacağını anlamak için verilen bir takım tavsiyelerdir. Yine bu ayda da astrolojik ve meteorolojik olaylara göre ölümlerin, savaşların, kıtlıkların, hastalıkların vs. olacağı belirtilmektedir.

Eğer bu ayda güneş tutulsa ot biçen ekin az ola, sular çok ola. Frenk'te kıtal ola, Fars padişâhı çok iklim ala, Maşrık padişâhı öle. Arab ortasında ihtilaf çok ola. Eğer ay tutulsa bu yıl yağmur çok ola, balık ve kuşlar az ola. Arpa, buğday çok ola. Nice şehirler sudan helâk ola. Güz faslında hastalık ola gibi ifadeler metinde sıklıkla yer almaktadır.

Ahkâm-ı Âb/Ağustos

Bu ayda Güneş Sünbüle/Başak burcuna ulaşır. Bu günlerde yeni giymek, kabile dizmek, ilim öğrenmek, kâr etmek, gümüşlü kılıç dokunmak, yoğurt ve süt gibi yemekler yemek iyidir. Kan almak, nikâh kıymak, zerkar işleriyle ilgilenmek iyi değildir. Bu ayda da gün ve ay tutulması halinde yaşanacak kötü olaylar anlatılmıştır.

Eğer hava açık olsa o vakit yağmur yağmasa ekin iyi gelmeseydi sonuna kadar bulut olsa o ayın ortasında yağa. Eğer ortaya yakın bulut olsa o ayın sonunda yağa. Eğer bulut galizse katı yağa. Eğer pare pare olsa kâh kâh yağa. Yani yağmur buluta göre yağar. Eğer bu ayda gün tutulsa ulu şah öle, iller dalgalık ve fetret ola, beyler az ola. Babil’de hastalık ve savaş ola. Eğer havada acayip nesne belirseydi bu yıl veba ölümü çok ola, halk emin olmaya, savaş ola. Irak kızıllık ola, Hicaz harâmîlerden incine gibi tahminler metinde yer almaktadır.

Ahkâm-ı Eylül

Bu ayda Güneş Mizan/Terazi burcuna ulaşır. Bu ayda hava hoş ve latif olur. Kan aldırarak, tatlı yemek faydalıdır. Sığır etinden ve hamamdan sakınılmalıdır. Burada Ay ve yıldızların konumuna göre yaşanacak olaylar belirtilmektedir. Örnek verecek olursak; Ay’ın görünmesi halinde yılın bereketli ve nimetin bol olacağı, padişahın adaletle hükmedeceği; Kuyruklu yıldızın görülmesi halinde yağmurun Maşık’ta kıt olacağı, savaşın çok olacağı, Acem’de kanın döküleceği gibi olaylar anlatılmaktadır.

Bu ayın ilk ve ikinci günü uğursuzdur. Dördüncü günü mübarektir. Sekizinci gün Hz. Meryem doğdu. Dokuzuncu gün Sarfa yıldızı doğar. Meryem’in anası ile atası bu günlerde öldü. On dördüncü gün “İyd-salib” yani Haç Bayramı’dır. Eğer bayram Pazar gününe denk gelse bir yıl yağmurlu ola, savaş çok ola, hamile kadınlar çok öle. Eğer bayram Pazartesi’ye gelse âlem ucuzluk ola, yılsonunda asker toplanarak savaş ola. Sina, Bağdat ve Yemen’de fetretlik ola. Eğer bayram Salı’ya gelse savaş çok ola. Eğer bayram Çarşamba’ya gelse yıl yaramaz ola, fetret korkusu çok ola. Eğer bayram Perşembe’ye gelse ekin iyi ola ama ovada oğlancıklar çok öle ve çok doğa, kış katı ola, yağmur az yağa, hastalık çok ola, bir ulu sultan öle. Eğer Cuma’ya gelse padişâhlarda savaş ola, davar kırılacak, yağmur bazı yerleri ziyan edecektir. Eğer Cumartesi’ye gelse yıl iyi gele, ucuzluklar ola, halk şadlıkta ola gibi tahminlerde bulunmaktadır.

Ahkâm-ı Teşrin-i Evvel/Ekim

Ay Akrep burcunda olsa müshil içmek, kusmak, yaradan akan kanı görmek, istirahat etmek, hamama girmek, tırnak kesmek, husumet etmek, at koşmak, riyazet gibi işler yararlıdır. Güneş Akrep burcuna ulaştığında Nil suyu eksilir, Araplar ekine başlar.

Ay sonunda karınca inine girer, kırlangıç, dülgeç, kartal, karakuş gitmeye başlar. Ay'ın hangi güne geleceği duruma göre hükümler bu kısımda belirtilmiştir. Örneğin, Ekim ayı Pazar gününe denk gelse kışın yumuşak olacağı ve balın, yağın, dulun bol olacağı gibi yorumlar yapılmıştır. Ay Pazartesi gününe denk gelse kışın katı olacağı, yağmurun bolca yağacağı, yazın gayet sıcak olacağı, ekine afet erişeceği, hastalıkların olacağı gibi öngörülerde bulunmaktadır. Yine bu ayda da meteorolojik değişimlere göre ölüm, kıtlık, savaş, fitne, hastalığın olacağı öngörülmüştür.

Eğer ay aklansa bu yıl şer ve fitne ve fesâd sebebinden ola ve keçi kaygılı ola. İklim ve vilâyet karcaşa ve harâmîler ve obaşlar baş götüre. Halk-ı âlem hüsrânda ola ve sular azala ammâ bu yıl bi-gâyet ucuzluk ola. Eğer bu ayda saçlu yıldız doğsa bu yıl insanda ve hayvanda ölet ola. Husûsa Mağrib vilâyetinde öküş ola ve fitne ve gam ve renc ve bilâ- avâmü'n-nas içinde çok ola ve sular soğula, balıklar kırıla ve padişâhlar arasında cenk ve kıtâl ola birbirin kırılar ve illâ yıl eminlik ve dirlik ola. Eğer bu ayda havadan yere yıldız çok düşse ol vilâyette kan çok döküle ve fitne ve beladan halayık kaygılı ola ve hem her yerde bu yıl harb ve cedel ola. Eğer bu ayda gökyüzünde bir âcâyib nesne belürse yel yavuz ve zaman yaramaz ola. Ekin ve fevâkih çürüye. Pâdişâhdan halka ziyân erişe. Bey' u şîrâ ehli ziyânda ola ve sular az ola. Mısır pâdişâh âdil ola. Ammâ Ermeni iklim ve Rûm memleketi zulüm içinde kala ve galle az ola. Münecimbaşısı defterin tümünde olduğu gibi bu yönde tahminlerde bulunmaktadır.

Ahkâm-ı Teşrin-i Sâni/Kasım

Bu ayda Güneş Kavs/Yay burcuna ulaşır. Gündüzler kısalır. Evlenmek, ilim öğrenmek, kan almak, avlanmak, yeni giymek, husumet etmek, ödünç almak-vermek iyidir. Saç gidermek, müşhil içmek, ilişkiye girmek, hamama girmek ziyandır. Ay tutulması gibi meteorolojik durumlarda savaş, fitne, kıtlık, hastalık ve tam aksi refah, bol nimetin olacağı vurgulanmıştır. Müellifin Ay ve yıldızların konumuna göre yeryüzünde olabilecek olayları anlattığını burada da görmekteyiz.

Eğer gün tutulsa bu yıl renc-i mihnet ve şiddet çok ola ammâ ucuzluklar ola. Uğrîlar ve harâmîler ve havâric hüçûm ide, sultân-ı Rûm tiz fevt ola. Çok vilâyet harâbe vara yılsonunda emrâz-ı muhtelif vâki ' ola. Ve eğer ay tutulsa bu yıl kızılık ola ve

çekirgelik ola ve kış katı ola. Fetret ve âfet Yemen ve sevâhil ve Hicâz vilâyetinde ve hem kızılık öküş ola. Her iklimde fitne ve harb ve kıtâl ola. Maşrık'da bir ulû düşman belüre, çok yerleri harâb ide, âkibet sana ve kırıla. Gün ağlansa pâdişâh katı zulüm ide, âlem fetret ola, tâcirler hüsrânda ola, yollar kesile ammâ koyun üreye. Eğer ay ağlansa bu yıl âzim-i fitne ve savaş ve kavga ola, ekser Bâbil ikliminde vâki ' ola. Haber-i erâcîf çok ola ammâ yılsonu sâlâh ola. Eğer gökde bir âcâyib görünse Arab vilâyetinde cenk ve husûmet ola ve yemiş olmaya ve erâcîf çok ola. Halk kaygılı ola. Begler arasında ihtilâf vâki ' ola ve bir ulû şâh düşe. Mısır şâhına hâricden korku ola ve Rûm ilinde dâvar kırıla ve Rûm pâdişâh bu yıl kal ' a ala ve Rûm ili kıtlık ola, gemiler gark ola ammâ sonu ucuzluk ola. Eğer gökden yere od düşse bu yıl havf ve gussa öküş ola, çoklar katl ola, memleket fetretlik ola, kızılık ve kahat ola gibi tahminler defterde yaygın bir şekilde bulunmaktadır.

Ahkâm-ı Kânûn-ı Evvel/Aralık

Bu ayda Güneş Cedi/Oğlak burcuna ulaşır. Bu günlerde kan almak, ot içmek, ilişkiye girmek iyidir. Soğuk su, sığır eti ekşi yemekten sakınılmalıdır. Bu ayda nezle ve balgam çok olur. 25 Aralık Hz. İsa'nın doğduğu gece olduğundan kâfirlerin bayramıdır. Bu ayda gece gayet uzundur. Milâd-ı İsa'nın hangi güne geleceğine dair hükümler bulunmaktadır. Örneğin, "Milâd-ı İsa Yekşenbih günü olsa kış ola, yıl iyi gele, ekin, bal yağ, yağmur iyi ola. Çeharşenbihe gelse kış katı ola, yazın sıcak ola, canavarlar helak ola" gibi yorumlar yer almaktadır. Aynı şekilde meteorolojik değişimlere göre bu ayda olabilecek olaylar kaydedilmiştir.

Eğer bu ayda gün tutulsa kış katı ola kar çok yağa. Çin ve Mazenderân vilâyetleri kıtlıklar ola ve bu yıl kuşlar ve balıklar kırıla. Mağrib ilinde kızılık ola ve vebâ ola ammâ eminlik çok ola ve Arab begleri cenk u cidâl ideler, nicesi helâk ola ammâ âlef ot biçen bol ola. Eğer ay dutulsa bu yıl arpa, buğday ve nebât ve yemiş gâyetde çok ola dâvar üreye ot. Mağrib etrâf gâyet kızılık ola. Arz-ı Kostantin'de galle ola, yemiş kem ola, penbe ve zeytun öküş ola, yağmur çok yağa ve ehl-i ticâret ziyânda ola. Eğer kuyruklu yıldız doğsa yağmur ve sular bî-had ola. Pars ve Kirman ili fetretlik

ola, çok Müselmanlar helâk ola ve Yemen Taif ili vebâ ola ve şer fitne çok ola ve bu yıl oddan ziyân ola ammâ ihvân ili emânda ola, yağmur çok yağa, memleket karışa. Eğer havadan âcâyib görünse koyun kırıla. Arpa, buğday çok ola ve her nebât öküş ola ammâ emrâz-ı muhtelifê çok ola. Ticâret ehli ziyânda ola. Maşrık'da bir mülk çıka Şâm ilini tamâm ola. Şehri yaka ve havâric zâhir ola. Bâbil ili tamâm üç yıl yağılık ide âlem fetretle dola gibi tahminler kaydedilmiştir.

Ahkâm-ı Kânûn-ı Sâni/Ocak

Bu ayda Güneş Delv/Kova burcuna ulaşır. Bu günlerde söz vermek, bağ ve bahçe dikmek, hisar ve kale maslahatlarını görmek gibi işler iyidir. Evlenmek, kan almak, soğuk yiyecekler iyi değildir. 2 Ocak uğursuz kabul edilir zira Dera yıldızı dolanır. Ayın hangi güne geleceğine dair hükümler belirtilmiştir. Meteorolojik olaylara göre tahminler burada da mevcuttur.

Eğer bu ayda gün dutulsa ve ucuzluklar ve ni'met firâvan ola ammâ kesb ve kazanç az ola, gâyet ıssılar ola, fesâd öküş ola. Fârs şâh Rûm ilinden bir mu'teber kişi yeni duta halk melül olalar. Ol şâh nice virân şehri âbâdân ide. Eğer gün dolanmağa yakın dutulsa âlemde çok fetretlik ola, kimesne eminlik olmaya. Eğer ay dutulsa bu yıl ni'met ve ekin ona, yemiş çok ola ve yağmur çok yağa ve çekirge çok ola ammâ ziyân etmeye. Irak'ta havâric çıka, kıtlık ola. Maşrık tarafında bir yağı Şâm'a hücûm ide. Şâm'da hastalık çok ola. Sular taşsa. Eğer gün ağlansa koyun kırıla yemişe ve ağaca âfet yetişe, kazanç az ola, renc ve ta'ab çok ola, hastalık çok ola. Şehr-i Kostantin içinde cenk ola. Eğer ay ağlansa sular arta, ot biçen hadden aşsa, yağmur çok yağa, kış katı ola, ba'zı hayvan kırıla. Hamile avratlar oğlan düşürelere, alkaya hastalık ola. Tez gice envâ' maraz öküş ola. Bu yıl bereketlü ola. Eğer gökden bir âcâyib nesne görünse tâciirlere hüsrân hamile avrat çok veled bıraka ve ucuzluklar ola ve ni'met vâfir ola husûsan kim melik Şâm'da tâ'ûn çok ola. Mısır diyârında tahıl öküş ola, havâric hücûm ide.

Ahkâm-ı Şubat

Bu ayda Güneş Hut/Balık burcuna ulaşır. Bu ayda kar, yağmur çok yağar, ağaçlara su yürür, insanın burnu açılır. Av ve kuş etleri iyidir. Çok yemekten ve ilişkiye girmekten sakınılmalıdır. Bu ayda cemre düşer, “berd-i acûz” çıkar. Meteorolojik olaylara göre astrolojik ve astronomik yorumlar bu ayda da yer almaktadır.

Eğer ay tutulsa yağmur çok yağa, ucuzluk ve ni‘met vâfir ola ve yemiş öküş ola, yay ayları katı ıssı ve kuraklı ola, muhalif yeller ese, balık ve kuşlar üreye. Eğer husûf ya‘ni ay tutulmak kara gözüke fitne ve belâ ve fetret âlemi duta, mukatele ve muharebe çok ola, âhar ehl-i İslâm muzaffer ve mensûr ola, kafir kırıla. Eğer gün aklansa emrâz-ı muhtelif çok ola, nezle ve boğaz ağrısı ve öksürük gibi. Yağmur ekin bol ola, vakitsiz kar yağa ba‘zı yemiş harâbe vara bu yıl pirinç olmaya. Eğer ay aklansa ekin ve ot ve biçen öküş ola, yağmur çok yağa, ırmaklar taşa, ni‘metler vâfir ola, pâdişâhlar adl ide, kış yumuşak ola, ucuzluk ola ammâ yıl yumırcak ola, sonu söküllük ola. Eğer daçlu yıldız doğsa bir pâdişâh fevt ola. Ol sebebden yağılık ola katı kurguk ola, fitne ola, gâyet yemiş az ola, od katı ziyân ide, gemiler gark ola. Acem’de mevt çok ola, pâdişâh fevt ola, perde ehline çok ölüm ola. Belâ ve renc ve ta‘ab başdan aş. Kostontin’de bir ulû kişi fevt ola. Bâbil’de bir adlu kişi düşe. Ay dutula, yer deprene, vakitsiz yağmur yağa, ihtilâf öküş ola, zarar çok ola, şerâb bir mu‘azzam şehir harâb ola. Eğer gökde âcâyib görünse yüklü avratlar çok helâk ola, fitne ve mukatele çok ola, uğurular ve harâmîler yolları keseler, tâcirlere ziyân yetişe, bir adlu kişi helâk ola. Acem’de vebâ ola ve begler öle, pâdişâh fevt ola ammâ emrâz-ı sâbi çok ola gibi tahminler yer almaktadır.

2.2. Eserin Müellifi Meselesi

Eserin mukaddimesinde “bu fakir diledim ki bir rûznâme telif edem ki...” diyerek ismini zikretmemekte ve defterin 1b varağının başında “hâzâ Rûz-nâme-i Hazreti Şeyh Vefa kaddesallahu serre” kaydı görülmektedir. Bu rûznâmenin 1093 /1682 yılında yazıldığından hareketle IV. Mehmed devrinin münecimbaşısının tespitiyle başlayarak müellifinin muhtemelen Derviş Ahmed Dede olduğunu tahmin ettik. Salim Aydüz Osmanlı’daki 37 münecimbaşısının listesini tespit ederek yayınlamıştır. O

listeden IV. Mehmed devrinin ve 1682 yılının müneccimbaşısının Derviş Ahmed Dede olduğu sanılmaktadır. Müellif in aynı zamanda “Âşık” mahlasıyla şiirler de yazdığından hareketle transkripsiyonunu yaptığımız defterin sonunda da 12 mısralık bir şiirin bulunması müellifinin Ahmed Dede olduğu kanaatini güçlendirmektedir. Ahmed Dede hakkında birçok kaynakta bilgiler mevcuttur. Râşid Mehmed Efendi ve Çelebizâde İsmail Âsım Efendi, *Târîh-i Râşid ve Zeyli*, Klasik Yayınları, cilt I, İstanbul 2013, s.90-91; Bursalı M. Tahir, *Osmanlı Müellifleri*, Yaylacık Matbaası, c.III, İstanbul 1975, s.101-102; Ahmet Ağırakça, *Müneccimbaşı Ahmed Dede, DİA*, cilt 32, s.4-6; Salim Aydüz, *Osmanlı Devleti'nde Münecimbaşılık ve Münecimbaşılar*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1993, s.180-188; İ. Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, c.III gibi kaynaklarda müellifin hayatı ve eserleri kaydedilmektedir. Ancak müellifin çalışmış olduğumuz bu eseri herhangi bir kaynakta geçmemektedir. Ahkâm-ı Sultanî olarak zikredilen astronomi ve astrolojik olayların anlatıldığı, padişahın ve üst düzey devlet adamlarının yapması ve yapmaması uygun işlerin belirtildiği eserini Süleymaniye Ktp. nr. 1027/8'de incelediğimizde 1083 nolu Rûz-nâme adıyla kayıtlı Münecimbaşı Defterinin istinsahı ve nüshası olmadığı anlaşılmıştır.

2.3. Tespit Edebildiğimiz İlm-i Nücûm Risaleleri

Müneccimbaşı Mehmed Çelebi, *Usûl-i Ahkâm-ı Sal-i Âlem*, Çorum Hasan Paşa İl Halk Kütüphanesi, Arşiv Numarası 19 Hk 3014.

Müneccimbaşı Mustafa Zeki Efendi, *İlm-i Nücûm Risalesi*, III. Ahmed devri müneccimbaşılardan. Risale 40 varaktır. Bu risale Orhan Köprülü'nün İlm-i Nücûma Aid Bir Risalenin Tarihi Kaynak Olarak Ehemmiyeti adlı makalesinde geçmekte olup yazarın hususi kütüphanesindedir. Geniş bilgi için makaleye bkz.

Kitab-i İlm-i Nücûm müellifi bilinmemektedir. Eser 147 varaktır. Milli Ktp. Ankara Adnan Ötüken İl Halk Ktp. Koleksiyonu, Arşiv Numarası 06 Hk 3708, DVD No 1408. Hastalıklar için dualar ve yıldızlara göre yapılacak işleri içerir.

Ebrî b. Hâce Âdilî, *İhtiyat-i Kawai'd-i İlm-i Nücûm* dili Türkçe olup Milli Ktp. Ankara, Tokat İl Halk Ktp. Koleksiyonunda Arşiv Numarası 60 Hk 272/2 de bulunmaktadır.

İlm-i Nücûm, müellifi bilinmemektedir. İstinsah tarihi 1324/1905 olup Milli Ktp. Ankara Adnan Ötügen İl Halk Ktp. Arşiv No 06 Hk 3874’de bulunmaktadır.

Ebrî Hâce Âdilî, *Kitabü’l-Melheme Ma‘a Nücûm* istinsah tarihi 1044/1633 olup Milli Kütüphanesinde Milli Ktp. Yazmalar Koleksiyonu Arşiv Numarası 06 Hk Yz A 4187/1. Söz başları kırmızı mürekkepledir. Şirazesi dağılmış zencirekli siyah meşin bir cilt içerisindedir. Seyyid İbrahim’in temellük kaydı ve mührüyle Ahmed’in temellük mühürleri vardır. Ahkâm-ı Nücûm kitabıdır. Leyla Gürsel’den satın alınmıştır.

BİBLİYOGRAFYA

- AĞIRAKÇA, Ahmet, “Müneccimbaşı Ahmed Dede”, *DİA*, Yıl 2006, c.32.
- AYDÜZ, Salim, *Osmanlı Devleti 'nde Münecimbaşılık ve Münecimbaşılar*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1993.
- AYDÜZ, Salim, “Müneccimbaşı”, *DİA*, Yıl 2006, c.32.
- AYDÜZ, Salim, “Müneccimbaşı Takvimleri ve Tarihi Kaynak Olarak Değerleri”, *Cogito*, Yıl 2000, sayı 22.
- AYDÜZ, Salim, “İslâm Medeniyetinde Takvimler”, *Yedikıta Dergisi*, 2003.
- DEVELLİOĞLU, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Akaydın Kitabevi, 30. Baskı, Ankara 2013.
- FEHD, Tevfik, “İlm-i Ahkâm-ı Nücûm”, *DİA*, Yıl 2000, c. 22.
- SARICAOĞLU, Fikret, “Rûznâme”, *DİA*, Yıl 2008, c. 35.
- TAHİR, Bursalı Mehmed, *Osmanlı Müellifleri*, c. III, Yaylacık Matbaası, İstanbul 1975.
- TELLİOĞLU, Ömer, *Müneccimbaşı Ahmed Dede b. Lütfullah 'ın Camii 'd-Düvel 'inden Hamdâniler Kısımının Metin Neşri ve Tercümesi*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1994.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, *Osmanlı Tarihi*, c.III, Kısım II, T.T.K. Ankara 2011.
- ÜNLÜ, Nuri, *Camii 'd-Düvel*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul 1990.
- YEĞİN, Abdullah, *Yeni Lûgat*, Genişletilmiş Baskı, İstanbul 2010.

METNİN TRANSKRİPSİYONUNDA İZLENEN YOL

Metni basit transkripsiyon kaideleri çerçevesinde, metne sadık kalarak çevirdik. Metnin yapısına müdahale etmeden Arapça ve Farsça kelimelerdeki uzun seslileri “â, î, û” şeklinde yazdık. Kelime ortasında ve sonunda olan ayn (ع) ile, hemze (ء) ile, gayn (غ) ve kaf (ق) harflerinden sonra gelen uzun sesli “ ā ” şeklinde belirtilmiştir. Türkçe fiillerde sonu “b” ile biten harfler “p” ile yazılmıştır. Yazıldığı döneme ait arkaik kelimeler “yohsa, gice, deyü, eyü...” gibi kelimeler aynen yazılmıştır. Eserde okunmasından emin olunmayan kelimeler soru işareti (?) , okunamayan kelimeler üç nokta (...), metinde silik ve kesik çıkan kısımlar {} ile gösterilmiştir.

SÖZLÜK

Ab: Ağustos

Âbâdân: Mamur, şen

Âbdâr: Sulu, parlak, hoş

Abirlis/Abril: Nisan

Âd: Eskiden Yemen taraflarında bulunan vu Hud Peygamber tarafından imana getirilmediği için Allah tarafından helâk edildiğine inanılan kavmin adı.

Adû: Düşman

Âfitâb: Güneş

Agvâs: Yardımlar

Ağvâ: Delâlete en çok sapan

Âher/Âhar: Diğer

Âhir: Son

Ahlât: Çok karıştırılabilir, karışan şeyler

Ahturis/ Sebturyus/ Teşrin-i

Evvel: Ekim

Âhuvân: Ceylanlar

Alef: Ot, hayvan yemi

Allahu âlem bis-savab: Allah en doğrusunu bilir

Âmed: Geliş

Âsmân: Gökyüzü

Âşûb: Kargaşa

Âyâr: Mayıs

Azim: Büyük

Bâd-ı sabâ: Doğudan esen hafif rüzgâr

Bâdiye: Çöl

Bahşâ: Affeden

Bahşâyende: Bağışlayıcı

Bahşâyiş-ger: Merhametli (Allah)

Bâhûr: Aşırı sıcak

Bârid: Soğuk (berd)

Bây: Zengin

Bed: Kötü, fena

Beda‘at: Eşsiz güzellik

Bedîd: Görünür, açık

Begâyet: Çok, son derece

Behâim: Hayvanlar (behime)

Beled: Kent, memleket

Benâm: Ünlü, adında

Berâyı: İçin

Berd: Soğuk

Berd-i acûz: Kocakarı soğuğu.
Rûmî takvime göre 26 Şubat – 4
Mart, Milâdî takvime göre 11-17
Mart.

Berk: Şimşek

Bey': Satış

Bey'ü şirâ: Alım satım

Billûr: Kristal

Bîm: Korku

Bünyâd: Temel, bina, yapı

Cârî: İnsanlar arasında makbul
sayılan, muteber ve kullanılan

Cebe: Zincirden örme zırh

Cedel: Mücadele

Cedi: Oğlak burcu

Cevr: Zulüm, haksızlık

Cevza: İkizler burcu

Cidâl: Mücadele

Cûd: Cömertlik

Cüdâ: Ayrı

Cündî: Usta binici

Çarâğ: Fital, mum

Çeharşenbih: Çarşamba

Dâver: Cenabıhakkın adı. Doğru,
insaflı olan hükümdar, vezir veya
hâkim.

Deberân (Aldebarân) yıldızı:
Boğa takımyıldızı yönünde
yaklaşık olarak 65 ışık yılı
uzaklıkta bulunan kırmızı bir dev
yıldızıdır. 0,87 kadir ortalama
büyüklüğüyle takımyıldızının en
parlak yıldızı olan Deberân, gece
gökyüzünün en parlak
yıldızlarından birisidir.

Delv: Kova burcu

Diraht: Ağaç

Dûş: Dün gece, rüya alemi

Düşenbih: Pazartesi

Düşvâr: Güç

Ebr: Bulut

Ecil: Sebep

Efrenc: Batılı, Avrupalı

Emed: Son, nihâyet

Emrâz: Hastalıklar

Enâm: İnsanlar

Endûh: Keder

Erâcif: Saçmalıklar, uydurmalar

Esâmî: İsimler

Esbu: Hafta

Esed: Aslan burcu

Eşcâr: Ağaçlar

Evked: Daha kuvvetli, pek

Evsat: Orta

Eyyâm: Günler

Fâris: Atlı

Fâsid: Bozuk

Fasl-ı şitâ: Kış mevsimi

Fehm: Anlama

Felvaris: Şubat

Fer'i: Yan, dal

Fevâkih: Meyveler, yemişler

Fısk: Kötülük, dinsizlik

Firâvân: Bol, çok

Fütûr: Gevşeklik, bıkkınlık

Galle: Tahıl

Gâret: Yağma

Gark: Batma, batırma

Gubâr: Toz

Gurre: Arabî ayların ilk günü

Gussa: Üzüntü, keder

Hamel: Koç burcu

Haml: Gebelik

Hamr: Şarap

Harir: İpek

Hatar: Tehlike

Havâric: Asi, isyankârlar

Havf: Korku

Hazer: Sakınma

Hirfet Teşkilatı: Osmanlı'da küçük esnafın üye olduğu esnaf teşkilatı.

Hitan: Sünnet etme

Hûn: Kan

Husûf: Ay tutulması

Hut: Balık burcu

Hükemâ: Âlimler

Iyd/Îd: Bayram

İ‘râz: Uzak durma

İbtidâ: Başlama

İğvâ: Azdırma

İhtirâz: Kaçınma, uzak durma

İmrâz: Hasta etmek, illet

İmtizâc: Uzlaşma

İnâre: Aydınlatma

İstihmam: Banyo yapma

İstikmâl: Kemâle ermek

İstivâ: Eşitlik, düzlük

Îzîd: Tanrı, Allah, Huda

Kabz: Tutma

Kârbân: Kervan

Kavî: Güçlü

Kavl: Söz

Kavs: Yay burcu

Kebise yılı: Her dört yılda bir 366 gün alınan yıl. Bu yılda Şubat 29 çeker.

Kıran: Yakınlaşma

Kûhistan: Dağlık

Kûre: Kuyumcu ocağı

Küşâde: Açık, ferahlı

Lâbüd: Gerekli

Lâkin: Lâkin

Mahfi: Gizli

Makdem: Gelme

Mânend: Gibi

Martis/ Âzâr: Mart

Maşrık: Doğu

Medâin: Şehirler

Mekr: Hile

Melâhide: Dinsizler

Mensûr: Muzaffer

Mercu: Ümid edilen

Meşâmm: Burun

Mihnet: Dert, sıkıntı

Miyân: Orta, vasat

Mizan: Terazi burcu

Muğtenim: Bedava alınan

Munis: Alışılmış

Mutî: İtaat eden

Muzır: Zararlı

Müfacat: Kalbin durması

Mülcem: Gemli

Mülhem: İlham edilmiş

Mülhim: İlham eden

Müntefi: Sönen, kaybolan

Müretteb: Düzenlenmiş

Müstevli: İstila eden

Mütemekkin: İkâmet eden

Nahl: Bal arısı, hurma ağacı

Nahs: Uğursuzluk

Nasâra: Hristiyanlar

Necm: Yıldız

Nehâr: Gündüz

Nevadris/ Teşrin-i Sâni: Kasım

Neyyir: Güneş, yıldız

Nısf: Yarı, yarım

Niyaris/Yenaris/ Kânûn-ı Sâni:
Ocak

Nüzul: Felç, inme

Olyos: Temmuz

Öküş/Öğüş: Bol, çok

Pars: İran

Penbe: Pamuk

Pençsenbih: Perşembe

Pervin: Ülker yıldızı, Süreyya yıldızı. Semanın kuzey yarım küresinde Sevr burcunun en parlak yıldızı olan Eddeberân'ın ilerisinde ve Feres-i a'zam istikametinde görünen güzel bir yıldız kümesi.

Peymân: Yemin

Pinhan: Gizli

Ra'd: Gök gürültüsü

Rakik: İnce, hassas

Ratb: Mülâyim, yumuşak, rutubet

Reb‘: Ev, arazi

Rekz: Dikme

Renc: Zahmet, sıkıntı

Revîş: Gidiş, yöntem, tarz

Rub‘: Çeyrek

Sa‘d: İyilik, uğurlu, zahmet

Saçlı yıldız: Kuyruklu yıldız

Sağr: Hudut

Saht: Katı, güç, şiddetli, çok

Sâika: Yıldırım, ölüm

Sakam: Hastalık

Salib: Haç

Savm: Oruç

Sayd: Av, avlanma

Sayf: Yaz mevsimi

Sayyad: Avcı

Sene-i Şemsiyye: 22 Mart’tan müteakip 21 Mart’a kadar süren yıl. İranlıların milli takvimidir.

Seretan: Yengeç burcu

Seşenbe: Cumartesi

Seşenbih: Salı

Seturis/Suris: Eylül

Sevâhil: Kıyılar

Sevr: Boğa burcu

Sığar: Küçüklük

Sûd: Kâr, yarar

Sümûm: Zehirler

Sünbüle: Başak burcu

Sürh: Kızıl, kıpkırmızı

Şeb: Gece

Şem‘: Bal mumu

Şerîr: Kötü insan

Şitâ: Kış

Şu‘le: Alev

Şuhûr: Aylar (Şühûr)

Şûriş: Kargaşa

Şümâr: Hesap, sayı

Şürb: İçme

Şürû‘: Başlama

Ta‘dad: Sayı, sayma

Tâ‘un: Veba

Taab: Sıkıntı

Taabbüd: Kulluk, ibadet

Taaddi: Zulmetme

Tahvil: Değişirme

Tard: Uzaklaştırma

Tebâdülât: Değişmeler

Temettü: Kazanç

Teşviş: Eskimiş

Tevrit: Tehlikeye düşürme

Tezvic: Evlendirmek

Tuhm: Tohum

Tulû: Doğuş

Tuyûr: Kuşlar

Türâb: Toprak

Ummâl: Yöneticiler

Urûc: Yükselme

Yed: El, kuvvet

Yekşenbih: Pazar

Yeldâ: Uzun

Yonyos/Toyos: Haziran

Zamm: Ekleme, artırma

Zangibar: Afrika'nın doğusunda bölge

Zekuris/ Kânûn-ı Evvel: Aralık

Zîr: Alt, aşağı

Zuhr: Öğle

Zükâm: Nezle

TRANSKRİBE METİN

[1b] Hâzâ Rûz-nâme-i Hazreti Şeyh Vefâ kaddes-Allah sirrûh

Elhamdülillah. ve's-sâlâtu âlâ nebiyyihi Muhammed ve âlâ ve ashâbihi ecma' in. Ammâ ba'd bi'l-küllî ve agâh. Ol galle ki her ferde her sâlde bir rûz-nâmeden lâbüddür. Tâ ki, her senede şuhûr-ı Arabiyyenin gurreleri ne güne gelür ve Rûmî ayların evveli ne güne gündür ve şems kangı günde kangı burca tahvîl ider. Ve bahâr ve yaz ve güz ve kış ayları ne güne gelir. Ve ne mikdârdır tamâm-ı tafsîli ile ma'lûm olup bundan evkât-ı sâlât ve zükût ve eyyâm-ı savm ve mevsim-i hacc ve yevm-i 'îd ve sâir mühhim olan eyyâm u evkât ma'lûm ola. Eyle olsa her yıl bir rûz-nâme ihrâc itmek mûnis olduğu ecilden bu fakîr diledim ki bir rûz-nâme te'lif idem ki her yıl ihrâc olan rûz-nâmeden hâsıl olan fevâid bundan dahi hâsıl ola. Tecdîde ihtiyaç olmaya. Haccım da dahi hümâm ol denlü ola. Mercûdur ki müntefî' olan Müselmânlar mü'ellif i müftekir ilâllahi du'â-i hayrla muğtenim ideler. Ammâ mukaddemâ bir nice mukaddemânın zabtına muhtâcdır. Ânı beyân idelüm inşâ'allah te'âlâ. Bu rûz-nâmede her ay altı cedvel ile beyân olunmuştur. Üç cedvel sahîfenin sağ cânibinde ve üç cedvel sol cânibinden mümtâz yazılmıştır. Sağ cânibinde yazılan cedvel-i evvelde on dokuz sâl yazılmıştır. Dâ'im devr ider. Her neyyirin evvelindeki Kânûn-ı Sânidir. Bir sâle dahi tahvîl ider. İkinci cedvelde "fi" ler altında yazılan rakam şuhûr-ı Ârabiyyenin gurrelerine işârettir. Ya'ni Rûmî ayların kaçınıcı gününde Arabî ayların gurreleri vâki' olmuştur ânı bildirir. Üçüncü cedvel ay gündüz mü değışilür yohsa gice mi?

[2a] Değışilür ânı beyân ider. Gündüz "Mim" ile gice "Lâm" ile işâret olunmuştur. Ve sol cânibinde olan cedvel-i evvelde burûc-ı eyyâmları beyân olunmuştur. Günün ve gicenin artup eksilmesi kavlı-müneccimin üzere, cedvel-i sâlide eyyâm-ı esbû' ki ebced-i hevvez harfleri ile yazılmıştır. Haftanın seb'a seb'a günleri demek olur. Cedvel-i sâlide aded-i eyyâm şuhûr-ı Rûmîyye beyân olunur. Geldik dâ'ire ahvâline. Yigirmi sekiz sâl ve yedi nokta vaz' olunmuştur. Sâl tahtında vâki' olan ebced-i hevvez harflerinin yılda bir harfîne "Yekşenbih" deyü i'tibâr olunur. Ol harfi cedvel-i esbu' da Yekşenbih olup andan aşğa Yekşenbih, Düşenbih deyü add olunur. Murâd olan ay harfîne varınca ammâ sâ'ir rûz-nâmelerde "Elif" Yekşenbih, "Be" Düşenbih, "Cim" Seşenbih hafta âharına değın her harf âlâ-tertib bu güne delâlet

ider. Bu rûz-nâmede Yekşenbih i'tibâridir. Kânûn budur ki, Âzar evvelinde tebdil olan sâlin tahtında olan harf Yekşenbih i'tibâr olup aksine Düşenbih, Seşenbih deyû ta'dâd olunur. Ve'l-hâsıl on dokuz sâl ki devr ider. Her neyyir evvelinde bir sâle dahi tahvîl ider. Ve dahi ebced-i hevvez harflerinin dördü mütevâliyen Yekşenbih olup beşinci harf terk olup altıncı harf Yekşenbih olur. Zirâ beşinci harf nokta' gibiye de vâki' olur. Ya'ni ol yıla "Kebîse yılı" dirler. Ol kara ile yazılan harf Kebîse olur. Ol yıl Şubat yigirmi dokuz hesap olup eyyâm-ı sene üç yüz altmışaltı tamâm olur. Vallahü'l- âlem bi's-savâb

[2b]

İşaretü sâl-1 kebîse

Ol siyâh noktalar ki vardır kebîse denilir her dört sâlde bir kebîse vâki' olmuştur eğer bu dairede

Nokta'î kebîse kangı havflara olduğı bilinmese ol sekizinci sâlî yetmişbir add edesin târih-i tamâm olunca ma'lum olur.

Vallahu âlem.

Sâl 11	Sâl 12	Sâl 13	Sâl 14	Sâl 15	Sâl 16	Sâl 17	Sâl 18	Sâl 19	Sâl 20	Sâl 21	Sâl 22	Sâl 23	Sâl 24	Sâl 25	Sâl 26	Sâl 27	Sâl 28	Sâl 1	Sâl 2	Sâl 3	Sâl 4	Sâl 5	Sâl 6	Sâl 7	Sâl 8	Sâl 9	Sâl 10							
B	C	D	H	V	Z	E	B	C	D	H	V	Z	E	B	C	D	H	V	Z	E	B	C	D	H	V	Z	E	B	C	D	H	V	Z	E
Olyos D	Ağustos D		Seturis E		Ahturis V		Nevadris C		Zekuris E		Niyaris H		Felvaris B		Martis C		Abrilis Z		Mayıs H		Yonyos B													
Temmuz	Ab		Eylül		Teşrin-i evvel		Teşrin-i Sâni		Kânûn-1 Evvel		Kânûn-1 Sâni		Şubat		Âzâr		Nisan		Âyâr		Haziran													
Esed E	Sünbüle H		Mizan B		Akreb Z		Kavs C		Cedi D		Delv C		Hut E		Hamel Z		Sevr D		Cevza E		Seratan V													

Bin doksan üç senesinde hafta harfî vav idi sâlimiz sekiz idi.

Aksâm-1 fasıla

Hamel ve sevr ile cevzâda olur tâze bahâr

Fasl-1 bahâr mâh aded 3

Seratân ve esed ve sünbüle de yaz karâr

Fasl-1 yaz mâh aded 3

Tuttu güz faslını mîzânla akreb dahi kavs

Fasl-1 güz mâh aded 3

Cedîyle devliyle hût burcu olur kışa karar.

Fasl-1 şitâ mâh aded 3

Der Kenâr

Her sâln altında vâki' olan harf Yekşenbih i'tibar olunur ve dört yılda bir kebise olur siyâh ile işâret olunmuştur ol işâret olunan hânede vâk'i olan harf ad olunmaz ve Yekşenbih dahi i'tibar olunmaz alt yanında ki harf Yekşenbih i'tibar olunur 1078 senede on bir sâlde C harfi yazar idi.

[3a]

Dakika 27	Sâ'at 10	Düşenbih L	Sâl 15	Cetvel-i Nevrûz-ı Sultânî 1475	Dakika 1	Sâ'at 1	Cuma L	Sâl 1
Dakika28	Sâ'at 30	Seşenbih M	Sâl 16		Dakika 40	Sâ'at 6	Şenbih L	Sâl 2
Dakika 9	Sâ'at 10	Çeharşenbih M	Sâl 17		Dakika 36	Sâ'at 3	Yekşenbih M	Sâl 3
Dakika54	Sâ'at2	Pencşenbih L	Sâl 18		Dakika 27	Sâ'at 6	Düşenbih m	Sâl 4
Dakika 44	Sâ'at 8	Seşenbih L	Sâl 19		Dakika 28	Sâ'at 2	Çeharşenbih L	Sâl 5
Dakika 35	Sâ'at 3	Yekşenbih M	Sâl 20		Dakika 3	Sâ'at 6	Pencşenbih L	Sâl 6
Dakika 36	Sâ'at 3	Düşenbih M	Sâl21		Dakika 13	Sâ'at 11	Cum'a L	Sâl 7
Dakika11	Sâ'at 3	Çeharşenbih L	Sâl 22		Dakika44	Sâ'at 5	Şenbih M	Sâl 8
Dakika 1	Sâ'at 9	Pencşenbih L	Sâl23		Dakika 35	Sâ'at 11	Yekşenbih M	Sâl 9
Dakika 35	Sâ'at 2	Cum'a M	Sâl 24		Dakika 20	Sâ'at 5	Seşenbih L	Sâl 10
Dakika 43	Sâ'at 8	Şenbih M	Sâl 25		Dakika 10	Sâ'at 11	Çeharşenbih L	Sâl 11
Dakika 28	Sâ'at 2	Düşenbih L	Sâl26		Dakika 1	Sâ'at 5	Pencşenbih M	Sâl 12
Dakika 18	Sâ'at 8	Seşenbih L	Sâl 27		Dakika 25	Sâ'at 1	Cum'a M	Sâl 13
Dakika 7	Sâ'at 2	Çeharşenbih M	Sâl 28		Dakika 37	Sâ'at 10	Yekşenbih L	Sâl 14

İşâret-i Nevrûz-ı Sultânî

Her sâln altında vâki' olan harf yılda bir Yekşenbih olup tâbiriyle değin ama bir sâlden bir sâle tahvîl etmekle yılbaşı Mart'tır. Nokta-i Mart'ın ibtidâsında tebdîl olur hicret-i nebevî aleyhi's-selâm dokuz yüz altmışaltıda iken nokta on dördüncü sâlde idi. Dairede olan sâllerin Nevrûz-ı Sultânîsin beyân ider. Kangı gündür ve kaçınıcı dakikadandır ânı beyân eder. Vallahu â'lem bî-hakîkatü'l-hâl.

Nevrûz-ı Sultânî üç kavîl üzeredir. Kavîl-i münecimin Âzâr'ın on birinde ve kavîl-i rûz-nâme on ikisinde ve kavîl-i melceme on üçünde nevrûz olur. Bu zikrolunan üç günün ve üç gecenin içinde vâki' olan sâ'at ve dakikaların ki birinde {} birinde vâki' olur {} sâle barmak basup {} 1069 deyü tamâm olur. Senenin târihine {} târih hicret

kangı sâle {} karar iderse ol sâlin altında olan eyyâmlarına ve sâ'atlerine ve dakikalarına nazar edip amel ederse {} Vallahu âlem bi's-savâb.

[3b]

Mâh-ı Azâr ya'ni Mart evvel bahâr ber-müceb-i Yunâniyân								
Cedvel-i sâliha	Cedvel-i gurre'-i şuhûr-ı Ârabiyye	Cedvel-i sâ'at	Aded-i eyyâm 31	Cedvel-i burûç	Cedvel-i esbû'	Cedvel-i eyyâm-ı şuhûr-ı Rûmîyye	İbtidâ'-i mâh tağyürü'l-hurûf	
Sâl 1	Fî 17	Sâ'at 6 M	Bu faslın tabi'atı hâr ve ratâblar deyü ayda zemin ma'mûr ve'l gam makhûd olur. Bu ayda eyüdir fesâd ve hacamât itmek ve ot içmek ve tenkibe dimağ itmek ve gargara itmek eyüdir. Gıda bu ayda lâtif etler ve nim perişte yumurtalar ve mu'tedil şer eylerdi. İhtirâz gerektir; sarımsaktan ve soğandan ve eşki ta'amlardan ve kuru balıktan ve galiz etlerden ve mâ-eşbe zalik vallahu â'lem. Tahvil-i afitâb bi'l-cümle nevrûz-ı sultânî evvel bahâr. Ber-müceb-i müneccimin Sâ'at nehâr 13 Sâ'at leyl 12 Yekûnu'ş-şems fi 31	21	C	1	Mîlâd-ı Hızır Resul a.m." Şeref-i âfitâb ve fetret-i âdem" Zuhûr-ı haml merhûm ve nevrûz u hevarezm şâh eyyâm-ı meşreb müşhil fetret adem a.m. ihtilâfidir. Nasâra bu güne (...) derler." (26) Deryâ harekete gelur." (25) Evvel şûrb-i müşhil 'inde'l ba'z"(24) Beşârib-i Meryem ve ibtidâ' şûrb-i müşhil"(23) Yevm-i nahs"(22) İbtidâ' niyâz-ı (...)" (21) Mahzûr." (20) Vakti sefer-i deryâ." (19) Bugün yemiş ağacı dikmek ve işlemek eyüdir." (17) Yılan ininden çıkmağa başlar ve deryâ karar ider." (16) Nevrûz-ı sultânî Kıl inne'ş-şems tedhil fi burcu'l-hâl fi isni aşarnî" (12) Şeref-i zehre ve âhar hamseyñ."(11) Sâ'd-ı mübârek."(10) Mukaddem yıldızı dolandır ve necm sarfa doğar"(9) Mahzûr."(8) Mahzûr Musa a.m"(5). Bir duacuz âharıdır"(4) Kiras işleminin ibtidâsıdır yigirmiye varınca"(1)	
Sâl 2	Fî 6	Sâ'at 12 M		22	B	2		
Sâl 3	Fî 24	Sâ'at 2 M		23	E	3		
Sâl 4	Fî 14	Sâ'at 8 M		24	Z	4		
Sâl 5	Fî 2	Sâ'at 11 M		25	V	5		
Sâl 6	Fî 22	Sâ'at 11 M		26	H	6		
Sâl 7	Fî 11	Sâ'at 2 L		27	D	7		
Sâl 8	Fî 30	Sâ'at 4 M		28	C	8		
Sâl 9	Fî 18	Sâ'at 5 L		29	B	9		
Sâl 10	Fî 7	Sâ'at 2 M		30	E	10		
Sâl 11	Fî 27	Sâ'at 5 L		1	Z	11		
Sâl 12	Fî 16	Sâ'at 9 L		2	V	12		
Sâl 13	Fî 5	Sâ'at 12 L		3	H	13		
Sâl 14	Fî 23	Sâ'at 9 L		4	D	14		
Sâl 15	Fî 12	Sâ'at 10 M		5	C	15		
Sâl 16	Fî 31	Sâ'at 2 M		6	B	16		
Sâl 17	Fî 20	Sâ'at 10 M		7	E	17		
Sâl 18	Fî 8	Sâ'at 6 L		8	Z	18		
Sâl 19	Fî 28	Sâ'at 3 L		9	V	19		
			10	H	20			
			11	D	21			
			12	C	22			
			13	B	23			
			14	E	24			
			15	Z	25			
			16	V	26			
			17	H	27			
			18	D	28			
			19	C	29			
			20	B	30			
			21	E	31			

Der-kenâr

Sâl kaçta olduğun bilmek murâdın oldukça ibtidâ' sâle bin seksen altı deyü parmak basıp hesap eyle her nerede karâr iderse sâl oldur.

Hüküm on altıncı sâle geldikte iki (kesik) Arabiyye olur. Âzârın evvel gününde ve biri dahi birinci gününde gaflet olunmaya.

1164 Sene fî Kânûn-ı Sâni 17 sâl Yekşenbih

[4a] Bismillâhirrahmanirrahîm

Benâm-ı îzid bahşâyende ve bahşâyış-ger. Ahkâm-ı Âzâr Rûmca bu aya Martis derler. Bu ayda kan ve hacâmat aldirmek mukayyedir. Tatlı ta'âmlar ve rûfdan yimek eyüdüdür. Ve hamr itmek fâ'idelüdüdür. Hamam eyüdüdür. Bu ayın dördünde bir berd-i acûz çıkar, nahs gündür. Dokuzunda mukaddem yıldızı doğar, sarfa yıldızı dolandır. Onuncu gün gâyetinde sa'iddir. On birinci gününde hamseyn gider. Kış çıkar, dünle gün berâber olur, şems Hamel burcuna varır. Evvel bahâr Nevrûz-ı Sultânî olur. On altıncı gün yılan ininden çıkar, gözlerini açar. Zirâ inine girecek gözlerini yumar, tâ bu vakitte açar. Ve hem sular gâliz olur. Deniz kaynar ve dahi ol gicede gökde uçan yıldızlar vardır. Kürdîler âna Görmez derler ve Türkçe âna Balkır derler. Ol yıldızların adı Sühâdır. Bisârğa? benzer kâh görünür kâh görünmez gibidir. Eğer bir kişinin oğlu ve kızı olmasa ol gice yıldızlara baksın dahi varıp helâliyle ol gice yatsun. Hak Te'âlâ âna oğlancık vere. Yigirminci günü nahsdir. Yigirmi ikinci gün Kar'ı-mü'ehher yıldızı Tuğra' yıldızı dolandır. Yigirmi beşinci gün dîn âharına değin yeddi kezâ içünde ve kebîsenin eğisinde vâki' olur ki; bu ayda olur fî'l-cümle dâim Yekşenbih günde nasârânın bayramıdır, şâdlık iderler. Ya'ni ol günde Meryem'in hamli zâhir oldu. Eğer bu ayda gün dutulsa; yıl sâlâhlu ola, ni'met ve ucuzluk ola. Şâm' da bir ulû bege ağvâ içireler. Ol vilâyet gâyette fitne ola. Halk kırıla. Kış yâvuz ola. Rûm ilinde harb ve kıtâl ola. Gazâ çok ideler. Kâfiri kırılar, illeri alına. Eğer tutulduğu vakitte renk kızıl olsa vilâyet kızılılık ola, fetretlik ola, korku ve musîbet çok ola. Eğer ay dutulsa çekirge üreye

[4b] Cihân kızılılık ola. Ammâ yemiş ve kuş ve balık öküş ola. Mısır ikliminde yağmur yağmaya ve bir ulû pâdişâh helâk ola. Fitne ve kan çok ola. Yıl harâblık ola. Sular çok ola. Ehl-i fesâd başkaldıra. Eğer husûf kara görünse bağa âfet erişe dahi göz

ve boğaz ağrısı halk arasında öküş ola. Ve eğer ayın yüzü ağa mayil görünse ni'met vâfir ola, ucuzluklar ola. Eğer gün aklansa yıl bereketlü ola, ucuzluklar ola. Eğer ay görülürken aklansa yağmur öküş yağa, söküllük çok ola, renc öküş ola. Bir ulû pâdişâh iklimi koya kaçâ gide. Bu sebebden cidâl ve husûmet ve fitne ola dâ'im kân döküle. Yâvuz yeller ese galle-i fâsid ide, kahatlık ola. Eğer ay aklansa yağmur ve sular haddan aşâ. Yel eminlik ola, adl u dâd ola, ot biçen çok ola ekin onâ. Eğer bu ayın ortasında aklansa bir ulû mu'teber kimesne yoğ ola. Sular az ola. Yaramaz yel ese. Eğer ay âharında aklansa ba'zıları yıl eyü gele demişler ve ba'zıları aksi ola demişler. Eğer ay çalkovin? görünse ekin ve galle ve nebât az olsa. Ve eğer bir ucu yukarı doğsa ni'met bol ola, yıl gâyet ucuzluk ola, yemiş iyi ola. Eğer ay görüldüğünde yağmur yağsa ve yaça olsa ekin gâyet bol ola, vilâyet eminlik ola. Eğer kuyruklu yıldız doğsa eğer Maşrik tarafından olsa ol tarafta köyler virân ola, hâric çıka harâblık ide, memleket bozula, müselmânlar za'if olalar, pâdişâhlar zulüm ideler, cedel çok ola. Ammâ yılsonunda bir âdil pâdişâh kopa iller eminlik ola. Eğer Mağrib tarafında olsa Mağrib halkı Frenk'le uğraşa, pâdişâhları ile mûsibet ola. Ve her iklim kızılık ola. Eğer görünürken elden uzun olsa ölüm ve belâ ve renc ve ta'âb ve derd ve mihnet çok ola. Üç yıla değîn bu zahmetler avâmü'n-nâs içinde ola. Eğer

[5a] Gökden yıldız çok düşse ne tarafa kim düşse ol yerin pâdişâhı fevt ola. Yâd çeri gide öküş harâblıklar ide, niceler mâldan ve hânûmândan çıka. Ve uğuru ve harâmı çok ola. Ve illâ sonra yıl âharında iyi gele. Ve eğer alkam sağmâl Maşrik tarafına olsa pâdişâhlar cenk ideler, kıtâl ola. İki sultân arasında cenk ola. Azim fitne ola. Eğer Mağrib tarafında olsa tamâm üç yıl kızılık ola. Ve hem ölümler ola. Avrat elemi öküş ola. Bâbil elinde düşman çıka, pâdişâhı helâk ide. Şehri beka imâretler virân ola. Âhar dutup helâk ideler. Eğer söküşek? harbe Maşrik'da belürse vilâyeti fetret duta. Her yerde havf öküş ola. İllâ tâcir esadda ola. Eğer Mağrib tarafında görünse üç yıla değîn gâyet kahatlık ola. Her ekin onâ ammâ çekirge payâ, hastalıklar çok ola, tatlı nesne ucuz ola, zeyt ola, yağmur çok yağa alku urin pâdişâh baylara zulüm ide. Eğer gök kenârında kızılık Maşrik tarafında olsa iller eminlikler ve tâcirler esadda ola. Ve ni'met vâfir ola. Eğer ay sonunda olsa pâdişâhlar ra'yyete zulüm ideler. Eğer Mağrib tarafında olsa kış katı uzun ola, kar çok yağa, bir ulû beg şâhına âsi ola. Vilâyette fesâd çok ola. Ve eğer gökden bir âcayib görünse veya çok ola, zelzele hadden aşâ, ba'zı ekine âfet

yetiŖe, erilik ve harâmiler çok ola, emrâz-ı muhtelife çok ve bir ulû Ŗahıs ol vilâyette fevt ola. Eski Ŗehirler virân ve köyler imâret ola. Harb-î cidâl Arab'da ok ola. Bir ulû Ŗâh düŖe yerine gayrısı gee. Yılsonu ucuzluklar ola. Ve Eğer hevâda cânavar Ŗekli belirse cihân kıızılık ola, bir ulû beg gide, uğuru ve harâmî ok ola, zulüm ile iklim ıssız kala, yemiŖ bol ola,

[5b] Galle kıt ola, buğday kıızılık ola, kesb ve ma'îŖet az ola. Eğer bir ad olsa ya'ni gök gürlense sağlık ve eminlik ola, ni'met vâfir ola, ucuzluk ola. YemiŖ onâ ammâ Rûmili fetretlik ola. Bir ulû Ŗâh helâk ola. Zulüm ok ola. Eğer ay görölürken olsa yağmur ok yağa. Bu yıl hayır ve iyilik ve ma'mûrluk öküŖ ola, ucuzluklar ola, Arabda bir ulû beg düŖe, yâğı ayak basa. Eğer berrak olsa bu yıl fetretlik ola ve harb ve kan dökölmek öküŖ ola. Ve zeyt ve tatlı eneste bol ola. Ni'met ucuz ola. Bazâr kesâd ola. Davâr kırıla. Ve eğer havâdan yere od düŖse kıŖ uzak vakti ola ve kar buz ok ola, begler iüнде savaŖ öküŖ ola. Harb-î husûmet vilâyette ok ola. Zâlimlik ola, vebâ ola, harâmiler öküŖ ola. Fetret-i azîm ola. Ammâ kesb-i beg' ve Ŗer eksilik ola. Ve eğer katı yağmur yağsa râhat ve eminlik ok ola. Ot ve biçen ve ekin iyi ola. Balık üreye sâ'ir hayvân kırıla. Eğer dolu yağsa fetret ve husûmet ok ola. Cenk ve mukâtele halk-ı Horasan'da ola. Erâcîf ok ola. Ağrı ve harâmî çok ola. Ölüm öküŖ vâki' ola. Yıl iyi gelmeye. Ve eğer toprak veya kıızıl toz yağsa, rüzgâr katı kıızılık ola. Havf-ı fetret halk iüнде çok ola. Emn ü emân bulunmaya. Fitne husûmet katl-i öküŖ ola. Ve eğer kar yağa veya sağlıcân yağsa yağmur ve sular bol ola, yıl menfa'itlü ola ve hem güz iyi gele, tahıl una yemiŖe zevâl ire ve hastalık çok ola. Eğer fitne gabâr olsa yazın ıssı ola, hastalık çok ola, erâcîf öküŖ ola, ot ot ve biçen kat ola. İllâ yemiŖ onâ yırtıcı canâvarlar adama ve hayvâna gâyet ziyân ide. Kıtâl

[6a] Cenk öküŖ ola. Eğer besârek? olsa renc ve maraz çok ola. Bir pâdiŖâh leŖker cem' ide ayrık memlekete göre çok ziyân ideler. Halk elem ve zarar göreler. Zulüm öküŖ ola. Kâr ü kesb az ola. Ve eğer katı yel esse tahıl ve yemiŖ ona ammâ avrat ve oğlân elemi öküŖ ola. Yağmur mübâleğa yağa. Ekin ürüye. Ŗehr-i Kostantin iüнде pirleri kırlar feth ideler. Âkıbete bir ulû vezir dutula, pâdiŖâh hükm ide, mâlın ve hânın alalar. Birkaç müddetten sonra cevherinen helâk ideler ola. Ve yellere çok ese. Ve harb öküŖ ola. Eğer gökden güründü iŖidilse bu yıl vebâ ola. Derletme zahmeti ve ıssıma renci çok ola. Halkta fesâd ve cidâl üreye. Ve er ve avrat cenk iüнде olalar. Yazın gâyet ıssı

ola. Kârbân ehline harâmiler ekserin helâk ideler. Korku ola. Ol yerin pâdişâhı fevt ola. Eğer yer gürüldese pâdişâh ola te'addi ve zulüm halklara çok ola. Harâmiler yolları kese işrâr oraya yılsonunda katı kızılık ola. Ve eğer yer debrense katı fetret ve cenk ola. Mısır şâhı fevt ola. Erâcîf ve ağrı ve harâmi çok ola. Fitne kopa hayvanlar kırıla ammâ yâz gâyet iyi gele. Eğer gice olsa pâdişâhlar zulüm ideler. Halk içünde eğer { } yıldız düşse halk arasında savaş ve fitne ve cenk çok ola. Uğuru ve harâmı öküş ola ammâ yaz ayları mübârek ola ve hem ucuz ola. Her ne tarafa deprenirse ânda şûr şer-i evkât ola.

[6b]

Mâh-ı Nisân ya ni Abril evsât-ı fasl bahâr ber-müceb-i Yunâniyân							
Cedvel-i sâliha	Cedvel-i gurre'i şuhûr-ı Arabiyye	Cedvel-i sâ'ât	Aded-i eyyâm 30	Cedvel-i burûç	Cedvel-i esbû'	Cedvel-i Rûmiyye şuhûr-ı	
Sâl 1	Fî 15	Sâ'ât 5 M	Bu ayda sular revân olur ve bahâr faslının mizâcî kavî olur ve veba leşkeri münhezim olur şarki yeller eser gıda bu ayda büryân ve kalye ve şekkâr etleri ve münasib terşiler ve muvafik yağlardır tenmik gerektir ve cimâ' eylemek ve sabâh aç karnına bir mikdâr sovak su içmek eyüdir ihtirâz gerektir isden veya pis ta'amlardan ve helvâyı çok yimekten ve tuzlu ta'amlardan vallâhu a'lem Tahvîl-i aftâb ba şehri evsât behâr ber-müceb-i müneccimin Sâ'ât bahâr 13 Dakika 20 Sâ'ât 10 Dakika 40 Yekünü'ş-şems fi 31	22	Z	1	Âhar eyyâm-ı mazar 22 Talû' batın ve gurûb necm-i zebane Kuvvet-i fasl-ı bahâr ve zeydin bâd-ı şarki Ve zeyden bâd-ı şarki Gâyet-i fasl-ı bahâr ve keşandan(...) nassari rûz-ı hızır İlyas bu güne Marko günü derler ya ni Musa günü demek olur. Ol kuvvet-i rebî' Nuh 'aleyhi's-selâm gemiye girdi. Fırtına Nüzûl-i incil ve bu nâm küffâr şartın adlı yıldız doğar ve necm {} olunur. Şer ve kamer 'inde'l-ba'zı Duhûli'ş-şems (...) 'inde'l-ba'z Vefât-ı Adem 'aleyhi's-selâm ve nüzûl-i zebûr 'inde'l-ba'zı Adem 'aleyhi's-selâm dünyâya kadem basdı. Sular ziyâde ola 'abd-i kerim yehûda mahzûr-ı Musâ a.m. Eğer bugün yağmur yağa yel karanlık ola demişler.
Sâl 2	Fî 3	Sâ'ât 3 M		23	V	2	
Sâl 3	Fî 23	Sâ'ât 2 M		24	H	3	
Sâl 4	Fî 13	Sâ'ât 8 M		25	D	4	
Sâl 5	Fî 1	Sâ'ât 7 M		26	C	5	
Sâl 6	Fî 30	Sâ'ât 7 M		27	B	6	
Sâl 7	Fî 9	Sâ'ât 12 M		28	E	7	
				29	Z	8	
Sâl 8	Fî 29	Sâ'ât 13 M		30	V	9	
				31	H	10	
Sâl 9	Fî 13	Sâ'ât 5 M		1	D	11	
				2	C	12	
Sâl 10	Fî 6	Sâ'ât 5 M		3	B	13	
				4	E	14	
Sâl 11	Fî 25	Sâ'ât 12 M		5	Z	15	
				6	V	16	
Sâl 12	Fî 13	Sâ'ât 9 M		7	H	17	
				8	D	18	
Sâl 13	Fî 3	Sâ'ât 3 M		9	C	19	
			10	B	20		
Sâl 14	Fî 22	Sâ'ât 1 M	11	E	21		
			12	Z	22		
Sâl 15	Fî 11	Sâ'ât 6 M	13	V	23		
			14	H	24		
Sâl 16	Fî 29	Sâ'ât 5 M	15	D	25		
			16	C	26		
Sâl 17	Fî 19	Sâ'ât 5 M	17	B	27		
			18	E	28		
Sâl 18	Fî 8	Sâ'ât 3 M	19	Z	29		
Sâl 19	Fî 27	Sâ'ât 2 M	20	V	30		

Der-kenar

1086 sene { }

[7a] AHKÂM-I NİSAN

Bu ayda sular revân ve yağmurlar gâyet latîfdir. Âdem şâd olur, tâzelenür. Hamâma varmak ve cimâ' itmek eyüdir. Ve serinli işler yimek ve tatlu ta'âm yimek ve hoş kokular yılmak ve tanla bozacak su içmek müfiddir. Ot bu ayda tarb yimekten sakınmak gerektir. Yerin agusu andadır ve her acı nesne yememek gerek. Üçüncü gün nahsdir. Dördüncüsünde bir ulû yıldız doğar reşâ adlı batn-ı havt dahi derler. Necm-i semâk dolanur. Eğer bu yıl hiç yağmur yağmasa bu ayın yedisinde elbette yağar. Bari birkaç damla yağa ve eğer ol gün yağmur birkaç damla gökden yere inmese ne 'üzübillâh ol Allah Te'âlâ haşm etmiş olur. Her gün bir nebât bitmeye, kaht-ı merdân ola. Onuncusunda Âdem vefât etti. On birsinde her ne iş dutsâlar muvâfık ola ve hem gündüz on üç sâ'at olur Güneş Sevr burcuna varır. On altı senide şarteyn adlu yıldız doğan necmü'l- afv dolanır. Yigirminci gün nahsdir. Yigirmi doğuzunda batın adlu yıldız doğar zebânâ dolanur şartınla. Eğer bu ayda ay konuşursa şöyle bil ki bu yıl ni'ayet eyü gele yağmurlar yağa ve nebâtât zuhûra gele ve ni'metler vâfir bol ola. Eğer bu ayda gün dutulsa emrâz-ı aksâm çok ola ve hem bir ulû pâdişâh helâk ola. Zulüm ve ta'addi eküş ola. Mısır'da bir yek leşker cem' ide. Âkıbet-ı sultân ânı duta her taraftan dürlü milletler çıka. Bid'at-ı resm-i kavâ'id ağaçlar helâk ola, elem öküş ola, bir ulû âlim-i âmil kopa. Eğer Güneş'in rengi kızıl olsa bu yıl vebâ çok ola, emrâz eküş ola, avrat oğlan çok düşe, galle az ola, bir ulû beg aşikâr ola, rüzgâr dalgalık ola, Acem'de fitne ve gussa ve kızılık azîm ola

[7b] Rûm ili begleri havfda ola, halk birbirine düşe, fetret azîm ola. Ve eğer ay dutulsa üzüm ağacı kuruya, harb ve fitne ve husûmet çok ola. Her bir yerde yemiş olmaya hastalık envâ' ola ve hem vebâ ola haraç zuhûr ide. Mâçin ilinde savaş ve fitne daim ola, katl-i kahat öküş ola, erâcîf çok ola. Eğer gün aklansa dürlü dürlü renc ola. Tâcirlere begler zulüm ide. Akıbet sultân-ı 'adeviye zafer bula. Oğlancıklar hastalığı öküş ola, Şâm'da bir ulû beg öle, ekine âfet erişe, zulümle tâcirler ve ulûlar çok fevt imâretler harâb ola. Ey nice ulû keçi olalar. Eğer ay aklansa sular taşâ, begler yücele, devlet ve ni'met ıssı ola, pâdişâh adl ide. Kesb az ola. Ekin gâyet ona yollar açıla,

eminlik ola, yemiş ona ammâ zelzele vâki' ola ve Eğer ay çakırın? görünse hâmile avratlara renc yetişe ve eğer bir başı kaldırarak görünse keçi oğlancıklara elem yetişe. Eğer Nisan'ın evvelinde yeni ay belirse ol yıl gâyet tahıl çok ola, ucuzluk ola, ol yıl her nesne çok bite. Ve eğer Çüzher belirse kuyruklu yıldız doğsa bu yıl ulû beglere havf ola. Öksüzün bir ulû şâh belire yağlık ve fetret öküş ola kan çok döküle. Mâçin ili ve Rûm iklim-i tenin ve fitne ve harb katı ola. Bâbil iklimi kaht ola hastalık ve mafâcân ölüm çok ola. Acem ili erklik ola uğuru ve harâmî ucundan. Eğer gökden yıldız dökülse bir mû'azzam şâh helâk ola, erâcîf üreye, tâcirler Horasan'da olalar âsâkir-i zâlîme olalar halk nâ-emin ola. Ehl-i karâ gâyette incine. Eğer elkim-i sağmal Maşrık tarafından görünse ehvâz ile dalgalıklar ola, fitne ve zahmet arta, harb öküş ola, bu yıl kış katı ola Bâbil'de

[8a] Yağmur ve kar katı yağa. Eğer kible tarafında olsa Bâbil'de kış katı ola, renc ve zahmet öküş ola, tâcirler begler zulüm ideler. Mağrib ilinde katı cidâl ola. Şâm'da husûmet ola, il incine. Ve eğer Mağrib tarafında olsa Mısır ili kızılık ola ve evlat dahi öle. Şâm'da fitne ola, harb-ı cidâl ideler. Mağrib ilinde fetret bî-girân ola. Eğer ilden sonra olsa beglerde ihtilâf ola ve hem emrâz u evcâ' öküş ola. Ol görünen yerededir bu hükümler. Ve eğer seküşek? görünse Maşrık tarafında olsa Pârs ve Horasan'da kış katı ola ve kızılık ola, niceler helâk ola, gadrla malın alalar. Eğer Mağrib tarafında olsa harb ve cidâl öküş ola ve ölüm çok ola, pâdişâhlar zulüm ideler. Memleket hüsrânda ola. Kar ve yağmur bi hadd ola. Mağrib'de fitne nihayetsiz ola. Eğer gök kenarında kızılık Maşrık tarafında ola. Acem memleketinde fitne ve harb ve kıtâl çok ola. Sonra sâlah ola. Eğer Mağrib tarafında vâki' olsa bu hükümler Mağrib tarafında ola, sular taşa, kış katı ola. Eğer havada bir gâib zâhir olsa yağmur çok yağa, pâdişâhlar zulüm ideler. Halk içinde bazirgânlara ziyân yetişe, begler içinde ihtilâf ola, kıtâl öküş ola, denizde gemiler gark ola. Eğer gökde cânever şekil belirse bu yıl fetret ve kıtâl çok ola, vilâyet erklik ola, köy ahâli katı incine. Bir ulû pâdişâh helâk ola. Emrâz-ı mefâcân ve mevt öküş ola. Eğer gök görülse, eğer bu ayın evvel günü görülse, ahvâl hoşdur. Kış eyyüdü ve adl ü dâd ola. Ve ikinci günü görülse Rûm ili çerilik ola Mağrib pâdişâha helâk ola, fetretlik ola. Eğer dördünde görülse Rûm ili kızılık ola ammâ yağ eyyü bol ve ucuzluktur. Eğer beşinde veya altısında ve yedisinde görülse

[8b] Yemişler ve ekinler gâyet ona bu yıl nikâh ve düğün çok ola ammâ İstanbul kahatlık ola. Eğer yediden ona varınca görülse Şâm ili fetret ve fesâd ola. Keçi oğlancıklar ölümü öküş ola. Eğer on beşine değin görülse Irâk'ta ve Bâbil'de mevt öküş ola ammâ bu yılda penbe çok ola. Eğer yigirmiye değin görülse katı kızılık ola, buğdayı ekip satan ıssıda ola. Bir ulû dünyâdan gide. Ve eğer yigirmi beşinden otuza varınca görülse ba'zı yemişlere âfet erişe, kavm-i Kostantin içinde harb ve cidâl ola, mey ucuzluk ola, her yerde hastalık öküş ola. Eğer gidilirken yel esse ekine ve üzüm hâle erişe. Eğer ay âharında görülse bu hükümler geldeç yıl ola. Eğer yıldırım dedikleri olsa indiği yerde emrâz-ı muhtelif çok ola. Eğer katı yel bile esse Maşrık şâhı bir ulû kişiyi öldüre. Eğer Mağrib tarafında olsa ekin ve mecmu' nesne ona yel bereketlü ola, eminlik ve adl öküş ola ammâ emrâz çok ola. Eğer gökden od düşe dalgalık ve fitne ve cenk çok ola, yemişe âfet erişe alku kırıla. Eğer katı yağmur yağsa bu yıl gâyet bereketlü iyi ola, halk sâlâhda ola ve ucuzluklar ola. Yağmur öküş yağsa ammâ bir niceler demiş kim halk-ı âlem-i meyâne hal ola ammâ kaygu ziyâde ola. Eğer dolu yağsa yağmur ve ekin biçen bol ola ammâ Rûm ve Çin ili kıtlık ola veya renc ve sitem bu yıl çok ola. Eğer toprak yağsa veya kızıl toz belirse erâcîf çok ola, yemiş kıt ola, galle çok ola, yağdığı yerde katı dalgalıklar ola, cenk ve harb ola. Ve eğer kar yağa veya sağlıcan yağsa emrâz-ı muhtelif çok ola, dalgalık ve vebâ öküş ola, halk arasında gussa ve elem ve melâmet dilim ola. Eğer katı toz olsa öküş kimesne

[9a] Beglerine âsi ola, harb ve cidâl çok ola. Sonra pâdişâh mensûr ve muzaffer ola adl ide. Yılsonu eminlik ola, Horasan'da fetret öküş ola. Ve eğer besârik? olsa ekin ve yemiş olmaya, harb-ı cidâl ve erâcîf öküş vâki' ola ve vebâ ola, halk kaygılı ola, tâcirler ziyânda olalar, koyun kırıla, galle çok ola ve bir ulû pâdişâh düşe. Ve eğer yel esse yağmur çok yağa yemiş çürüye katı vebâ ola. Bir pâdişâh çerisiyle kendü vilâyetinden çıka. Bu yıl harb-i kîtâl azim ola. Maşrık'dan bir yavuzuğu çıka Kostantin'e vara, katı harb-i husûmet ola bâkisini Allah bilir ki n'ola. Ammâ otu biçen bol ola ni'metler vâfir ola ba'zılar eyüdir. Bu pâdişâh kendü halkıyla vara nâgâh bir iklim illâ hastalıklar çok ola ve yazın kıtlık ola esitme öküş ola ammâ ölüm az ola. Eğer gök gürüldese fitne ve kîtâl öküş ola, kış katı ola ve uzun ola yakı kırıla, ol yerin pâdişâhı yerinden gide yahut katl ola, yıl eyü gele, ucuzluk ola, yağmur öküş yağa. Eğer gice gürüldese Rûm ili kızılık ola hem leşker depreşe vebâ ola. Şâm'ın ba'zı kal'asını

Ekradlar şâhı fevt ola, yerine bir beg otura. Halk arasında gussa ü hüzn emrâz-ı muhtelif öküş ola, yemişe âfet erişe. Bu yıl menfa'at az ola. Ve eğer yer gürüldese yay ıssı ola, sular soğula, begler yağılık ide, harb ü cidâl öküş ola, fitne ola bir ulû pâdişâh aradan eksile, fetretlik ola ve uğuru ve harâmı çok ola. İllâ bu hükümler ol yerde ola. Ve eğer yer diprense bir ulû mu'teber kişi gide iklime Yâd beg ayak basa ucuzluk ola ammâ Rûm ili kıtlık ola, koyun kırıla, erenler

[9b] Ölümü çok ola. Mafâcân gibi pâdişâhlar cenk-i husûmet ideler. Esitme? çok ola. Eğer gice deprense envâ' behâim kızılılık ola. Bâbil ve Horasan iklim harâb ola bozula, erenleri kırıla, çok fitne ola, kış katı ola, dalgalık ve vebâ öküş ola. Bu ad sultân bu yıl katl ola. Gâyet fetretlik ola. Eğer yer depünürken bile dolu yağsa Acem'de fitne ola, kan döküle. Mağrib ve Bâbil illeri gâyet eminlik ola, il alalar, cümle düşmanları dost ola. Şâm ucuzluk ola. Deprenürken bir nişân olsa pâdişâh düşmana zafer bula. Ucuzluk ola. Ot biçen yağmur çok ola ammâ renc öküş ola.

[10a]

Mâh-ı Âyar ya ni Mayıs âhar fasl-ı bahâr ber-müceb-i Yunâniyân							
Âhar-ı eyyâm matar Mahdur Musa Hareket-i deryâ ve mersiyiden ? evkat (...) Firtuna. Yevm-i nahs ve vefat-ı Hazret-i Eyyûb Nebi. Yevm-i's sa'id. Mahzûr-ı Musa a.m. Urûc-ı İsa a.m. bîseman? mücmi' ? küffâr ve ibtidâ' binâen İstanbul. Rûz-ı sa'id bugün her ne olur berâyı tamâm bu yılda gider. İbtidâ'î hüsn-i bād-ı şimâl ok atmak dahi satu bazar itmek eyüdir. Dırmak kesmek kemdir. Şeref-i necm râs(t) ? İbtidâ'î'l-har ya'ni ısıcak Mevlûd-ı İlyas a.m. ve hareket-i deryâ rûz Kostantin derler. Talu' Süreyya ve gurb-i eklil Noksan elmâ's fi'l-ışmâr İmtizâc-ı fasıleyn". İmtizâc-ı fasıleyn 'inde'l-ba'zı	Cedvel-i eyyâm-ı Rûmiyye	Cedvel-i esbu'	Cedvel-i burûç	Aded-i eyyâm 30	Cedvel-i Sâ'at	Cedvel-i gurre-i şuhûr-ı Arabiyye	Cedvel-i Sâliha
		1	H	21	Bu ayda hoş yeller ese ve sular safî olur. Gıda bu ayda her nesne ki lâtifdir ve tez hazım olunur. Anı isti'mal itmek gerektir. Ve sohbet hûban ve istihmâm gâyet eyüdir ihtirâz gerektir. Sığır etinden dahi tuzlu ta'amlardan ve yoğurdu çok yimekten vallah âlem. Tahvil-i âfitâb (...) âhar bahâr ber-müceb-i müneccimin. Sâ'at nehâr 14 Dakika 28 Sâ'at 9 Dakika 32 Yekûnu's-ş-şems fi 31	Sâ'at M 6	Fî 15
	2	D	22	Sâ'at 3 L		Fî 3	Sâl 2
	3	C	23	Sâ'at M 13		Fî 23	Sâl 3
	4	B	24	Sâ'at L 8		Fî 12	Sâl 4
	5	E	25	Sâ'at M 10		Fî 31	Sâl 5
	6	Z	26	Sâ'at M 9		Fî 20	Sâl 6
	7	V	27	Sâ'at L 5		Fî 9	Sâl 7
	8	H	28	Sâ'at L 5		Fî 28	Sâl 8
	9	D	29	Sâ'at L 2		Fî 16	Sâl 9
	10	C	30	Sâ'at 4 M		Fî 5	Sâl 10
	11	B	31	Sâ'at M 3		Fî 25	Sâl 11
	12	E	1	Sâ'at M 7		Fî 14	Sâl 12
	13	Z	2	Sâ'at 7 L		Fî 3	Sâl 13
	14	V	3	Sâ'at 7 L		Fî 21	Sâl 14
	15	H	4	Sâ'at M 7		Fî 10	Sâl 15
	16	D	5	Sâ'at L 3		Fî 28	Sâl 16
	17	C	6	Sâ'at L 5		Fî 18	Sâl 17
	18	B	7	Sâ'at L 1		Fî 7	Sâl 18
	19	E	8	Sâ'at M 13		Fî 26	Sâl 19
	20	Z	9				
	21	V	10				
	22	H	11				
	23	D	12				
	24	C	13				
	25	B	14				
	26	E	15				
	27	Z	16				
	28	V	17				
	29	H	18				
	30	D	19				
	31	C	20				

[10b] AHKÂM-I ÂYÂR

Bu ayda çok yimek iyi değildir. Yaş koz yimek ve hamâma varmak müfiddir. Ve dahi sığır ve at gibi ve bunun emsâlî şekîl ta'âmlar yimek gerek. Bu ayın sekizinci günü gâyet nahsdir. On birinci gün İstanbul'a bünyâd urdular. Tekvuru yıldız tapardı. On ikinci gün gâyet eyyüdir. Cemi ' işlere ol gün Pervin-i Tâgar kim Türkçe Ülker derler. Eklil Yıldızı dolanır. Ve hem günün sâ'ati on dört olur. Güneş Cevzâ burcuna varır. On dokuzuncu gün kükürtlü hamam zâhir oldu. Çünkü Ağustos ola ol bir gün kan olur. Yigirmi birisinde İstanbul Tekvuru oldu. Yigirmi altısında Deberân Yıldızı doğar. Kalb yıldızı dolanır. Eğer bu ayda gün dutulsa her hırfet sanatı arta. Çok acâyib zâhir ola, yemiş olmaya, fetret ola, iller harâb ola, dalgalık ola, kahatlık ve erâcîf çok ola, iklim-i erikle bir ulû pâdişâh helâk ola. Gemiler gark ola. Bir beg ilinden çıka. Eğer on beşinden sonra dutulsa Şâm ili kızılılık ve vebâ ola ve ba'zı kal'asını Ekradlar. Eğer ay dutulsa Bâbil ve Acem ili kahatlık ola, yağmur çok yağa. Balık ve kaz üreye, yemiş evket ? ola, hastalıklar çok ola, fetret ve fitne öküş ola. Mağrib etrafında hastalık çok ola ve kan dökülmek çok ola, alet ola. Şark tarafına sefer yaramaz ola. Ve zeyt ve yumurta çok ola. Yüklü avratlar hemân düşürelor. Eğer kara görünse behâim katı kırıla. Galle fâsid ola. Avrat çok öle. Eğer gün aklansa fitne çok bid'at öküş ola. Ağrı ve harâmî baş göstere ve yağmur çok yağa. Yılsonu eminlik ola ve adl ola. Rûm sultânı fevt ola. Eğer iyi aklansa kan çok döküle, fitne çok ola âmma arpa, buğday

[11a] Öküş ola. Harb ve kıtâl çok ola. Kahatlık ve hastalıklar çok ola. Eğer çalkavin? görünse evlat ola, halk rencide olalar. Eğer bir tarafı yakar varak doğsa yıl bereketli ola, ucuzluklar ola. Ve eğer otuz güne gelse yılsonu hazırlık ola ve zelzele veya katı seller ola, vilâyet selden yıkıla. Ve eğer yigirmi dokuza gelse bir pâdişâh kendi vilâyetinden çıka, begleri âsi ola, âhar gene iklimine gele intikâmın ala, kimesneye zulüm etmeye ammâ yıl marazlu ola. Eğer Saçlı Yıldız doğsa Rûm ili dalgalık ola, fitne kopa, ekin iyi ola, Rûm ili kızılılık ola, vebâ ola. Babil ili kaht ola. Yemen iklimi ucuzluk ola. Yağ ona arz-ı Kostantin içinde harb ve cidâl ola. Sultân Rûm kendi ikliminden çıka çok ide. Eğer yıldız düşse Mağrib ve Berber ikliminde kan ve harb çok ola, cidâl vâfir ola. Eğer dökülen yıldız büyük olsa bir ulû kişi yoğ ola, harb öküş olup vilâyet yıkıla. Eğer Kavs kazıh olsa eken ve biçen galle çok ola, alkı kırıla. Pâdişâh kendi kulları âsi ola, adâvet kıllalar. Bâbil ve Horasan'da ölüm çok ola. Yazın

nebat az bite. Eğer Mağrib tarafında olsa yağmur ve ekin çok ola ammâ begler zulüm ideler. Mağrib pâdişâh kati zulüm ide ve ba'zılar etmiş. Pâdişâh i'dâsına zafer bula. Eminlik ve ni'met vâfir ola. Cümle yerde ve ba'zılar etmiş katı kızılık ola, havâric çıka. Rûm ilinde azim çeri depreşe hezimet ola. Eğer şöküşek? Maşrık'tan görünse yağmur çok yağa ve hastalık öküş ola, galle çok ola. Bu vilâyetin şâhı ad ve sene mensûr ola ammâ halk ızdırâb içinde ola. Eğer Mağrib tarafından görünse ekin ve ni'met ve yemiş gâyet ona ucuzluk ola. Eğer gökden

[11b] Kızılık belürse Maşrık'tan yana olsa ot biçen ekin evket ola ve yağmur öküş ola ve sular arta yılsonu haramlık ola. Eğer Mağrib tarafından olsa bu geçen hükümler Mağrib'de ve Mısır vilâyetinde ola. Eğer gökde acayib belürse katı kızılık ola ve fetret ola, pâdişâhların kendi kullarını kara. Rûm ili fetret ve kızılık ola. Mısır'da ve Bekir diyârında vebâ ola yılsonunda Şâm sultânı fevt ola ve zeyt ve yağ öküş ola. Eğer gökde cânavar gibi görünse zelzele ve hastalık ve kan dökülmek ve fitne çok ola. Ağrı ve harâmî ve havâric öküş vaki' ola kuzgun bu yıl çok ola. Eğer bu ay gök görülse âşir-i evvelde görülse sular arta ve hastalık vebâ çok ola. Âcem'de ve Bâbil ilinde çok ola yemiş az ola. Arab'da ihtilâf ola. Rûm ilinde bir pâdişâh fevt ola davâr kırıla ni'metler ucuz ola. Eğer âşir evsâtında vaki' olsa at kırıla, renc-i gam öküş ola, Şâm'a yâd beg gire. Bağdat'ta fesâd öküş ola. Eğer öşr-ı âharında görülse yerden cânavar çok çıka, ekini yiye, çekirge çok ola, oğlancıklara hastalık çok ola. Eğer ay sonunda görünse yıl katı ve ucuzluk ola ve ekin çok ola ammâ Rûm'da ve Çin'de vebâ ola ve hem geldeç yıl hastalık katı ola, pirlar öle. Sabah görünse gâyet ucuzluklar ola ve eminlikler ola ammâ koyun kırıla. Eğer berrak olsa cenk ve fetret ve kan dökme çok ola, yıl hastalık ola, harâmîler öküş ola. Eğer gökden yere od düşse uğuru harâmî çok ola, eminlik olmaya, yılsonu kızılık ola, yırtıcı cânavarlar adama ziyân döküre, hastalık öküş ola, bir ulû beg fevt ola. Eğer katı yağmur yağsa padişahlar ra' iyyete zulüm ideler kendi benlerini helâk ideler. Eğer katı

[12a] Yellü yağarsa ekin biçen kem ola, renc-i gam çok ola. Eğer dolu yağsa pâdişâhlar husûmet ideler birisi helâk ola. Eğer dolu çok yağsa dört ayaklı helâk ola. Eğer toprak veya kızıl toz yağsa yağmur az yağa, kuruluk ola, kızılık ola, zâlimlik ola, renc-i gam çok ola, yıl eyyü gelmeye. Eğer kurbağa yağsa veya soğulcan yağsa katı kızılık ola, dalgalık avanlık öküş ola, kıran ola, şâdlık dirlik kat ola. Eğer katı gubâr ve

toz belirse yay faslı katı ıssı ola, sular soğula, ot ekin kat ola, hastalık öküş ola, yemiş olmaya, kesb kat ola ammâ emînlik ola. Eğer besarek? olsa âfet erişer, begler uğraşalar. Bir ulû kişi helâk ola. Cenk ve fitne çok ola, uğuru ve harâmî öküş ola, her ni'met vâfir ola ammâ ferah kat ola, vilâyet gussa ve teşviş içinde ola. Eğer katı yel esse kızılık ve hasta çok ola ve gemiler gark ola, bir pâdişâh elinden çıka leşkeriyle bir vilâyet ala, çok sipâhi kırıla, kendüzi kaçır ve Maşrık'ta ceng-i kıtâl ola ve Rûm 'da leşker cem' ola, bir beg vefât ide. Bu yıl keçi ve at kırıla, vebâ ola, uğuru ve harâmî çok ola. Düğün bu yıl eküş ola. Eğer gök gürülse mevt-i mafâcân çok ola, harb ve cidâl mübalağa ola, kan döküle. Yağmur yağsa hastalık çok ola ammâ kesb az ola, yemişer âfet erişer. Eğer evket olmaya Bâdiye ve Bâbil ve Irâk ve Bağdad illeri vebâ ola. Eğer gice olsa Şâm kıtlık ola, Bâbil'de ve hem Kostantin vilâyetinde harb-i cenk öküş ola. Eğer yer görülse bir ulû beg helâk ola, cihân-ı harb ve fitne ola, ot biçen az ola. Eğer yer debrense fetret ve kaht öküş ola, yemiş çok ola ve Bâbil ve Mısır ve Acem ve Hindistan iklimleri cenk ve fitne

[12b] Ve kan dökülmek ve mefâcân ölümü çok ola. Yağmur bî hasar yağsa Yunan begi helâk ola, kıtâl ola, Bâbil ili harâb ola. Yay faslında muhâlif yellere avrat ölümü çok ola. Eğer gice debrense koyuna ve sığıra kıran ola ve bir ulû şehir harâb ola, pâdişâhlar mukırralarını kırılar. Bir ulû pâdişâh ecel ölümüyle fevt ola. Eğer debrenürken dolu yağsa bir ulû pâdişâh tez zamanda helâk ola, fetret ve fitne ve harb çok ola. Eğer ol vaktin Kavs kazılı olsa ucuzluk ve ni'metler vâfir ola. Ot biçen ekin ona yemiş gâyet öküş ola. Pâdişâh kuvvetlene iklim açır, ol vilâyetin şâh-ı şâd ola düşmânlarını zebûn-ı kıla ammâ hastalık çok çok ola. Eğer ol vaktin doğan ay otuz güne gelse Acem'de bi şümâr cidal ola. Eğer doğan ay Muharrem ayı olsa mecmu' ekinler gâyet ona ammâ yemiş ağaçlarına âfet erişer, yağmur öküş yağır. Ol ilin pâdişâhı iklim feth ide ve bir ulû şehir gâyet mâ'mur ola, pâdişâh muzaffer ola vallahu âlem

[13a]

Mahzûr Musa as. Ve evvel bâd şimâl. Kevm-i nahs. Hazreti Resûl a.s. bu gün mağaraya girdi. Mahzûr Mahzûr ve hareket-i deryâ Yevm-i sa'id on beşine varınca" Yevm-i sa'ade gün döner Yunanca milâd-ı ekber derler. Arablara ve Acemlere bu güne 'azimet iderler. Bu günlerde deniz yarılp Musa a.s. Yol verdi. Sular yere sekme başlar. Ve doğan yavrular gâyet sa'id gündür bu gece gâyet kısa olur ve gün uzun olur ve dahi döner derler. Issı sâ'm yelleri eser" Hareket-i deryâ" Velâdet-i Yahya a.s. Ve vefât-ı Davud Nebi a.s." Şeref-i müşteri" Vefât-ı Süleyman nebi A.s. Gâyet sa'id gündür. Sefere gitmek ve yeni don giymek eyüdüdür. Bu gün Mısır halkı yere bakarlar. Eğerçe düşmüş ise inayetle şâd olurlar.	Mâh-ı Haziran ya'ni Toyos evvel fasl-ı yay ber-müceb-i Yunâniyân						
	Cedvel-i eyyâm-ı Rûmîyye	Cedvel-i esbu'	Cedvel-i burûç	Aded-i eyyâm 30	Cedvel-i Sâ'at	Cedvel-i gurre-i Arabiyye	Cedvel-i sâliha
	1	B	21	Bu faslın tabi'atı hâr veya besdirli ile deme sultânı mütevellî olup ateşi sigara müşteğila olur. Gıda bu ayda oğlak ve taze balık iyi ve köşt merğ hanını ve tür şeyler ve taze yoğurt ve âbdâr meyvelerdir. İhtirâz (...) dayağından ? ve ıssı tabi'atlu etlerden (...) ve ıssı ma'cunlardan (...) (...) (...) vallahu âlem Tahvil-i âfitâb (...) ol yayı ber-müceb-i müneccimin Sâ'at nehâr 15 Dakika 3 Sâ'at 8 Dakika 17 Yekûnu'ş-şems fi 31	Sâ'at M 15	Fî 13	Sâl 1
	2	E	22		Sâ'at M 4	Fî 2	Sâl 2
	3	Z	23		Sâ'at M 9	Fî 22	Sâl 3
	4	V	24		Sâ'at M 6	Fî 11	Sâl 4
	5	H	25		Sâ'at M 3	Fî 29	Sâl 5
	6	D	26		Sâ'at M 2	Fî 18	Sâl 6
	7	C	27		Sâ'at M 6	Fî 7	Sâl 7
	8	B	28				
	9	E	29		Sâ'at M 4	Fî 27	Sâl 8
	10	Z	30				
	11	V	31		Sâ'at M 5	Fî 15	Sâl 9
	12	H	32				
	13	D	1		Sâ'at M 4	Fî 4	Sâl 10
	14	C	2				
	15	B	3		Sâ'at M 13	Fî 23	Sâl 11
	16	E	4				

	17	Z	5		Să`at M 5	Fî 12	Sâl 12
	18	V	6		Să`at M 5	Fî 1	Sâl 13
	19	H	7		Să`at M 14	Fî 20	Sâl 14
	20	D	8				
	21	C	9		Să`at M 5	Fî 9	Sâl 15
	22	B	10		Să`at M 14	Fî 27	Sâl 16
	23	E	11		Să`at M 3	Fî 18	Sâl 17
	24	Z	12		Să`at M 5	Fî 6	Sâl 18
	25	V	13		Să`at M 5	Fî 25	Sâl 19
	26	H	14				
	27	D	15				
	28	C	16				
	29	B	17				
	30	E	18				

[13b] AHKÂM-I HAZİRAN

Bu ayda hamr içmek muzırdır, ekşiler hoşdur ve kuş etleri ve süt yimek müfiddir ammâ cima'dan hazır gerektir. Bu ayın üçü ve yedisi nahsdir. Dokuz bahsinde hakika yıldız doğar necm-i şevlâ dolanır. Onuncu günü sa'adet günüdür. Eğer bu günde her ne iş dutulsa eğer sa'ad eğer nahs ay âharına değin ânın üzerine gider fasl-ı tâbistân gider gün döner ve hem sâ'at-i nehâr on beş olur, gice gâyet kısa olur, Güneş Seretan burcuna varır. Bu güne imtilâ'i ekber derler. Arab'da ve Acem'de bu güne izzet iderler. Ve yigirmi ikinci gün Hen'a yıldız dolunur Na'im yıldızı doğar. Yigirmi beşinci gün gâyet ıssı yeller eser ve hem samyeli bu günde eser âb-ı Ceyhûn bu günde taşar. Ve yigirmi dokuzuncu gün Mısır halkı sabah kalkarlar mecmu' yere nazar iderler. Eğer gam görürlerse gâyet melûl olurlar. Bu yıl Nil taşmaz deyü. Ve eğer bu ayda gün tutulsa bir pâdişâh kendü iklimini koya ve ere bir yerde dahi makâm duta onda sultân ola ve Mağrib'in şahı fevt ola, yerini düşman ala. Ermeni şehri Rûm ili kızılılık ola. Bu yıl begler çok fevt ola, malları kala. Eğer ay tutulsa ağı ve haramî gâyet oraya gayib ola, gâyette ıssılar ola, ekin ıssıdan helâk ola, pâdişâhlar ra'yyete güç ide malın alıp çerisine ol şehre zâlim ola, erâcîf öküş ola ve fitne çok ola. Bâbil ve Acem vilâyeti seylâb-ı halk çok kızılılık ola, çekirgelik ola. Mağrib elinde fitne-i âzîm ola, kitâl öküş ola. Üç yıla

[14a] Değin Rûm'la Arab yağılık ide, harb öküş ola. Sonra sulh ideler. Eğer gün aklansa Kostantin ve Acem ili katı kızılılık ola, tâcirler ziyânda ola. Bu yıl galle ve ni'met çok ola, hurma kıt ola, gemiler gark ola, yıl menfa'atsiz ola. Eğer ay aklansa yağmur ve ekin bal ve yağ gâyet ola, pâdişâhlar adl ideler, sular ziyâde ola. Eğer ay çakırık? görünse sular kat ola. Eğer bir ucu kaldırarak görünse hastalıklar öküş ola ammâ kesb ü ma'îşet çok ola, eminlik ola, fermân öküş ola. Ba'zılar etmişler bu yıl vebâ ola ve ölüm öküş ola. Eğer saçlı yıldız doğsa Maşrık'tan yanadan doğursa kahatlık ve fetret ve fitne ola, hastalıklar ola, ucu kangı yana ise hali gâyet yâvuz perişân ola. Eğer seker gibi uzun olursa iller şehirler zulümle ayakta kala, pâdişâh kendü iklimini kendü harâb eyleye, renc-i hastalık ola, Arab memleketi vebâ ola. Eğer Mağrib tarafından olursa yüz halk adamlar çıka halkı zebûn eyleye, şehirleri gâret eyleyeler, mâl alalar. Acem iklimi kahatlık ve fitne ola illerde cenk ve husûmet çok ola. Maşrık vilâyeti ucuzluk ve eminlik ola. Eğer gökden yıldız öküş düşse yemiş kıt ola, koyun kırıla ammâ yıl iyi gele kesb ü kazanç öküş ola. Leşker ehlinden belli begler kırıla, pâdişâh düşmana zafer bula. Eğer düşen yıldız büyük olsa düşer ki yerde bir ulû kişi

fevt ola, bu yıl erenler kırıla. Eğer alkam sağmal doğsa Maşrık tarafından görünse bir ulû sultân ilde harâb zir ve zir ide, katı âvanlık ve fetretlik ola, ay niçe köy şehir ola ve şehir köy ola ve nice yohsul bay ve bay yohsul ola ammâ ekin ot ve biçen çok ola davâr kırıla ba'zılar

[14b] Etmişler kendü begleri bir ulû pâdişâh helâk ide. İllâ katı ucuzluklar ola ammâ emrâz çok ola. Şehr-î Kostantin içinde hastalık öküş ola. Eğer Mağrib tarafında görünse iki leşker ağrısa katı kan döküle ve hem Mağrib ve Maşrık vilâyetleri kızılık ola. Niçe şehirler ve köyler harâb ola yıkıla. Mısır Sultânı Rûm pâdişâhla cidâl ideler, ihtilâf çok ola, eminlik olmaya, Rûm pâdişâh fevt ola. Ve eğer berrâk olsa, Maşrık tarafında olsa ol tarafta evlat çok ola, harb öküş ola ammâ ekin iyi ola. Maşrık begi ile vilâyet ala. Eğer Mağrib tarafında olsa bir ulû kişi pâdişâhına âsi ola. Halk tarafeyn olalar çok kan döküle. Âkıbet şâh üstün ola, intikâmın ala, il eminlik ola. Maşrık ilinde hayvan kırıla, galle ve ot biçen ve penbe öküş ola. Eğer gök kızsas ol taraf fetret ola. Şark etrafında cenk ve fitne öküş ola. Hem kahatlık ve vebâ ola, fetret öküş ola. Kış ve kar çok ola. Eğer Mağrib tarafında bu hükümler ol tarafta ola. Eğer havada bir acayib görünse dört ayaklılar karla kızılık ve kahatlık ola, tâcirler hüsranda ola, fetretlik nâ eminlik ola. Maşrık etrafında leşker çok cem' ola. Ermeni ve Arab illeri ölüm ve kızılık ola. Şâm'da leşker cem' ola ve gemiler gark ola. Eğer havada bir cânavar gibi görünse iki ulû sultân birbiriyle ağrısa çok cenk ola, birisi düşe fitne-i âzîm ola erâcîf çok söylene. Eğer gök gürülse eğer bu ayın yiğirmisine varınca görölse cevri ve fitne ve tâ'un öküş ola.

[15a] Beg ölümü ekser ola ve erâcîf çok söylene yıl ucuzluk ola. Husûsa Yemen ve Hicâz ikliminde ve denizde gemiler gark ola. Eğer katı görölse halk yanılssa halk arasında adâvet hakir ve kin çok ola. Halk şerre meşgûl ola. Eğer yiğirmisinden otuza varınca görölse begler yağılık eyleyeler. Harb-i cidâl çok ola. Eğer yele dolu yağssa halk refâhiyette ola. Cümle ni'metler bol ola. Eğer ay âharında görölse bu ahkâm geldeç yıl ola. Eğer yıldırım olsa yağmur katı yağsa, sular soğula, ekin ve ta'âm kıt ola, savaş ve fetret öküş ola, dalgalık ola ve erâcîf çok ola. Eğer gökden yere od düşse kızılık ola ve kaygılı tefekkür ve fitne öküş ola. Pâdişâhlar cenk ideler katl çok ola, dalgalık ola, yıl menfa'atsiz ola. Eğer katı yağmur yağssa emrâz-ı envâ' çok ola. Avratlar oğlan bırağa vech-i ma'îşet az ola. Kıtlık ve darlık ola. Eğer dolu yağssa kızılık ve hasta da'im ola. Husûmet ve inkılâb ve hastalıklar öküş ola. Eğer havadan toprak yağssa veya kızıl gubâr

kılsa bu yıl yağmur az ola. Ve enva '-ı marazlar çok ola ammâ hubûbat ve galle öküş ola. Padişâhlar adl ideler. Eğer kurbağa yağsa veya soğulcan yağsa halk darlık göre kahatlık ola ekine âfet yetiše neüzubillah. Eğer katı toz bulursa yay faslında katı ıssılar ola, ekin az ola, yağmur kıt yağa, ağırlar ve harâmîler baş götüre. Pâdişâhlar adâvet ve savaş ideler. Dalgalık ve kan öküş ola ve halk emin olmayalar. Eğer besarik? olsa tâcirler ziyânda olalar. Erâcîf çok ola. Pâdişâhlar harb cenk ideler, fetret öküş ola. Leşker sana

[15b] Ve yemiše âfet eriše. Dört ayaklu kırıla. Galle kıt ola. Eğer katı yel ese. Zangibar ve Hind ikliminde kahatlık ola, sular kıt ola, ot ve biçen az ola, yemiş olmaya kuz çok ola. İllerde hâin ve hıyânet öküş ola. Arpa penbe bitmeye. Rûm ili fetret ola. Arab'da ihtilâf çok ola. Eğer yel eserken yağmur bile yağsa katı kar düşe kış katı ola ve zahmetlü ola, çekirge ola, galle kıt ola ve denizde gemiler gark ola. Eğer gök gürüldese mafâcân ölümü çok ola. Yayı mevsimi katı ıssı ola. Yağmur çok yağa. Yıl eyyü gelmeye meyve az ola. Bir ulû pâdişâh helâk ola, leşker cem 'ola, kan mübalağa döküle, fetret öküş ola. Yemiş ağaçlarına zevâl yetiše, katı hastalık ola. Güzün orta aylarında katı korkuluk ola. Mısır sultânına advlar katı cevr ideler. Hicâz kızılılık ola. Şâm iklimi yedi yıl kıtlık ola. Eğer yer gürüldese ekin ve ot kıt ola gussa ve elem çok ola. Erâcîf çok söylene pâdişâhlar savaş ideler. Ortada birisi düşe ve yemiş yetişişken ziyân yetiše, kan çok döküle, mukâtele ola. Kış dolu ve kar gâyet ola, dâver kırıla fitne çok ola. Eğer yer debrenirse yemiş çok ola, muhâlif yeller ese yel sonunda avrat ölümü öküş ola. Bâbil ve Horasan iklimi gâyet kızılılık ola, katı karla yağmur ola ve hem bir ulû kişi tezde fevt ola. Eğer uzak diprense şöyle ki halk korksa Rûm ili katı kahatlık ola, açlıktan kırıla. begler bu yıl çok fevt ola. Ba 'zılar itmiş bu yıl katı cenk ola. Kâfir illeri katı fitnede ola.

[16a] Kan öküş döküle. Arz-ı Kostantin'de ve Diyârbekir'de sakma ola. Eğer gice diprense ol vilâyette şehir yıkıla. Ve hem ol vilâyetin şâhının kendi kulları âsi olalar, helâk olalar, fetret öküş ola. Yay faslı ıssılar ola. Maşrık ili gâyet harâb ola, yıkıla. Eğer dolu yağsa ol sa 'at ve yağmur yağsa Mağrib ve Bâbil pâdişâhları ile ve şehir feth eyleyeler düşmanları kahr ola. Eğer bu yer debrendüğü vakitte doğan ay otuz güne gelse gâyet ucuzluk ve ni 'met vâfir ola, gâlle ve koyun çok ola. Hem ol yerin pâdişâh bir ulû şehri güçle fethide, iadesi hor ve zelil ola. Bâbil de zahmet ve kızılılık öküş ola. Eğer yigirmi dokuzunda gelse hastalık ve ölüm çok ola. ammâ yıl âharında menfa 'atlı ve yağmurlu yağa, fâ 'ide ide vallahu âlem.

[16b]

Mâh-ı Temmuz ya'ni Olyos evsât-ı fasl-ı yay ber-müceb-i Yunâniyân							
Cedvel-i sâliha	Cedvel-i gurre'î şuhûr-ı Arabiyye	Cedvel-i sa'at	Aded-i eyyâm 31	Cedvel-i burûç	Cedvel-i esbû'	Cedvel-i eyyâm-ı Rûmîyye	
Sâl 1	Fî 13	Sâ'at 4 M	Bu ayda kuvvet za'if olur ve Ahlât tahlil olur ve pirecikler ve çekirgeler çok ve kuvvetli olur ve gâyet ıssılar olur. Gıda bu ayda her nesne kim latif ve (...) ve hafif (...) oğlak iyi ve tarâc ve açla sovk su içmek eyüdir, ihtirâz gerektir. Issı otlardan ve kerem u haşin ta'âmlardan ve ıssıye tufân-ı kahrân vallahu âlem Tahvil-i âfittâb bâ esed-i evsat yayı ber-müceb-i maçin Sâ'at nehâr 14 Dakika 38 Sâ'at leyl 9 dakika 32 Yekûnu'ş-şems fi 31	19	Z	1	Veziden yâd-ı m muhalif deryâdan hazr gerektir. Gemiler gark ola demişler" Âhar eyyâm bâhur ve fırtına" Ol zira' hazverât ne ekerlerse biter ve savm-ı nehûr" ? Mahzûr ve evvel katsa' eşcâr" İbtidâ'î eyyâm bâhûr" Necm-î şiiiri görünür" Kuvvet-î keremâ duhûlü'ş şems fi burcu'l-esed 'inde'l-ba'z" Sa'ad mübarek" Mahzûr nemrûd 'aleyhi'l-âine günüdür" Bu günde deniz bulanır hazr gerektir." Mahzûr Sa'ad-i necm şiiiri doğar 21 görünür Savmü'l yehud m Mahzûr m
Sâl 2	Fî 31	Sâ'at 13 M		20	V	2	
Sâl 3	Fî 21	Sâ'at 11 M		21	H	3	
Sâl 4	Fî 10	Sâ'at 3 M		22	D	4	
Sâl 5	Fî 29	Sâ'at 2 M		23	C	5	
Sâl 6	Fî 18	Sâ'at 2 M		24	B	6	
Sâl 7	Fî 7	Sâ'at 3 M		25	E	7	
Sâl 8	Fî 26	Sâ'at 13 M		26	Z	8	
Sâl 9	Fî 13	Sâ'at 3 M		27	V	9	
Sâl 10	Fî 2	Sâ'at 5 M		28	H	10	
Sâl 11	Fî 23	Sâ'at 5 M		29	D	11	
Sâl 12	Fî 12	Sâ'at 9 M		30	C	12	
Sâl 13	Fî 31	Sâ'at 3 M		31	B	13	
Sâl 14	Fî 19	Sâ'at 7 M		1	E	14	
Sâl 15	Fî 8	Sâ'at 8 M		2	Z	15	
Sâl 16	Fî 27	Sâ'at 1 M		3	V	16	
Sâl 17	Fî 16	Sâ'at 2 M		4	H	17	
Sâl 18	Fî 5	Sâ'at 3 M		5	D	18	
Sâl 19	Fî 25	Sâ'at 3 M		6	C	19	
			7	B	20		
			8	E	21		
			9	Z	22		
			10	V	23		
			11	H	24		
			12	D	25		
			13	C	26		
			14	B	27		
			15	E	28		
			16	Z	29		
			17	V	30		
			18	H	31		

Derkenar

Hüküm ikinci sâle geldikte iki gurre-i Arabiyye sâbit olur. Biri mâh-ı Rûmi nin gününde ve {} dahi o {} birine.

Hüküm on üçüncü sâle geldikte iki gurre-i Arabiyye sâbit olur. Biri mâh-ı Rûmi nin o {} ve biri dahi otu... {} gününde gaflet olunmaya.

[17a] AHKÂM-I TEMMÛZ

Bu ayda hamr içmek zarar ider. Ekşiler ve kuş etleri ve süt yimek müfiddir. Cima 'dan hazır gerektir. Bu ayın üçü ve yedisi nahsdir. Dokuz bahsinde bu ayda sovak ta 'amlar ve oğlak eti yimek fi'l-cümle tez hazım olur, ta 'amlar yimek gerektir. Hassa ve dahi eğer geldeç yıl galle ve hubûbattan kangısı bitmez bilmek dilersen gerektir ki bu ayın evvel gününde bir büyük saksıya veya bir tağara batarak kıyas ve üstüne bir ters dikesin dahi her biter dâneden ayruca ayruca eksin. Meselâ buğday, arpa, darı, burûçak, yulaf, keten, dahi ne varsa üzerine üzitle su dökülür. Kendiz taşra Güneşe koyalar ve gice avaçta koyalar. Şöyle ki yıldız görmeye tamâm on altı gün bu vechile terbiye eyleyeler. On yedinci gün nazar eyleyeler göreler ol danelerden her kangısı bitse ki renk evket yeşil sebze renk ola. Geldeç yıl ânı ekeler. Herkez hata etmeye bite kangısı bitmediyse veyahut bitip rengi müttefir olursa hiç zahmet çekip ânı ekmeyeler ki bitmez. Eğer biterse hâsıla gelmez ammâ on yedinci gün ki ol tuğrayı görsen gerektir Güneşe çıkarıp göreler, ikinci vaktinde göreler. Ve eğer hava bulud ise on sekizinci gice dışara çıkarıp ayazda dura. Yıldız göre ertesi göreler bu şart ki sakla ve dahi bu ayın ikinci günü nahsdir. Dördüncü gün zarâ yıldızı doğar yılda dolandır. Beşinci gün Şi'irin yıldızı

Derkenar

Matla

Eğer gelecek yıl hububatlarına {} bitmez imtihân tariki.

[17b] Doğar. Meşhûr yıldızdır. Bu yıldıza Benî Hazağa kavmi taparlar. Ol gün gâyet mübârek gündür. Ve on dördünde gün on dört sa 'at olur ve hem Güneş Esed burcuna gelir. Hâssaya ve dahi teşrin-i evvel ayında ki orta güz ile tâ Haziran'a varınca

kim orak üstüdür. Yağmur kangı ayda yağar ve kangısında yağmaz bu ma'nayı bilmek dilersen bu ayın sekizinci gün bir terâzunun bir yanına boz penbe ve bir yanına bir taş vezn-i ayet berâber dahi ol penbe-i işek taşı altında küme koya ve ba'zılar aytmış ol penbeyü ahşâm namazından sonra taş ayazda koya, gün çıkmadan sabah alalar. Terâzude tartılır demişler bu sahihdir. Yarın da sey gün doğmadan eşik taşı altında ol penbeyü çakıra geri ol vezin itdiği taşla tarta. Eğer beraber gelirse yağmur delikçe yağmaz. Eğer penbe ağır gelirse Teşrin-i Evvel ayında yağmur çok yağar. Eğer penbe yini gelirse ol ay yağmur yağmaz. Fî'l-cümle penbuğun ağırlığına göre yağar tâ sekiz güne değin. Bu vechile penbeyü eşikte göm sabâh al tart. Bu zikrolunanı her gün bu ayın yağmuruna delâlet ider. On dokuzu Teşrin-i Ahir'ine delâlet ider. Yiğirmisi Kânûn-ı Evvel ayına delâlet ider. Yiğirmi birinci Kânûn-ı Âhir'e delâlet ider. Yiğirmi ikisi Şubat ayına delâlet ider. Yiğirmi üçü Azer ayına delalet ider. Yiğirmi dördüncü Nisân ayına delâlet ider. Yiğirmi beşinci Âyâr ayına delâlet ider. Bu Âyâr ayında yağmur âlâmet olmasa eyyüdir yıl eyyü gelir ve dahi bu ayın on sekizinci günü eyyâm-î bâhûrdur tâ yedi güne varınca ki yiğirmi beşidir. Yine bu yedi günün her birisi fevkinde zikrolunan

[18a] Ayların her birisine delâlet ider. Mesela bu yedi gün ki eyyâm-ı bâhûrdur. Her kangı gününde havâda bulûd vâki' olsa ol ayların bu güne tâbi' olanında yağmur ola kalanın buna göre kıyâs ile bu ayın yiğirmi gün nahsdir hazer gerek. Yiğirmi dörd gününde ıssılar artar. Havâ içden gerd-i şalgam gibi kasçün her ne ekerlerse bu günde analar ki ona yiğirmi beşinci gün muhâlif yeller eser, denizde gemilere korku ola. Eğer bu ayda Güneş tutulsa ot biçen ekin az ola ammâ sular çok ola. Frenk ilinde kîtâl ola. Fârs pâdişâh çok iklim ala ve veya çok ola, denizlerde hatar ola. Maşrık pâdişâhı fevt ola. Arab ortasında ihtilâf çok ola. Eğer ay tutulsa bu yıl yağmur ve sular çok ola ammâ balık ve hava kuşları az ola. Arpa buğdayı çok ola. Nice şehirler sudan helâk ola. Katı ıssılar ola. Güz faslında hastalık ola. Eğer gün aklansa dalgalık renc ve ta'ab çok ola, nice şâhlar fevt ola, hastalık çok ola. Yemen sultânı fevt ola. Ağrılar gâlib ola. Eğer ay aklansa yağmur ve ekin ve ni'met çok ola, yemiş olmaya ammâ her yerde husûmet ola. Devâr oraya. Eğer ay çalkavin? görünse bu yıl yağmur çok yağa. Eğer bir ucu yukarı görünse gâyet ucuzluk ola, ulû kişiler fevt ola. Eğer iki ucu yukarı görünse kızılılık ola. Eğer iki ucu beraber olsa ucuzluk ola. Eğer kuyruklu yıldız doğsa yel yaramaz gele

hastalıklar ve tâ'un ola. Ve eğer bu ayın âharında görünse ol gelse ol vilâyetin halkı günâh çok ide vallahu te'âlâdan hışım gelmeye.

[18b] Ve hayvanlar kırıla. Bir ulû şâh helâk ola. Ve eğer ol vaktin ak yıldızın rengi tağayyür görünse il vilâyet yıkıla harâb ola. Eğer gökden yıldız çok düşse bu ayda kan çok döküle, pâdişâhlar husûmet ideler, renc ve maraz çok ola, kızılık ola. Eğer bu ayın yıldız düşse düşen iklimde alkam sağmal olsa ot biçen eken iyi ola. Mağrib şâh gâlib ola. Sonra gene Mısır şâh mensûr ola. Mağrib 'de katı fitne ola. Ve Acem'de fesâd ide. Hicâz ili kızılık ola. Eğer Mağrib tarafında görünse yemiş olmaya katı ıssı ola. Bu yıl çok keşiş ve kebir kırıla. Mısır padişahıyla Kostantin yağı ola, yollar keseler ve Mağrib ili katı fetretlik ola, hayvan kırıla. Eğer şekveşek? olsa Maşrik tarafında ol vilâyetin pâdişâhı fevt ola veya ikliminden çıkıp ammâ halk refâhiyette ve rahatta ola yemiş onâ. Eğer Mağrib tarafında görünse pâdişâhlar husûmet ideler. Halk renc ve gam göre, sonu sâlahiyet ola, ni'met bol ve eminlik ola. Eğer gök kenarında kızılık görünse Maşrik'tan yakâdan görünse harb-i kitâl ve husûmet çok ola, ra'yyet helâk ola. Ve eğer kızılık katı olsa mafâcân ölümü çok ola, darlık ola. Taberistan ili üç yıla değin çekirgelik ola. Eğer Mağrib tarafında olsa Frenkle ehl-i islâm katı cenk ideler, kan döküle, âhar-ı islâm ehli gâlib ola. Eğer gökden bir acâyib nesne görünse âyân çok kuvvet ola. Pâdişâhlar zulüm çok ideler, kendi kullarını helâk ide, inkılâb ola ammâ yağmur

[19a] Ekin ni'met vâfir ola, yaz katı ıssı ola. Bağdad begi öle, iklim kıtlık ola ve tâ'un ola. Rûm'da çeriler debreşe ehl-i islâm bir kal'a alalar. Bir ulû pâdişâh helâk ola. Görünen yerde eğer gök gürüldese bu ayın onuna değin görülse sâhil illeri Şâm 1a bir yıla değin cenk ide ammâ Bâbil iklim rahatta ola. Hicâz'da eminlik ola. Bir ulû pâdişâh fevt ola, il fetretlik ola, zulüm çok ola, ekine âfet yetiše alkı kırıla, ölüm çok ola, yel katı yavuz ola. Eğer bu ayın orta onunda görülse Bâbil 'de katı cenk ve husûmet ola. Kalan vilâyet hoş hâl ola, yemiş çok ola. Eğer bu ayın âhar onunda görülse kızılık ola ammâ penbe ona. Dımaşk fetretlik ola. Arab'da bir ulû pâdişâh fevt ola. Bekir ili hariciler kıza, vilâyet incine. Eğer görülürken dolu yağsa kış katı ola. Eğer bu ayın âharında görülse bu nişânlar geldeç yıl ola, ni'met ferâvân ola. Eğer eğer berrak olsa yakında bir ulû şâh fevt ola. Ekin az ola. Yılsonu hatarlı ola. Ağrı ve harâmî bu yılda çok ola. Eğer havadan od düşse hastalık çok ola. İl emin olmaya veya kızılık ola ve

zahmet çok ola. Harâmiler öküş ola. Tâcirler hüsran ola. Eğer katı yağmur yağsa yemişe hatar yetiše galle biçen az ola. Hastalık çok ola. Davâra dahi korku ola. Yırtıcı cânavar çok ola. Ziyân ide, gemiler gark ola. Eğer dolu yağsa kızılık ola. Cenk u kıtâl fitne çok ola. Erâcîf çok ola. Ve emrâz-ı muhtelif öküş ola. Eğer toprak ya kızıl toz yağsa alkı çok kırıla.

[19b] Maşrık'ın pâdişâh helâk ola, halkı katı zahmet göre. Cenk u harb çok ola, insana ziyân deđe. Eğer kurbağa veya soğulcân yağsa âlem-i hâlık incinmek içinde ola, fetretlik ola, bağ evket ola. Bir pâdişâh ra'iyetine zulüm ide, çok îmâretler harâb ola, yollar kesile, harâmiler çok ola. Katı gubâr toz kopsa halk içinde savaş ve fitne ola, insâna çok elem yetiše, îmâretler yıkıla, ekin evket olmaya ve dâvar kırıla. Bu yıl cenk ve fitne çok ola, gemiler gark ola. Eğer besarik? olsa yiğit ve oğlan ölümü çok ola. Ol besârik olduğu yerin kişileri pâdişâhına âsi olalar. Eğer katı yel esse ol yerde ulû şâh helâk ola. İller dalgalık ola. Sular kıt ola. Zulümlük ola. Yağmur öküş ola. Kış katı ola. Mağrib ili ve Rûm ili kızılık ola, tâ'un ola. Nil suyu arta. Şâm'da bir âdil vezir üç yıl adl ide. Eğer gök gürülse katı kızılık ola. Husûsa Mağrib'de bir ulû paşa helâk ola, harb öküş ola, alkı kırıla Şâm evlat ola, hastalık çok ola. Eğer gice olsa yağmur az yağa. Acem'de hâricî gâlip ola. Rûm vilâyetin şâh fevt ola, fetretlik ola. Eğer yer gürlense pâdişâhlarda savaş ve fitne öküş ola. Dikili yerde harb ve kızılık ola. Uğuru harâmî çok ola. Eğer yer diprinse cenk ve kıtâl ve husûmet ve kızılık ve erklik ola. Eğer diprenürken görülse bir ulû sultân öle, nice şehirler harâb ola. Şâm'da havâric çıka. Nil suyu katı taşa, ekin vâfir ola. Eğer denile diprense Mısır şâhı helâk ola, Bâbil ve Horasan fitne ola.

[20a]

Nil artmağa ve kuyular soğulmağa başlar” (1) Rûz-ı sa'd zuhûru'l-mesih a.m.” (3) Mahzûr Musâ ve âhar bâdigayin” (4) Âhar vakit sümûm” (5) Nüzûl u tevrît ve hareket-i deryâ ve (...) mesih” (6) Evkât-ı hazân ve laklak mekânna gider” (7) Sa'd” (10) Mahzûr”(11) Mahzûr Musa a.m.”(14) Vefat-ı Meryem ve hareket-i deryâ ve tahvîl-i âfitâb ba burûç-ı sünbûle'inde'l-ba'z”(15) İkindudan sabaha değin gerekde sabah olsa azlığı ve çoklığı itibarınca Teşrin-i Evvel'de yağmur yağa demişler”(17) Evvel vakit fütûru'l-âhar”(20) Issılar sakın olur ve Şâm vilâyetinde min (...) (21) İmtizâç faslın ve istikmâl illa gad ve tulû' sehil ? fi'l-Şâm ve fi'l-Fârs” (24) Vefat-ı Zekeriyya a.m. Hareket-i Ahlât ve zükâm çok olur demişler”(28) Vefat-ı Hazret-i Yahya a.m. ve şeref-i şark-ı? Kamer”(29) Âhar nehyi fasıl ve müşhel” ? (30)	Mâh-ı Âb ya'ni Ağustos âhar fasl-ı yay ber-müceb-i Yunâniyân						
	Cedvel-i eyyâm-ı Rûmiyye	Cedvel-i esbu'	Cedvel-i burûç	Aded-i eyyâm 31	Cedvel-i Sâ'at	Cedvel-i gurre'i şuhûr-ı Arabiyye	Cedvel-i sâliha
1	D	19	Bu ayda gâyet ıssılar olur ve meşâmm kavî olur ve ahlât mahli? olur ve zükâm ekser vâki' olur ve şimâl illeri esir harekette olur. Bu ayda gıda nar-ı denk? şorba nehyi ve oğlak iyi ve kabak kalyesi ? eyüdir ve gül sonu ve reyâhin (...) eyüdir ihtirâz gerektir. Hamama çok girmekten ve (...) atlardan ve riyâzâtan ve çok hareket itmekten vallahu âlem	Sâ'at 3 M	Fi 11	Sâl 1	
2	C	20		Sâ'at 4 M	Fi 30	Sâl 2	
3	B	21		Sâ'at 6 M	Fi 20	Sâl 3	
4	E	22		Sâ'at 7 M	Fi 9	Sâl 4	
5	D	23		Sâ'at 1 M	Fi 27	Sâl 5	
6	V	24		Sâ'at 3 M	Fi 16	Sâl 6	
7	H	25		Sâ'at 5 M	Fi 5	Sâl 7	
8	D	26		Sâ'at 10 M	Fi 25	Sâl 8	
9	C	27		Sâ'at 13 M	Fi 2	Sâl 9	
10	B	28		mim Tahvîl-i âfitâb bâ sünbûle âhar yay-ı ber-müceb-i müneccimin Sâ'at nehâr 13 Dakika 20 Sâ'at leyl 10 Dakika 40 Yekûnu'-ş-şems fi 30	Sâ'at 3 M	Fi 31	Sâl 10
11	E	29			Sâ'at 4 M	Fi 21	Sâl 11
12	D	30			Sâ'at 5 M	Fi 10	Sâl 12
13	V	31			Sâ'at 4 M	Fi 19	Sâl 13
14	H	1	Sâ'at 8 M		Fi 18	Sâl 14	
15	D	2	Sâ'at 7 M		Fi 7	Sâl 15	
16	C	3	Sâ'at 2 M		Fi 26	Sâl 16	
17	B	4	Sâ'at 7 M		Fi 15	Sâl 17	
18	E	5	Sâ'at 2 M		Fi 3	Sâl 18	
19	Z	6	Sâ'at 11 M		Fi 23	Sâl 19	
20	V	7					
21	H	8					
22	D	9					
23	C	10					
24	B	11					
25	E	12					
26	Z	13					
27	V	14					
28	H	15					
29	D	16					
30	C	17					
31	B	18					

Der-kenar

Hüküm üçüncü sâle geldükde iki gurre-i Arabiyye sabit olur. Biri mâh-ı Rûmî'nin ikinci gününde ve biri otuz birinci gününde gaflet olunmaya.

[20b] AHKÂM-I ÂB

Bu ayda hava gâyet ıssı olur dâ'im sovk ta'âm yimek gerek; sût ve yoğurt ve yemiş gibi. Ammâ boz lahana yimekten sakınmak gerek. Bu ayda ânı yiyen bu yıl zahmet ve renc hâsıl ider. Bu ayda gice atlara çul vurmak gerek ve dahi cimâ'etmemek gerek. Ve üçüncü gün gâyet sa'ddır. Dördüncü gün nahsdir. On dördüncü gün tarafa yıldızı doğar. Sa'dü'l-sa'd yıldızı düşer nahs gündür. Ve on beşinci gününde Meryem vefât itdiği on altıncı gün gündüz on üç sâ'at olur. Güneş Sünbüle burcuna varır ve dahi bu günde eğer kendüden sonra gökde bulud olsa Teşrin-i Evvel ayında ki orta güz aydır. Yağmur çok yağa, güz ekini eyyü gele. Eğer hava açık olsa ol vakit yağmur yağmasa ekin eyyü gelmeseydi. Eğer yatsu sonuna değin bulud olsa hüküm eylerdir. Ve eğer denile bulud olsa ol ayın ortasında yağa. Eğer ortaya yakın bulud olsa ol ayın âherinde yağmur yağa. Eğer bulud galiz olsa katı yağa. Eğer çok deprez olsa çok yağa. Eğer pâre pâre olsa kâh kâh yağa. Fî'l-cümle buluda göre yağa. Tâ yigirmi sekiz güne değin bu vechile nazar ile her gün buraya mahsûsdur. Orta güzden tâ Mayıs çıkınca kankı ayda yağmur yağar ve ânın Nisan'da yağa. Mâ'lûm ola bu ayın yigirmi ikisinde ıssı sakın olur. Şâm ilinde min selvi bıldırcın yağar. Yigirmi sekizinde ve dokuzunda ahlât depreşmeğe başlar ve hem yemişler tatlu olur, yemişli üzüm tamâm olur.

[21a] Eğer bu ayda gün dutulsa yakında ulû şâh fevt ola. İller dalgalık ve fetret ola. Beglerde zulüm ve ta'addi ola. Ağrılar baş götüre. Ekin olmaya, yağmur az ola. Bâbil'de hastalık ve cenk ve harb ola. Eğer ay dutulsa Bâbil'den bir ulû şâh çıka illeri harâb eyleye, leşker kırıla. Âkıbet gene Bâbil sultânı gâlib ola ve hem vilâyet kızılık ola. Şâm ili fi bir ulû düşman gâret eyleye, çok cündî kırıla, âkıbet zafer bulalar. Sultân öle yerine oğlu giçe. Ve hem Şâm'da galle kıt ola, kızılık ve hastalık ola, kış katı ola. Rûm ili refâhiyette ola. Acem'de fetret ola. Eğer gün ağlansaydı yel cihân-ı fetret dalgalık ola, cihân payı kırıla ve bu yıl ra'ıyyet kırıla. Maşrıktan bir ulû pâdişâh Şâm iline gele gâret eyleye, bir pâdişâh ve bir veziri tuta. Arab'da ihtilâf ü cenk kırılmak çok ola ammâ ucuzluk ola. Eğer iyi aklansa ekin çok ola tenderestlik ola, balık az ola, yaz

kuvvetlü ola, dâvar üreye, her behâim arta ammâ imrâz adam çok ola. Yağmur çok yağmaya. Eğer ay çalkavin? görünse yemiş gâyet ona. Eğer bir ucu kaldırarak görünse fevâkih çok ola, ekin evket ola. Eğer iki ucu degirmi doğsa ağzı az çok açık ola. Behâim gâyet kızılık ola. Erenler kırıla. Ve eğer bir ucu yukarı zerk olsa yel gâyet eyyü gele, ucuzluk ola, her ekin bite. Eğer doğan Muharrem ayı olsa bir ulû sultân düşe, vilâyet dalgalık ola. Eğer kuyruklu yıldız doğsa gussa elem çok ola, bir ulû sultân cihânda gide, gâyet cenk ola, kan döküle. Ot iklim pâdişâh gâlib ola. Irâk ve Hicâz iklim

[21b] Kızılık ola. Şâm'da gazâ çok ola ammâ bu yıl seferde savaş ola. Eğer Mağrib tarafında olsa Pars ve Kirmân iklim üç yıla değin gâyet kızılık ola. Ve eğer cûd her doğduğunda dolu yağa, emrâz-ı muhtelif çok ola ammâ yılsonu ucuzluk ola. Eğer havadan yere yıldız dökülse her vilâyet cenk ve fitne ve fesâd ola. Bir ulû sultân fevt ola ammâ gâyet ucuzluk ola. Hükümü ol yıldız dikilen yerdedir. Eğer elkim sağmal olsa Maşrik tarafında olsa kızılık ve hastalık bu yıl çok ola. Yaz ve yay faslı gâyet ıssılar ola. Eğer Mağrib tarafında ola Mağrib'de bir ulû sultân kendi begleri katl ideler ve Maşrik taraf kızılık ola bir ulû şâh öle ve Rûm ilinde kal'alar alına begi mağlûb ola ve Şâm ilinde fitne ve harb öküş ola. Eğer sükûtunun görünse Arab memleketinde fitne ve harb ve cenk ola. Eğer Mağrib tarafında olsa arslan ve kaplan ve kurt ve yırtıcı cânavarlar âlemi tuta çok ola ziyân kalalar. Acem ve Horasan memleketi üç yıla değin harâmîlerden gâyet incine, yırtıcı cânavarlardan ziyân kala ve husûmet-i cenk çok ola. Memleket içüne emrâz-ı muhtelif çok ola. Eğer gök kenârı kızıl olsa Maşrik tarafından yana kar ve don çok ola, kış katı ola. Eğer Mağrib tarafında olsa ol tarafın şâhı husûmet ide, il vilâyet ala, düşmana zafer bula, ucuzluk ola. Eğer havada acayib belürse bu yıl vebâ ölümü çok ola, halk emin olmaya, cenk ve harb ve dalgalık âzim ola ammâ galle gâyet ona ucuzluk ola. Irâk memleketi katı kızılık ola. Hicaz memleketi harâmîlerden

[22a] Gâyet incine. Bu yıl sığar hatarlu ola. Eğer gökde cânavar misâli zâhir olsa fitne ve erâcîf çok ola ve pir pâdişâh helâk ola. İklim harâb ola. Maraz çok ola. Âhar sâl iyyu ola. Eğer bir ad olsa ekin evket ola, yemiş bol ola, hastalık çok ola, erâcîf çok ola, yellere çok ese avratlar oğlanlar çok düşüre. Eğer bu ayın yiğirmisine değin görülse gâyet kızılık ola. Bir veziri dutalar katı cenk ola. Eğer yiğirmiden otuza varınca görüle yağ ve zeytin ökmeye. Pâdişâhlar arasında adâvet ola. Eğer gök gürülse bir ulû yıldız düşse rüzgâr gâyet fetretlik ola, bir ulû şâh öldüre, iklimler îmâretler harâb ola.

Eğer ay gürülerken görülse bu hükümler geldeç yıl ola. Eğer yıldırım olsa gussa ve behaîm öküş ola. Bir ulû pâdişâhı düşman öldüre, korku ola, yayı günleri gâyet ıssı ola. Eğer havadan yere od düşse düştüğü yerde fitne öküş ola, kan çok döküle, kış katı ola, kar düşse, pâdişâhlar cenk idüb zulüm ideler bu yıl eminsizlik ola. Eğer katı yağmur yağsa yıl kahatlık ola, ağrılar çok ola, algı kırıla. Eğer dolu yağsa hastalık çok ola. Bu yıl kan çok döküle, kızılık katı ola, iller dalgalık ola. ceng-i âzim ola, pâdişâhlar zulüm ideler. Ot yıl âharı eyyü gele. Eğer gökden toprak ya kızıl toz belürse bu yıl çok iklim harâbe vara. Mısır ili ve Frenk ili kızılık ola kahatlık ola. Harâmîler bazirgâna çok ziyân ideler. Kesb ve kan renc az ola.

[22b] Eğer kurbağa yağsa veya soğulcan yağsa padişâhlar cenk ideler. Fitne-i âzim ola. Eğer harâbe vara kızılık ola yağ dahi ökmeye yılsonu katı kızılık ola. Eğer katı gubâr kapsa kuraklık ola yağmur yağmaya, tâcirler çok ziyânda olalar. Bu yıl menfa 'atsız ola, zelzele ola, oddan ziyân ola. Eğer besârik? olsa vebâ ola, hastalık çok ola, bu yıl kızılık ola, cenk ve kıtâl öküş ola, pâdişâhlar katı cidâl ideler, âlem fitne ola. Eğer katı yel esse Mağrib ili kızılıktan harâbe vara virân kala, alkı kırıla ve yağmur çok ziyân ide ve dolu ekini ve bağı harâb ide. Ol yel esdiği vilâyette ve hem od çok ziyân ide ve hariç-i hurûc ide yolları ura ve kış katı ola, ölümlü hastalık çok ola. Bir adlu Ulû beg helâk ola, tehlike çok ola. Eğer gündüzün olsa Arab 'da harb ü cidâl ve kahatlık ola, beglerine mekr ideler ve hem vezirleri çıkalar. Bu yıl nahl tatlu ola. Eğer gice olsa erâcîf çok ola. Bekir ilinde bir ulû beg helâk ola. Mısır ilini hariç tuta. Bir iki yel karar ide üçüncü yıl sulh ola. Eğer yer gürüldese zelzele çok vâki ' ola her yerde su ziyân ide. Pâdişâhlar cenk ideler illeri harâb ola, eminlik gide, sultâna ziyân çok ola, âkıbet mensûr ola. Eğer yer diprense hastalık çok ola, illeri fetretlik ola, kış erken ola, ekin çürüye. Şâm 'da harâmî halkı içinde havâric-i hücum ide. Eğer deprenürken gök gürlese kış katı ola. Bâbil ve Mâçin iklim gâyet fitnelik ola. Eğer donla diprense ucuzluk ola, ni 'met vâfir ola, deprendüğü yerin begleri hâin ola, birbirin kara kan çok döküle, harâmîler baş götüre, ziyân ideler. Âkıbet şâh gâlib ola temet(tü).

[23a]

Mahzûr ve İbtidâ'î sâl Yunaniyan"(1) Mahzûr"(3) Sa'd-ı mübarek"(4) Mevlûd-i Zekeriyâ a.m."(5) Velâdet-i Meryem a.m."(8) Vefât-ı Vâlîde Meryem a.m."(9) Karar-ı Nil ve istivâ'î leyl ve'nehâr"(11) İydi'l-yehûd"(12) İydi'l-sâlib küffâr Feristudan? Dirler."(14) Hareket-i deryâ"(15) Bugün buluda bakmak tenderestlik getirir"(16) Bugün ağaç budağından su köküne iner ve mahzûr Musa a.m."(20) Vefât-ı sultân Süleyman han"(22) Yahya a.m. ana rahmine düşdü"(24) Rûz-ı Kasım ve mücmi' küffâr koyuna koç katılır küffâr bu güne (... derler"(26) Feth-i İskenderiye"(29) Culûs u Sultân Süleyman Hân ber taht"(30) Fî 17 şehr-i şevval 926 M"	Mâh-ı Eylûl ya'ni Suris evvel fasl-ı güz ber-müceb-i Yunâniyân						
	Cedvel-i Rûmîyye	eyyâm-ı	Cedvel-i esbu'	Cedvel-i burûç	Aded-i eyyâm 30	Cedvel-i Sâ'at	Cedvel-i gurre'î şuhûr-ı Arabiyye
1		E	19	Bu faslı tabi'atı bârid veya basdır. Bu ayda hava mu'tedil olur ve sevdâ galın olur. Ve bir niçe yerlerde hastalık vaki' olur. Ve ekser adamların benzi ezer ve talak artar. Kan aldurub tatlu yimek gâyet nâfi'dir. Hoş reyâhin kokmak ve dirtirmek eyüdir. Gıda bu ayda şeşke? iyi ve mu'tedil ta'amlar ve tatlu nesnelerdir. Ot içmek ve istifrağ itmek ve tefri'? kalbi itmek ve sular kenarında oturmak eyüdir ihtirâz gerektir. sığır ve keçi inden ve kavni? çok yimekten ve hamama çok girmekten vallahû âlemTahvil-i âfitâb bâ mizân ber-müceb-i müneccimin Sâ'at nehâr 13 Sa'at leyl 12 Yekûnu'ş-şems fî 30	Sâ'at 10 M	Fî 10	Sâl 1
2		Z	20		Sâ'at 1 M	Fî 28	Sâl 2
3		V	21		Sâ'at 5 M	Fî 18	Sâl 3
4		H	22		Sâ'at 6 M	Fî 7	Sâl 4
5		D	23		Sâ'at 5 M	Fî 26	Sâl 5
6		C	24		Sâ'at 6 M	Fî 15	Sâl 6
7		B	25		Sâ'at 6 M	Fî 3	Sâl 7
8		E	26		Sâ'at 2 M	Fî 23	Sâl 8
9		Z	27		Sâ'at 8 M	Fî 11	Sâl 9
10		V	28		Sâ'at 8 M	Fî 30	Sâl 10
11		H	29		Sâ'at 1M	Fî 20	Sâl 11
12		D	30		Sâ'at 3 M	Fî 9	Sâl 12
13		C	31		Sâ'at 3 M	Fî 27	Sâl 13
14		B	1		Sâ'at 1 M	Fî 16	Sâl 14
15		E	2		Sâ'at 5 M	Fî 5	Sâl 15
16		D	3		Sâ'at 4 M	Fî 24	Sâl 16
17		V	4		Sâ'at 10 M	Fî 13	Sâl 17
18		H	5		Sâ'at 6 M	Fî 2	Sâl 18
19		D	6		Sâ'at 6 M	Fî 22	Sâl 19
20		C	7				
21		B	8				
22		E	9				
23		D	10				
24		V	11				
25		H	12				
26		D	13				
27		C	14				
28		B	15				
29		E	16				
30		Z	17				

[23b] AHKÂM-I EYLÜL

Bu ayda hava ve rüzgâr hoş ve lâîf olur. Tatlılar yimek gerek helva gibi ve ot içmek asillüdür. Ammâ gerek terelerden hazer gerek ve hem sığır etinden ve hamamdan gâyet sakınmak gerek. Bu ayda ve bu ayın ilk günü ve ikinci gün gâyet nahsdir. Ve dördüncü günü sa'ddır. Her ne iş dutsalar rast gelir. Sekizinci gün Meryem anamız doğdu. Dokuzuncu günü sarfa yıldızı doğar. Fer'i'l-mukaddem dolanur. Meryem'in anası ve atası bu günlerde vefât etti. İki bugünde öldü. On ikinci gün Nil kararına varır. On dördüncü gün İdi's-sâlibdir. İdi's- sâlib. Eğer Yekşenbih gün İdi's-sâlib olsa bir yıl yağmurlu ola ve ucuzluk ola, harb öküş ola. Nübüvvü'l-safer ya ni Frenk çıka ehl-i İslâm'la uğraşa. Merk-i mefâcân çok ola. Hâmile avratlar ölümü çok ola. Eğer Düşenbih gelse âlem ucuzluk ola. Yıl âharında leşker cem ' ola. Harb u kıtâl öküş ola. Sina'da ve Bağdat ve Yemen iklim fetretlik ola. Bir ulû sultân düşe ve Mağrib'den bir pâdişâh çıka cümle iklimi duta. Eğer Seşenbih gelse arpa ve buğdayı evket ökmeye yemiş bol ola. Harb u kıtâl öküş ola. Çeharşenbih gelse yıl yaramaz ola. Havf-ı fetretlik öküş ola. Cümle âlem karcaşa olmak öldürmek ola ve zanla epsem oturan yeğir. Eğer Pencşenbih gelse ekin iyi ola, ucuzluklar ola ammâ ovada çok oğlancıklar öle ve hem çok doğa ve kış katı ola, yağmur az yağa, hastalık zükâm çok ola bir ulû sultân

[24a] Fevt ola. Eğer Cum'a'ya gelse pâdişâhlarda cenk ve husûmet çok ola, ekin ökmeye, dâvar kırıla, yağmur ba'zılar yerde çok ziyân ide, yıl yaramaz gele. Eğer Seşenbih gelse yıl iyi gele, gâyet ucuzluklar ola, halk şâdlıkta ola. Vallahu âlem. Eğer bu ayın on dördünde günle dün beraber olur gün el-mizân burcuna varır ve hem bugün buluda bakmak eyyüdir ve sağlıktan âdemi tendürüst olur. Yigirminci gün sular budaklardan özlüğe rücu' ider. Yigirmi ikisinde Avâ yıldızı doğar, Fer'l-mü'ehher dolanır. Yigirmi üçüncü gün Yahya peygâmbere aleyhisselâm doğdu. Eğer bu ayda gün dutulsa bir ulû adlı kişi fevt ola. Fitne ve harâblık çok ola. Zulm u hıyânetlik öküş ola, ânâ birden mâl alına. Fars ve Hicâz ve Maşrik ikliminden çok çeri cem' olup kan döküle. Eğer ay dutulsa yağmur az yağa, kış katı ola, pâdişâhlar adl ide. Oğlancıklar hastalığı öküş ola ammâ ucuzluk ola. Şâdlık öküş ola lîkin şerîrler başkaldıra fesâd ideler, âkıbet pâdişâh bunları kıra. Çekirge öküş ola. Mağrib ilinde harb u kıtâl, havk-ı Acem'de uğraş öküş ola. Rûm'da deniz kenarında bir azim kal'a yıkıla veya İstanbul ola yıkılan. Eğer gün ağılansa begler katı uğraşlı leşker kırıla. Uğrular baş götüre vilâyet

dalgalık ola, kızılılık ola ammâ yılsonu eminlik ola, yağmur çok yağa. Bir pâdişâh kal'ada hasar ideler. Âhar öldüreler, çok halk kırıla. Eğer ay ağlansa ekin ve yemiş ökmeye çekirgelik ola. Çok gemi gark ola. Sefer ehline çok ta'ab yetişe. Eğer ay çalkuvin görünse bu yıl emrâz-ı muhtelife uyuz ve çıban gibi çok ola. Eğer

[24b] Bir ucu kaldururak görünse yıl bereketlü ola. Tendürüstlük, eminlik ola. Pâdişâhlar adl ide. Eğer ayın ucunu birbirine yakın görünse yıl bereketlü ola ve şâdlıklar ve ni'met vâfir ola. Eğer kuyruklu yıldız görünse Maşrik tarafında olsa yağmur kıt ola, harb u cidâl öküş ola. Acem'de kan çok döküle. Mağrib iline ya'ni düşmân çıka harâb ide sonra pâdişâh gâlib ola. Eğer gökden yıldız düşse alkı kırıla. Gemilere korku ola. Nice şey gark ola. Adam çok helâk ola. Fitne çok ola. Kıran ola. Eğer elkim sağmal görünse eğer Maşrik tarafında olsa, Fars ikliminde savaş çok ola. Maşrik pâdişâh kâfirle uğraşa kırıla. Ucuzluklar ola kış eyyü gele. Acem'de harb öküş ola. Bâbil'de ihvân pâdişâh uğraş ide. Eğer Mağrib tarafında görünse yemiş çok ola. Hastalık öküş ola. Bekir ve Mısır ikliminde vebâ ola, ucuzluk ola, ni'met vâfir ola. Mağrib ilinde harâmî oraya hasâret ideler, halk incine. Eğer söküşek? görünse Maşrik etrafında halk arasında katı cenk ola kırgın ola. Eğer Mağrib tarafında görünse yağmur öküş yağa, menfa'atlı olur. Halk sevine, ni'met vâfir ola. Eğer gök kırsa katı kızıl olsa her diyârda kan öküş döküle. Pîr-i pâdişâh ta'abbüde ola. Eğer Mağrib tarafında görünse bu geçen vâki' ola Mağrib etrafında ola ammâ yılın sonu eyyü gele. Pâdişâh adl ve dâd ide, halk sevineler. Eğer gökde âcâyib zâhir olsa ol görülen tarafta bir ulû beg fevt ola. Pâdişâhlardan halka renc ve baht yetişe. Tâcirler hüsrânda ola. Ucuzluk ola. Keçi kırıla. Rûm ilinde çeriler cem'ola. Kostantin

[25a] Ve Şâm vilâyetinde tehlike ola. Havâric gâlib ola. Mağrib iklim fetretlik ola. Şâm begleri hazır ola. Eğer havadan hayvan mânend şahıs görünse leşker cem'ola pâdişâhlarına yüz dutturalar niceler helâk ola halk gussa içinde kala. Cenk u cidâl çok ola, ra'yyet incine. Bir ulû sultân nâgâh fevt ola. Eğer gök görülse tahıl ökmeye yemiş çürüye. Bu yıl bid'at çok ola. Her kimesne bu yılda hamr içse renc ola. Ziyâde gök görülmesinden sucu illet duta. Eğer onuna değin görülse bu yıl vahşi cânavar kırıla, hastalık çok ola. Eğer yedisinde görülse yağmur çok yağa, alkı kırıla, kış katı sovak ola. Eğer onunda görülse hamile avrat oğlan çok bıraka. Yemiş ağaçlarına âfet erişe. Ucuzluklar ola. Penbe, mercimek, arpa az ola. Eğer onundan yigirmisine değin görülse

vEbâ ola. Ekin olmuşken bu âfet erişe. Eğer yigirminci gün grlse kiş az ola. İl eminlik ola. Yağmur kş yağa. Eğer otuzuna değin grlse yemiş evket ola, yıl menfa 'atlı ola. İller eminlik ola, ucuzluk ola. Hussa Rm vilâyeti refâhiyette ola. Eğer berrâk olsa ceng u cidâl olmak ok ola. Erâcîf ve gussa kş ola. Yağmur ok ola. Ekin ona bereketlı ola. Eğer gökden od dşse eken bien ok ola. İmrâz-ı muhtelife ok ola. Pâdişâhlar zulm ide, dalgalık ola. Eğer katı yağmur yağsa yıl ucuzluk ola, ni 'met vâfir ola, kazanç ok ola. Eğer hadden aşa katı yağsa ol yağduğı iklime bir yağı gele il katı alkana, inkılâb ola. Âhar ilden tez ıka gide. Eğer katı

[25b] Dolu yağsa hastalık ok ola yıl menfa 'atsiz ola, pâdişâh helâk ola. Eken bien evket ola. Eğer havadan toprak veya kızıl toz yağsa yel kurak ola zulm eyleyeler. Eğer kurbağa ya soğulcan yağa renc ve derd ve mefâcân ok ola. Pâdişâh yanlık ide, savaş fitne cenk ok ola. Dört ayaklı kırıla. Tâcirler ziyânda ola ammâ yılsonu iyi ola. Eğer toz kopsa kiş katı ola tahıl ona cenk fitne âzim ola ammâ yılsonu eminlik ola. Eğer besarik? duman olsa renc-i mihnet ok ola. Erâcîf-i hayır kş ola. Leşker depreşe eminsizlik ola, tâcirler ziyânda ola. Eğer katı yel ese begler ok kırıla yemiş ona ni 'met ucuz ola. Ekâbire horluk erişe. Korkulu yellere ok ese ammâ ile yâd yağı gire zulm eyleye. Eğer gk gürüldese bir ul beg fevt ola, emrâz-ı muhtelife ok ola. Ağrı ve harâmî baş götüre. Ol yerin hali gâyet mânidâr ola. Pâdişâh mağlb ola, iklim dalgalık ola. Maşrık tarafından havâric-i gulvv ide, ok Arab kırıla. Eğer gicede vaki ' olsa eğer gâyet ona kiş erken duta, hastalık ok ola, hayvan ve koyun ok kırıla ve hem kıble tarafından bir ul dşman belüre şehr-i Kostantin zerine gele gâyet inde bir ul Tanru dşe. Eğer yer gürüldese dalgalık ola her yerde ammâ galle ekin gâyet ona begler cidâl ide kırgun âzim ola, yemiş kesâd ola erâcîf ola. Eğer zelzele vaki' olsa vilâyet kızıllık ola, hastalık ok ola. Bir ul beg helâk ola. Eğer bu ay inde görünen ay yigirmi dokuza gelse yellere ese kızıllık ola hastalık ola

[26a] Eğer donla diprense yağmur ok yağa sular mbâlağa taşa kavlı karavaş ok kaa, ekseri âsi ola. Khistan ve Zangibar vilâyetleri vEbâ ola katı kırılalar. Eğer bu ayda doğan ay otuz güne gelse bu yıl tenderestlik ola ve ni 'met vâfir ola, dâvar uruz treye bolluklar ola vallahu âlem bi's-savâb.

[26b]

Mâh-ı Teşrin-i Evvel ya'ni Ahturis evsat-ı fasl-ı güz ber-müceb-i Yunâniyân								
Cedvel-i sâliha	Cedvel-i gurre i şuhûr-ı Arabiyye	Cedvel-i sâ'ât	Aded-i eyyâm 31	Cedvel-i burûç	Cedvel-i esbû'	Cedvel-i eyyâm-ı Rûmîyye		
Sâl 1	Fî 9	Sâ'ât 10 L	Bu ayda muhtelif yeller eser ve bâd-ı sabâ harekete gelur ve hararet-i 'azizi bedende kavî olur. Gıda bu ayda lâtif ve mu'edil kerme ? ve (...) içli ta'amlardır ve etlerdir ve kebablardır ve tatlu ve eşki anâd? ve fasid ve hacamât ve cima'ıyyudır ve ot içmek nakısdır. ihtirâz gerektir. Riyâzetten ve ta'am üzerine muhtelif yemişlerden ve hamamdan çok oturmaktan vallahu âlem" mim Tahvîl-i âfitâb bâ akreb evsat-ı güz ber-müceb-i münecimin Sâ'ât nehâr 10 Dakika 40 Sâ'ât leyl 13 Dakika 20 Yekûnu ş-şems fi 30	18	V	1	Karıncı pire girer ve cümle kuşlar kışlasına giderler" Tulu' zebâbâ ve gurûb ekli"(29) Rûz-ı Kâsım ve (...) küffâr koyuna koç katılır. Küffâr bu güne (...) derler"(26) Necât-ı Nuh a.m. ez tufân bu gün Mısır kavmi ekin ekmekle ibtidâ iderler"(21) Bu gün kesilen ağaç çürümeye ve Simak yıldızı doğar"(15) Vakit bir yedandır ? hitan"(12) İsmâ'il için kurban geldi. Denizler harekete başlar 'inde'l-ba 'z"(10) Hareket-i deryâ"(7) Sa'd-ı mübârek 'ıydü'l-kamâmedir ki Kudüs içinde aşikâren gökden od gelup ne kadar semî' varsa niyâz ve hareket"(5) Bu iki günde deniz bulanır harz gerektir. (3) Nahs"(2) Ol vakit bâd-ı sabâ ibtida' ser Yunâniyân ya'ni târih-i İskender ki ibtidâsıdır 1870 sene' Ve hicret-i nebevi sene 966.	
Sâl 2	Fî 28	Sâ'ât 1 L		19	H	2		
Sâl 3	Fî 18	Sâ'ât 4 L		20	D	3		
Sâl 4	Fî 7	Sâ'ât 4 M		21	C	4		
Sâl 5	Fî 25	Sâ'ât 5 L		22	B	5		
Sâl 6	Fî 13	Sâ'ât 1 L		23	E	6		
Sâl 7	Fî 3	Sâ'ât 1 L		24	D	7		
Sâl 8	Fî 23	Sâ'ât 5 L		25	D	8		
Sâl 9	Fî 11	Sâ'ât 8 M		26	H	9		
Sâl 10	Fî 29	Sâ'ât 7 M		27	D	10		
Sâl 11	Fî 19	Sâ'ât 1 L		28	C	11		
Sâl 12	Fî 8	Sâ'ât 3 M		29	B	12		
Sâl 13	Fî 27	Sâ'ât 3 L		30	E	13		
Sâl 14	Fî 16	Sâ'ât 5 L		1	D	14		
Sâl 15	Fî 5	Sâ'ât 2 M		2	V	15		
Sâl 16	Fî 23	Sâ'ât 2 M		3	H	16		
Sâl 17	Fî 13	Sâ'ât 1 M		4	D	17		
Sâl 18	Fî 31	Sâ'ât 62 M		5	C	18		
Sâl 19	Fî 21	Sâ'ât 52 M		6	B	19		
			7	E	20			
			8	D	21			
			9	V	22			
			10	H	23			
			11	D	24			
			12	C	25			
			13	B	26			
			14	E	27			
			15	D	28			
			16	V	29			
			17	H	30			
			18	D	31			

Der-kenar

Hüküm on sekizinci sâle geldikde iki gurre-i Arabiyye sâbit olur. Biri mâh-ı Rûmî'nin ikinci günü ve biri otuz birinci günü gaflet olunmaya.

[27a] AHKÂM-I TEŞRİN-İ EVVEL

Rûmlar bu aya Sebtyurus derler orta güz ider. Bu ayda eyyüdir müşhil içmek ve cima ' itmek ekşi ve tatlu anar yimek ve semizat yimek ve tatlu yemişler yimek ve bu ayın evvel ve ikinci gün nahsdir. Ve beşinci gününde bir yıldız doğar. Simâk adlı ve bir yıldız dolandır. Reşâ adlı ve şarkî yeller esmeğe başlar. Kudüs içinde îdü'l-kamâme ol gündür. Ziyâret-i Beytü'l-Makdis iderler. Rûz-ı sa ' d derler. On üçüncü gününde deniz bulanur. On beşinci gününde ratb-ı güyuzd yüşermeğe başlarlar ve hem ol gün kesilen ağaç çürümez ve hem kurt yemez. On üçüncü gününde günün sâ 'at on bir olur. Güneş akrep burcunu varır ve Nil suyu eksilir. Arab ekine başlar ve yigirmi dokuzuncu gün Ziyânâ adlı yıldız doğar. Batın adlı yıldız dolandır. Otuzuncu gün karınca inine girer ve kırlangıç gitmeğe başlar ve dülgeç ve kartal ve karakuş gitmeğe başlar ve dahi eğer bu ay Yekşenbih günü olsa ol yıl kış yumuşak ola. Bal ve yağ ve behâim ve alku ve dul ve duş öküş ola. Sağlık ve tenderestlik ve ni 'met vâfir ola. İllâ yay günleri katı ıssı ola. Eğer bu ay Düşenbih gelse kış katı ola ve yağmur ol yıl nihâyetsiz yağa ve yazın gâyet ıssı ola. Yemişe ve ekine âfet erişe ve kovan dahi ökmeye ama bâğ ve bostan öke ve o yıl uçuk ve hastalıklar ve ölet ekser vâki ' ola. Seşenbihe gelse kış katı ola ve ekserin ve envâ ' hastalıklar öküş ola ve kar çok yağa bir hesâbda vebâ ola. Eğer Çehârşenbihe gelse yaz ve yay ayları gâyet iyi gele ve kış dahi mu 'tedil

Der-kenar

Matla

Teşrin-i evvel duhûl ettiği {} ahkâmı.

[27b] Ola yağmurlar çok yağa ve yemiş ve ni 'met öküş ola ammâ bu yıl ölet ola. Eğer ay Pençşenbihe gelse kış yumuşak ola, yemiş ve bal çok ola ammâ sıtma çok ola ve hem bu yıl ulûlar ve ekâbirler öküş fevt ola. Eğer bu ay Cum 'aya gelse ekinler ve yemiş ve üzüm bu yıl gâyet çok ola, ucuzluk ola ve illâ keçi oğlancıklar ve pîrler çok

olalar. Eğer bu ay Şenbihe gelse kışı katı ola ve kar ve buz ve dolu öküş ola. İstemler ve uşak oğlan ölümü çok ola. Yel kırar ola ammâ arpa ve buğday ona lâ-ya 'lemü'l-gayb illâllah. Eğer bu ayda gün dutulsa pâdişâh düşmana zafer bula ve düşman za 'îf ola. Ammâ Mart ve Mayıs ve Abril aylarında yağmur yağmaya, çekirgelik ola, tahıl yılar katı kızılık ola, yel eyyü gelmeye ve Habeş iklim gâyet fetret ola ve Arab ilinde bir havâric zâhir ola çok fesâd ide, vezirler çok ola ve Mısır ilinde keçi ve at ölümü çok ola kırıla kış katı ola. Eğer bu ayda ay dutulsa bu yıl fitne ve âşûb çok ola. Dâvar ve kuşlar ölümü öküş ola. Yağmur çok yağa ve balıklar kırıla. Emrâz-ı muhtelif çok ola. Bâbil iklimine yâd yağı gire ve Mağrib iline yeni sultân ayak basa. Ot Mağrib ikliminde vebâ kızılık ola ve çok yağmurdan ekin harâbe vara ve Bâbil'de bu yıl at ve deve çok kırıla. Şimâlde ve Bekir elinde savaş ve husûmet öküş ola. Bu yıl sâ 'îka ve berk çok ola ve Rûm ilinde kızılık ola dâvar kırıla. Bu yıl refâhiyet bilinmeye. Eğer gün ağlansa bu yıl tâcirde ziyân ola, harâmîler baş götüre ve sakâm ve veci ' renci ve öküş ola ve bir ulû vezir katl ideler. Bu yıl nâ-eminlik ola. Haber-i

Der-kenar

Erâcîf

[28a] Erâcîf çok söylene ve fitne ve savaş çok ola. Fısk ve cevr çok ola ve Arap beglerine ölmek vâki ' ola. Eğer ay aklansa bu yıl şer ve fitne ve fesâd sebebinden ola ve keçi kaygılı ola. İklim ve vilâyet karcaşa ve harâmîler ve obaşlar baş götüre. Halk-ı âlem hüsrânda ola ve sular azala ammâ bu yıl bi-gâyet ucuzluk ola. Eğer bu ayda ay çalkavin? görüne bu yılda zelzele vâki ' ola ve kahatlık ve mihnet ve renc kesir ola. Eğer bir ucu kaldurarak görünse yeller çok esse, yemiş ola ve ekin ve ot ve biçen ve ni 'met begâyet ök ola. Eğer bu ayda saçlu yıldız doğsa bu yıl insanda ve hayvanda ölet ola. Husûsa Mağrib vilâyetinde öküş ola ve fitne ve gam ve renc ve bilâ- avâmü'n-nas içinde çok ola ve sular soğula, balıklar kırıla ve padişâhlar arasında cenk ve kîtâl ola birbirin kıralar ve illâ yıl eminlik ve dirlik ola. Eğer bu ayda havadan yere yıldız çok düşse ol vilâyette kan çok döküle ve fitne ve beladan halayık kaygılı ola ve hem her yerde bu yıl harb ve cedel ola. Eğer bu ayda elkim sağmal Maşrık tarafından vâki ' olsa ol tarafta fitne ve savaş çok ola ve alkılar kırıla ve Bâbil pâdişâh öle. Arab'da ve Acem'de ihtilâf ve savaş vâki ' ola ve Arz-ı Kostantin'de bir ulû padişâh gide öle. Eğer

Mağrib tarafında görünse pâdişâhlar adl ideler. Halk-ı âlem rahatta geçce ve illâ kâfirlerle ihvân vilâyetindedir ve Frenk'de kîtal ve harb ve kan dökülmek çok ola ve Şâm vilâyetinde dahi fetretlik ola ve illâ bu yıl yağmur çok yağa, ucuzluk ve ni'met vâfir

[28b] Ola. Eğer bu ayda söğüşük? kim ege harbedirler. Bir nurdur gökde görünür sekü kadrince ya dahi eksik Maşrik'tan yana olsa alkı kırıla ve halk arasında envâ' sayruluk öküş ola ve fetretlik ve harb ve cidâl ve dalgalıklar ola ve çok kişi kırıla, ekser Bâbil vilâyetinde ola. Eğer Mağrib tarafında vâki' olsa fitne öküş ola, yağmur az yağa, keçiler ulûlara muti' olalar ve Mağrib pâdişâhı öle ve Bâbil'de kıran ola. Eğer bu ayda sürh ü âsmân Maşrik tarafında olsa bu yıl şer ve fitne ve kan dökmek çok ola. Her yerde kıran ola ve fetret ve inkılâb ekser ola. Eğer Mağrib tarafında vâki' olsa yıl iyi ola, ucuzluk ve eminlik ve ni'met vâfir ola. Eğer ayın ortasında vâki' olsa yıl menfa'atlü ola. Eğer bu ayda gökyüzünde bir âcâyib nesne belürse yel yavuz ve zaman yaramaz ola. Ekin ve fevâkih çürüye. Pâdişâhdan halka ziyân erişe. Bey' u şîrâ ehli ziyânda ola ve sular az ola. Mısır pâdişâh âdil ola. Ammâ Ermeni iklim ve Rûm memleketi zulüm içinde kala ve galle az ola. Eğer bu ayda gökyüzünde cânavar misâli belürse pâdişâhlar arasında şîrret ve muhâlefet ola. Endişe ve teşviş ve cenk ve husûmet çok vâki' ola. Erâcîf ve kızillık ve kıran ve fetret halk arasında öküş vâki' ola ve bir pâdişâh helâk ola. Eğer bu ayda gök görülse eğer ayın dördüne değin görülse kılıç içinde bir ulû pâdişâh helâk ola. Fitne ve mekr ü hile çok ola. Yemiş ekin ucuzluk çok ola. Husûsa Rûm ikliminde mübâlağa ola. Eğer beş ve altı ve yedi içinde görülse yıl gâyet eyyü ola ammâ Şâm'da

Der-kenar

Avrat

[29a] Avrat ölümü ola ve yemiş çok ola. Filistin iklim ve Şâm'da ni'met vâfir ola ve illâ aradan bir ulû melik yok ola. Eğer sekizincide görülse yemişe zevâl erişe. Ve eğer dokuzunda görülse halka derd-i mihnet ve renc ve ta'ab erişe ammâ üzüm ve bal ona. Eğer onuncuda görülse ekin ve ni'met gâyetce çok ola, ot gâyetce olet ola ve hem pâdişâh katı düşvâr hâl yetişe ol görülen yerde. Eğer on birincide görülse çekirge oraya ammâ ziyân kılmaya. Eğer on ikincide görülse çekirge katı ziyân kıla, kıtlık ola. Eğer

on üçünde görülse ni 'met vâfir ola, ucuzluklar ola, Mısır pâdişâhıyla Mağrib uğraşa. Eğer on dördünde görülse pâdişâhlar arasında renc ve gam müstevliye ola, mâlları telef ola. Eğer on beşinde otuzuna varınca görülse yağmur öküş ola. Bî vakit kış sovk ola ammâ bahâr hoş ola. Hastalıklar ve tâ 'ün bu yıl çok ola. Bir ulû kişi öle ve illâ ucuzluklar ve eminlikler ola ve dahi ba'zı hekimler etmişlerdir. Kim eğer ayı artarken görülse yağmurlar çok yağa ve katı yeller ese ve eğer ay gerilirken görülse mezkûr müşkilât geldeç yıl ola demişler. Eğer bu ayda yıldırım olsa vilâyet nâ-emin ola ve diyâr dağıla, uğuru ve harâmî çok çok ola ve sudan çok ziyân yetiše ve tuhm ve dâne az ola ve zelzele çok vâki' ola. Mağrib ili kızılık ola ve Maşrık tarafına asker çıka. Mağrib tarafına hücum ide. İller ve şehirler incine ve niçe köyler dağıla dalgalıklar ola. Eğer bu ayda gökden yere od düşse bu yıl hastalıklar ola ve ölüm ve endişe halk-ı âlem

[29b] Arasında öküş vâki' ola. Ağrılar ve harâmîler çok ziyân eriştire. Yılsonu ucuzluk ve iyilik ola. Eğer bu ayda katı yağmur yağsa bu yıl begâyet eyü gele, yağmurlar vaktinde yağa, ni 'met ve ucuzluk vâfir ola ve balık ona ve hem yüklü avratlara ölüm gelmeye. Eğer bu ayda dolu yağsa Bâbil ilinde çok cenk ve savaş ola ve pâdişâh melâhîde kırıla gâlib ola. Eğer bu ayda gökden yere toprak yağsa oluklar kırıla, pâdişâh adl ide, eminlik ola, yemiş ona ulû kişilere ölet ola. Eğer bu ayda kar yağa ya soğulcan ya çekirge yağsa bu yıl ekin vâfir ola, ucuzluklar ola ammâ dört ayaklular kırıla ve pâdişâhlardan ra 'iyyet incine ve Efrenc ikliminde hastalıklar ve cevr ve gadr çok ola. Eğer bu ayda gubâr ve toz veya kasırğa kopsa fitne ve teşviş ve cenk ve husûmet ve nâ eminlik ve kızılık ve gussa ve cevr ve zulüm ve kuraklık âvâmü'n-nâs arasında çok vâki' ola ve mevt-i ümerâ öküş ola. Eğer bu ayda besarik? olsa bu yıl gâyet mutlak ola yerde hiç nebât bitmeye, bitende helâk ola, yıl yüz ola, gemiler gark ola. Eğer bu ayda katı yel esse ulû pâdişâh öle, kan döküle, çok savaş ola ammâ yıl mübârek ola. Buğday ve arpa ve keten çok, ot penbe az ola, ırmaklar taşsa, yağmurdan öküş gemiler helâk ola, su gide balık kırıla. Eğer bu ayda gök görülse pâdişâhlar husûmet ideler, cenk çok ola. Kış katı ammâ arpa ve buğday ve yemiş mübâlağa ola. Halk arasında erâcîf ve gam ve endişe ve fetret ve ölüm öküş ola. Eğer bu âlâmet gice olsa yağmur öküş ola, ni 'met vâfir ola. Ol vilâyette bir ulû

Der-kenar

Öle

[30a] Öle. Eğer bu ayda yer gürölse kaygu ve endişe il üzerinde dilim ola. Kimesne kendü kazancına sevinmeye. Yağmur ve dolu çok ola, kış katı ola ve ekin ve yemiş esse iyi ola mübâlağa. Eğer bu ayda yer diprense gündüzün yel yel nebât çok ola, ucuzluklar ola ammâ kış katı ola. Bir ulû beg iliden çıka gide şehri halkı zahmet ve ta 'ab göre. Eğer gice diprense kızılık ve hastalık ve fetretlik ola. Mısır'da ve Bâbil'de savaş vâki' ola, halk kırıla vallahu âlem bi's-savâb.

[30b]

Mâh-ı Teşrin-i Sâni yani Âhar- güz ber-müceb-i Yunâniyân								
	Cedvel-i sâliha	Cedvel-şuhûr-ı Arabiyye	Cedvel-i sâ'at	Aded-i eyyâm 30	Cedvel-i burûç	Cedvel-i esbû'	Cedvel-i Rûmîyye	eyyâm-ı
Sâl 1	Fî 8		Sâ'at 4 L	Bu ayda sovuqlar olmağa besiler ve hazım kavî olur ve Şâm vilâyetinde tuhum ekmekle ibtidâ' iderler. ' ibtidâ bu ayda etler ve helvalar ve ıssı suyla tecvi' ? eylemek her gün sabah vaktinde mukayyedir ve her sabah zeyt-yağın oda koyulup yimek mukayyedir ihtirâz gerektir. Cimâ' dan ve hamama çok girmekten ve giceyle sovuq su içmekten vallahu 'alem Tahvîl-i âfitâb bakus âhar güz ber-müceb-i müneccimin Sâ'at nehâr 9 Dakika 23 Sâ'at leyl 14 Dakika 28 Yekûnu 'ş şems fi 29	19	C	1	Mahzûr ve fırtına"(1) Evvel matar ve hareket-i deryâ"(3) NaHS-ı ekber hevâm arz haşarat yer altında karar ider"(5) Kesirete'l-mâ' ve'l emtâr"(9) Mahzûr-ı Musa a.m."(11) Gurb-ı Süreyya kesilen ağaç çürümeye"(13) İbtidâ' i berd ve båd-ı şimâl"(16) Merdan ziyâb ve 'ankebut ve cânavaran fi 'azim"(20) Tyd-ı Meryem hatun Zekerıyya o kavme virmişler"(21) İmtizâc-ı fasılın"(22) Evvel båd-ı şimâl"(24) İmtizâc-ı fasılın 'inde'l ba' z"(26) Hareket-i deryâ"(30)
Sâl 2	Fî 26		Sâ'at 9 M		20	B	2	
Sâl 3	Fî 16		Sâ'at 13 L		21	E	3	
Sâl 4	Fî 5		Sâ'at 1 L		22	D	4	
Sâl 5	Fî 24		Sâ'at 6 L		23	V	5	
Sâl 6	Fî 13		Sâ'at 3 M		24	H	6	
Sâl 7	Fî 2		Sâ'at 8 M		25	D	7	
Sâl 8	Fî 21		Sâ'at 14 L		26	C	8	
Sâl 9	Fî 9		Sâ'at 11 L		27	B	9	
Sâl 10	Fî 28		Sâ'at 7 M		28	E	10	
Sâl 11	Fî 18		Sâ'at 3M		29	D	11	
Sâl 12	Fî 7		Sâ'at 5 M		30	V	12	
Sâl 13	Fî 25		Sâ'at 3 L		1	H	13	
Sâl 14	Fî 14		Sâ'at 5 L		2	D	14	
Sâl 15	Fî 3		Sâ'at 6 L		3	C	15	
Sâl 16	Fî 22		Sâ'at 13 L		4	B	16	
Sâl 17	Fî 11		Sâ'at 8 L		5	E	17	
Sâl 18	Fî 30		Sâ'at 10 L		6	D	18	
Sâl 19	Fî 20		Sâ'at 7 L		7	V	19	
				8	H	20		
				9	D	21		
				10	C	22		
				11	B	23		
				12	E	24		
				13	D	25		
				14	V	26		
				15	H	27		
				16	D	28		
				17	C	29		
				18	B	30		

[31a] AHKÂM-I TEŞRÎN-İ SÂNÎ

Güz son aydır. Rûmca bu aya Ahturyus derler. Bu ayda cimâ' itmek mazûrdur ve hamama varmak ziyandır. Ve bu ayda gice su içmekten perhiz gerektir ammâ ılıcak su içmek müfiddir ve ıssı otlar, yimeyeler ziyân ider. Ammâ zeyt yağın ne kadar yerlerse fayda iderler. Bu ayın evvel günü renc-i cenûb eser nahs gündür. Ve beşinci gününde haşarât yer altında karar ider. Nahs-ı ekberdir. Altıncı gün gâyet sa'ddir. Yedinci gününde zeytuni dermeğe başlarlar. Sekizinci gün denizler harekete gelir. Dokuzuncu günü sular çoğalır. On üçüncü günü kesilen ağaç çok yıllar durur çürimez ve kurt yemez. Eklil adlu bir yıldız doğar. Pervin yıldızı dolanır. On ikisinde gün on sâ'at kalur. Güneş Kavs burcuna varır. Yigirminci gününde sinek ve böcek ve örümcek kırılır. Yigirmi ikisinde gice sovak su içmek azab vîrmez men' ider. Yigirmi altısında Deberân yıldızı dolanır, Kalb yıldızı doğar. Eğer gün tutulsa bu yıl renc-i mihnet ve şiddet çok ola ammâ ucuzluklar ola. Uğrîlar ve harâmîler ve havâric hüçûm ide, sultân-ı Rûm tiz fevt ola. Çok vilâyet harâbe vara yılsonunda emrâz-ı muhtelif vâki' ola. Ve eğer ay tutulsa bu yıl kızılık ola ve çekirgelik ola ve kış katı ola. Fetret ve âfet Yemen ve sevâhil ve Hicâz vilâyetinde ve hem kızılık öküş ola. Her iklimde fitne ve harb ve kîtal ola. Maşrık'da bir ulû düşman belüre, çok yerleri harâb ide, âkibet sana ve kırıla. Gün ağlansa

[31b] Pâdişâh katı zulüm ide, âlem fetret ola, tâcirler hüsrânda ola, yollar kesile ammâ koyun üreye. Eğer ay ağlansa bu yıl âzim-i fitne ve savaşı ve kavga ola, ekser Bâbil ikliminde vâki' ola. Haber-i erâcîf çok ola ammâ yılsonu sâlâh ola. Eğer ay çalkavin? görünse bu yıl gâyet eyü gele, refâhiyet ola. Gâyetde ni'met vâfir ola ve ucuzluklar ola dâvar üzer arta ammâ. Eğer bir ucu yukarı olsa kış sovak ola, keçi ve koyun kırıla. Eğer kuyruklu yıldız doğsa bu yıl umerâda şâdıklar ola. Begler ve padişâhlar kuvvetli ola, düşmana zafer bulalar ammâ zulüm ve te'addî idup davârlarını alalar. Cevrden za'if olalar. Hastalık ve kızılık ve harb-ı âşûb çok ola. Tâharlara hüsrân yetişe. İller karcaşa nâ emînlik ola, kıran ola. Cümle âlem bahs ve kavgada ola. Ol yıldızın kuyruğu her kangı tarafa yönelse bu mezkûrların ekseri anda vâki' ola. Eğer gökden yıldız dökülse beglerde korku ve fitne ve husûmet ola. Bâbil husûmet ide ve nebât ve sular az ola. İller karcaşa bühtân ve erâcîf çok ola bi-iznillah Te'âlâ. Eğer elkim sağmâl Maşrık tarafında olsa yağmur çok yağa. Bâbil ve Pars iklimi infî'âlde ola,

pâdişâhları öle, vilâyeti şiddet ve fetret dola, memleket kıran ola, katı kızılık ola. Halkın arasında tokuz yıl fetret gitmeye ve keçiye kıran ola. Eğer Mağrib tarafında olsa yağmur çok yağa, sular taşa havf ve hazr ola. Eğer harbe söküsek? olsa Maşrık'da üç yıla değin halk kaygıda ola. Pelenk ve arslan ve kurt bu üçü üç yıla değin gâlib ola, adama ve hayvana ziyân kalalar. Ve hastalık

Der-kenar

Ve kızılık

[32a] Ve kızılık ola. Bâbil pâdişâh üç yıla değin ilinde çıka, âvâre ola. Sonra sonra gene gele adl ide. Eğer Mağrib tarafında vâki' olsa Türkler üç yıl memleket dutalar sonra sanalar gideler. Eğer gök kenarında sürh belürse eğer Maşrık tarafında vâki' olsa hayvanat ve ekine âfet erişe ammâ kızılık olmaya. Eğer kızılıkta berk olsa ya ol gün yıldız düşse bir ulû beg fevt ola ya bir ulû sehmnâk şâh helâk ola. Eğer Mağrib tarafında vâki' olsa iller fetrette ve kayguda ola. Harb öküş ola ve kan çok döküle ammâ Mağrib tarafında ola. Eğer gökde bir âcâyib görünse Arab vilâyetinde cenk ve husûmet ola ve yemiş olmaya ve erâcîf çok ola. Halk kaygılı ola. Begler arasında ihtilâf vâki' ola ve bir ulû şâh düşe. Mısır şâhına hâricden korku ola ve Rûm ilinde dâvar kırıla ve Rûm pâdişâh bu yıl kal' a ala ve Rûm ili kıtlık ola, gemiler gark ola ammâ sonu ucuzluk ola. Eğer gökde şekl-i hayvan belürse yıl eyü gelmeye iliksüz ola. Pâdişâh arasında izdihâm öküş ola, her yerde fitne çok ola. Bu yıl çok savaş ola, halk öküş ola, katı fetretlik ola. Ağrî ve harâmî çok ola, yemiş olmaya, katı ıssılar ola. Eğer gök görülse eğer ayın evvelinde görülse yağmur çok ola, yere zahmet eyleye. Eğer onuncu gün görülse ra'idle görülse hastalıklar çok ola. Ayun nısfına değin görülse bu yıl menfa'atlı ola, halk-ı âlem refâhiyette ve sâlâhda ola. Eğer ay ortasında ya sonra görülse bu yıl yeller öküş ese, sular çok ola, savaş u cenk çok

[32b] Ola, kış katı ola, yemiş öküş ola, don ve kar çok ola. Eğer ay gidilürken görülse bu yıl sovak olmaya hem bu zikr olanlar geldeç yıl ola. Eğer berrak olsa Maşrık tarafında bu yıl leşker cem' ola, Mağrib'e hücûm ide, uğraşlar. Mağrib'de fetret öküş ola, uğuru ve harâmî baş götüre, tâcirler ziyânda ola. Mağrib'e bir bir ilinde korku ola, gussa ve teşviş öküş ola, ekin dâne hububât çok ola. Eğer gökden yere od düşse bu yıl havf ve gussa öküş ola, çoklar katl ola, memleket fetretlik ola, kızılık ve kahat ola.

Eğer yağmur katı yağsa harâmîler hücûm ide ve ala karalar. Eğer katı ifrâtla yağsa ol yağın yerde şûriş ve gussa-i âzim ola. Eğer dolu yağsa Mısır ili kızılık ola ve Berber ili fesâd ola havâric izdihâm ide. Eğer çok yağarsa hastalıklar çok ola, yağdığı yerde vebâ ölümü ola. Eğer toprak ve yağ ve bal yağsa bu yıl hareket ve mefâcan çok ola. Pâdişâhlar adl u dâd eyleyeler. Yemiş öküş ola, yağmur az yağa. Uğrılar gâlib ola, eminlik olmaya. Eğer kurbağa yağsa nebât az bite, yemiş kem ola, çok gemiler gark ola, hastalık ola, ekâbir ölümü çok ola. Eğer katı toz belürse galle evkât ola ammâ halk arasında ma işet ve bereket az ola ve yağmur çok ola ve fitne çok ola. Eğer besarik? olsa ni imet çok ola ve gamla ve harama ekser ola ve ucuzluklar ola ammâ öksürük ve damağı çok vâki 'ola. Bu yıl yırtıcı cânavarlar çok kırıla ve geyük ve tavşana ve dilküye vebâ ola. Eğer katı yel esse bu yıl çok ekâbir öle, kadı ve ummâl gibi esdüği yerde pâdişâh zulümle halkı kara ve kış

Der-kenar

Katı

[33a] Katı ola, dâvar kırıla ammâ yemiş ona ve Maşrık'da katı cenk ola, halk fetrette ola. Eğer gök gürülse bu yıl dört ayaklular kırıla ve hem hastalıklar ve vebâ çok ola. Pâdişâhdan ra iyyete ziyân erişe. Galle ve ekin çok ola. Cevr öküş ola ve kazanç az ola yemiş ona keçi kırıla. Bir ulû kişi fevt ola. Eğer yer gürülse ekin öküş ola, yemiş olmaya ve dört ayaklular za if ola. Bir ulû beg fevt ola. Gemiler gark ola ve erâcîf çok söylene. Eğer zelzele vâki ' olsa gündüzün ansızın bir pâdişâh ile göre Yorya cümle âlemin pâdişâhını tuta, kimesne âna mukâbil olmaya, niçeleri bây ve niçeleri yohsul ide, ânun gibi yavuz gün kimesne görmemiş ola ammâ ucuzluk ola üzüm ona. Gice zelzele olsa katı sovuks ola, yellere ese, kar öküş yağa. Cânavarlar kırıla ve kuşlar ve balıklar kırıla. Galle az ola lâ yâlemu'l-gayb illâllah.

[33b]

Mâh-ı Kânûn-ı Evvel ya'ni Zekuris evvel fasl-ı şitâ ber-müceb-i Yunâniyân							
Cedvel-i sâliha	Cedvel-i gurre' i şuhûr-ı Arabiyye	Cedvel-i sâ'at	Aded-i eyyâm 31	Cedvel-i buruç	Cedvel-i esbû'	Cedvel-i eyyâm-ı şuhûr-ı Rûmîyye	
Sâl 1	Fî 7	Sâ'at 1 L	Bu faslın tabi'atını bârid ve ratbdır. Bu ayda gâyet sovuklar olmağa başlar ve hararet-i âziziye yednek? batnında? mütemekkin olur. Ve balgam yedinde? çok olur ve ekser ademde nezle ve sağal? ve zakâne? vesa'ir balgamı marâzlar çok olur. Ve kasd u istihmâm ve ot içmek ve taam ardınca bir miktardan eyüdüdür. Gıda bu ayda her yese ve kebab ve koyun başını ve esi tabi'atlu ta'amlar ve şıra (...) ve bir şita yumurtadır. Ama ihtirâz gerektir Sovuk sudan ve sovuk tabi'atlu ta'âmdan ve hacamât itmekten vallahu âlem Tahvil-i âfitâb ba ceddi evvel şitâ ber-müceb-i müneccimîn Sâ'at nehar 8 Dakika 58 Sâ'at leyl 15 Dakika 3 Yekûnu'ş-şems fi 29	19	E	1	İyd-ı evvel sonu ki yehud ve hareket-i deryâ"(4) Mahzûr"(7) Şeref-i merih"(8) Mahzûr"(9) Mahzûr"(10) Evvel erba'in ve şeb-i yeldâ. Bu gice gâyet uzun olur. Ve gün gâyet kısa olur. Ba'zılar katında üç gün leyl u nehâr böyle kalur demişler."(12) (...) şems" (...) şems ba'zılar günü bugün döner dirler." Bugün Meryem hatun Zekeriya a.m. yanına aldı. (21). Hareket-i batın-ı arz"(23) Haşarat yer altında mahfi olur"(24) Milâdi Nasâra bu güne yüz yıl dahi dirler. Bu gün ve bu gice açuk kabdan içmeyeler (...) açuk oldukları kaba kusalar imiş (...) 1559 fî hicre 966 sene
Sâl 2	Fî 26	Sâ'at 13 L		20	D	2	
Sâl 3	Fî 16	Sâ'at 1 M		21	V	3	
Sâl 4	Fî 5	Sâ'at 1 M		22	H	4	
Sâl 5	Fî 23	Sâ'at 3 M		23	D	5	
Sâl 6	Fî 12	Sâ'at L		24	C	6	
Sâl 7	Fî 31	Sâ'at 8 L		25	B	7	
Sâl 8	Fî 21	Sâ'at 9 M		26	E	8	
Sâl 9	Fî 9	Sâ'at 7 L		27	D	9	
Sâl 10	Fî 27	Sâ'at 5 L		28	V	10	
Sâl 11	Fî 17	Sâ'at 10 L		29	H	11	
Sâl 12	Fî 6	Sâ'at 8 L		1	D	12	
Sâl 13	Fî 25	Sâ'at 2 L		2	C	13	
Sâl 14	Fî 14	Sâ'at 2 L		3	B	14	
Sâl 15	Fî 21	Sâ'at 6 L		4	E	15	
Sâl 16	Fî 22	Sâ'at 3 L		5	D	16	
Sâl 17	Fî 11	Sâ'at 4 L		6	V	17	
Sâl 18	Fî 29	Sâ'at 8 L		7	H	18	
Sâl 19	Fî 29	Sâ'at 8 L		8	D	19	
			9	C	20		
			10	B	21		
			11	E	22		
			12	D	23		
			13	V	24		
			14	H	25		
			15	D	26		
			16	C	27		
			17	B	28		
			18	E	29		
			19	D	30		
			20	V	31		

[34a] AHKÂM-I KÂNÛN-I EVVEL

Bu ayda kan almak ve ot içmek ve cima' itmek eyyüdüdür. Ve yimekten sonra yemiş yemeyeler ve gice sovuk nesne yimekten perhiz gerektir. Bu ayın yedinci günü gâyet sa'ddır. Dokuzuncu gününde Şule yıldızı doğar Hak'a yıldızı dolanur, nahs gündür. On birinci gününde nahs-ı ekberdir. On ikisinde erba'inin evvelidir. Ol gice gâyet uzundur, şeb-i yeldâ derler. Hem Güneş Cedî burcuna müntakil olur, Güneş artmağa başlar. On yedincisinde sığır etin ve ekşi nesne yimekten sakınmak gerek ve hem donla su içmekten sakın. Ol gün hacamâttan ve hamamda kıl gidermekten sakın. Bu dediklerim gâyet ri'ayet eyleye. Zirâ ol gün milâd-ı ekberdir. Şu'le-i revîş olur. Saray saht-ı aşikâr olur. Danyal ol gün fevt oldu. Ve yigirmi ikinci gün Han'a yıldızı düşer, Ne'âyim doğar. Yigirmi üçüncüde buz kıracağı düşmeğe başlar. Yigirmi beşinci de Milâd-ı İsâ'dır, kâfirlerin sâhıdır, İsâ doğduğu gicedir. Eğer Milâd-ı İsâ yekşenbe günü vâki' olsa kış ola, yıl eyü gele, ekin bal ve yağ tahıl düldüş ve yağmur ve koyun ve sular mecmu' gâyet eyü ök ola ammâ hayvan ve dâvar bu yıl çok kırıla. Eğer Düşenbih gelse yıl eyyü gele Abril'de Mayıs'da yağmur çok yağa yemiş ona ammâ emrâz-ı muhtelif öküş ola ve gemilere hatar yetişe. Eğer Seşenbihe gelse kış uzak ola ammâ ziyân kılmaya ve emrâz çok ola, deniz seferinde hatar ola. Eğer Çeharşenbihe gelse kış katı ola, yazın katı ıssılar ola tahıl ona. Vahşi cânavarlar

Der-kenar

Matla

Milâd-ı vâki' olduğu eyyâm {} ahkâmı

[34b] Çok helâk ola ve yemiş ök ola. Eğer Pencşenbih gelse kış yumuşak ola, gâyet ıssılar ola, her yerde vebâ ola. Eğer az penbe gelse kış katı ve uzak ola. Kar ve yağmur nihâyetsiz yağa. Tıfıl oğlancıklar ölümü ve göz ağrısı bu yıl çok ola. Eğer Seşenbeye gelse kış katı ola, yazın gâyet eyü gele ıssılar ola ammâ güz aylarında katı yeller ese ve dahi bu ayın yigirmi dokuzuncusunda uykudan sonra su içmek eyyü değildir. Hem ol gün giceyle açık sudan içmemek gerektir. Evdeki sunun dahi üstünü örtmek gerektir. Zirâ kim ol gice cinniler suya kumar ol sudan içen kimesne ya delü ya uçuklu veya eli ve ayağı tutmaz olur. Gâyetde sakınmak gerek vallahu âlem. Eğer bu

ayda gün tutulsa kış katı ola kar çok yağa. Çin ve Mazenderân vilâyetleri kıtlıklar ola ve bu yıl kuşlar ve balıklar kırıla. Mağrib ilinde kızılık ola ve vebâ ola ammâ eminlik çok ola ve Arab begleri cenk u cidâl ideler, nicesi helâk ola ammâ âlef ot biçen bol ola. Eğer ay dutulsa bu yıl arpa, buğday ve nebât ve yemiş gâyetde çok ola dâvar üreye ot. Mağrib etrâf gâyet kızılık ola. Arz-ı Kostantin’de galle ola, yemiş kem ola, penbe ve zeytun öküş ola, yağmur çok yağa ve ehl-i ticâret ziyânda ola. Eğer gün ağlansa kış katı ve kar çok ola ziyân ide. İlk yaz dâveri katı kırıla. Rûm ve Bağdad vilâyetinde koyun kırıla. İllâ biçen çok ola. Eğer ay ağlansa cümle ekin bol ola ve illâ hayvan kırıla. Bâbil ve Pars iklimi gâyet fetret ola ve illâ Rûm ili ucuzluk ola ammâ dalgalık ve fetret ola. Bağdad ve Rûm ilinde arpa ve yemiş kıt ola ammâ

Der-kenar

Ehl-i

[35a] Ehl-i ticaret ıssıda olalar. Eğer ay çalkavin? görünse bu yıl cümle narh ucuz ola ve yağmur ve ni‘met çok ola. Eğer bir tarafı kaldırarak görünse yağmur ve kar çok yağa, sular taş, ot biçen çok ola. Eğer kuyruklu yıldız doğsa yağmur ve sular bîhad ola. Pars ve Kirman ili fetretlik ola, çok Müselmanlar helâk ola ve Yemen Taif ili vebâ ola ve şer fitne çok ola ve bu yıl oddan ziyân ola ammâ ihvân ili emânda ola, yağmur çok yağa, memleket karışa. Ve eğer gökde yıldızlar öküş düşe katı kızılık ola, dört ayaklılar kırıla ve hem od düşdüğü yerde bir ulû padişah helâk ola ve su insana ziyân ide, ra‘yyet çok ziyânda ola. Eğer elkim sağmal Maşrik tarafında görünse gussa ve fitne ve ceng u kîtâl halk arasında çok ola ve hem kurak ola. Melâhide baş götüre, ekseri Medâyi’nde ola. Eğer Mağrib tarafında vâki ‘ olsa hastalık ve vebâ fetret ola ammâ üç yıla değin ni‘met vâfir ola ve ucuzluk Bâbil’de yoluk savaşı ola, tiz geçe. Eğer söküşek? harâbe Maşrik tarafından olsa yağmur havk yağa, ucuzluk ola. Üç aya değin her kim ulûsuna muhalefet ide ve leşker pâdişâhına âsi ola dördüncü ayda gerd-i mutî‘ olalar ve hayvanlara ölüm var ve pâdişâhlar cenk ideler, kan döküle gam ve endûh çok ola. Eğer gök kenarı Maşrik tarafından kanarsa ve eğer ne tarafta vâki ‘ olsa ol tarafta ekin ve ot çok ola ve cemi‘ nesne bu yıl eyyü ola. Eğer havadan âcâyib görünse koyun kırıla. Arpa, buğday

[35b] Çok ola ve her nebât öküş ola ammâ emrâz-ı muhtelife çok ola. Ticâret ehli ziyânda ola. Maşrık'da bir mülk çıka Şâm ilini tamâm ola. Şehri yaka ve havâric zâhir ola. Bâbil ili tamâm üç yıl yağılık ide âlem fetretle dola. Eğer gökden cânavar misli görünse pâdişâhlar âriyet-i halka gâyet zulüm ide. Harb ve cidâl ve erâcîf çok ola. Begler arasında cidâl ve husûmet çok ola ve yılsonu kızılılık ola. Eğer ra'd gürülse üzüm çok ola, kalan yemiş olmaya, yaz eyü gele, galle çok ola. Kış katı ola, kar öküş yağa ve adlu begler helâk ola. Ammâ Mısır'la Arab adavet ide. Eğer ayın yigirmisine değin gürülse penbe evkât ola. Yay katı ıssı ola. Ve eğer yigirmisinden otuza varınca gürülse bu yıl yağmur ve berrâk ve ra'd öküş ola, yellü kişiler öle. Eğer yıldırım olsa yıl menfa'atsiz ola pâdişâhı dutup helâk ide. Kendü kulları malını garet ideler. Ammâ bir kulda bir pâdişâh bir ulû kişi duta pinhan oldura malını dâvarını ala. Fetretlik olmaya. Eken biçen çok ola, galle öküş ola. Mısır ucuzluk ola. Bir havâric çıka kestân yolluk yıka çok ziyân ide. Sonra Şâm begi bunları kıra. Eğer gökden yere od düşse darb-ı cenk öküş ola. Ammâ ehl-i ticaret ıssıda ola. Yılın âharı menfa'atlı ola. Eğer katı yağmur yağsa Rûm ilinde bir şehir harâb ola ammâ bu yıl usludur. Pâdişâhlar addâr kesb ü bey' şirâ öküş ola. Eğer dolu yağsa yağduğı yerde bir yıla değin uğrılar ve harâmîler ve havâric halkı içinde ziyân ideler sonra bunları helâk ideler. Ot ot ve biçen gâyet

Der-kenar

Eyyü

[36a] Eyyü ola. Eğer toprak ya kızıl toz yağsa iklim bunla fitne ve teşviş öküş ola. Kesb ve bey' u şirâ az ola. Harâmîler hücûm ide. Pekin kişiler ulûlara zulüm ide. Ot ucuzluk ola. Eğer soğulcan ya kurbağa yağsa fitne ve teşviş ve zulüm öküş ola. Avrat ve oğlan ölümü çok ola. Evvel bahârda hastalık ola ve yırtıcı cânavarlar ziyân ide ve yemiş olmaya. Eğer katı toz olsa bu yıl yağ ve bal çok ola. Ot yıl kurak ola. Gussa ve hatar çok ola. Ehl-i ticaret ziyânda ola. Pâdişâh ra'ıyyete zulüm ide ve te'addi çok ide. Ve eğer besarik? görünse yemişe zevâl erişe. Yıl menfa'atsiz ola, kesb olmaya. İller eminsizlik ola ve gâyet zulüm ideler. Âvanlar ve Uğrîler başkaldıralar, yollar kesile, tüccâr hüsrânda ola, halk incine. Eğer katı yel esse begler ve leşker ölümü çok ola. Bir ulû sultân düşe ve niceler başdan ve elden çıkalar ve katı hastalıklar ola ve kış katı ola, seller aka, kızılılık ola. Eğer gök gürüldese bu yıl zelzele ola ve çekirge üreye.

Pâdişâhlar zulüm ide, iller eminlik olmaya, haricî hüçüm ide. Türkistan'da bir yağı leşker çıka. Şâm'a değin vara Şâm begini duta ve Mısır ucuzluk ola. Eğer yer görölse iklimler karcaşa kıran ola ve harâmîler düreye, yollar bağlana. Yıl kuraklık ola. Begler husûmet ideler ammâ yıl âharı eyü gele. Eğer zelzele olsa evvel bahârda hastalıklar öküş ola, uyuz ve çıban gibi. Ve begler arasında cidâl ve husûmet ola, leşker kırıla. Nice şehir oralar harâb ola ve dört ayaklu katı kırıla ve illâ ekin ona. Eğer deprenürken yel ese veya gök gürlense bir ulû pâdişâh fevt ola. Eğer donla diprense bu yıl ot biçen begâyet çok ola ve ni 'metler vâfir ola, ucuzluklar ola ve illâ dünyâdan bir ulû sultân gide vallahu âlem bi's-savâb.

[36b]

Mâh-ı Kânûn-ı Sâni ya 'ni Yenâris evsât-ı fasl-ı şitâ ber-müceb-i Yunâniyân							
Cedvel-i sâliha	Cedvel-i gurre'i şuhûr-ı Arabiyye	Cedvel-i sâ'at	Aded-i eyyâm 31	Cedvel-i burûç	Cedvel-i esbû'	Cedvel-i şuhûr-ı eyyâm-ı Rûmîyye	
Sâl 1	Fî 18	Sâ'at 3 L	Bu ayda bedende balgam ziyâde olur. Tabi'at ekser ta'andan müstağni olur. Gıda bu ayda ezrak gerekir. Acile içün su içmek ve cima eylemek ve bedene yâsemen yağın dürtmek iyyudir ihtirâz gerekir. Yoğurttan ve balık kurusundan ve giceden kalmış ta'amlardan ve tab'iatı sovuk şiraylardan ve ta'amlardan vallah âlem Tahvil-i âfitâb bâdlu evsât-ı şitâ ber-müceb-i müneccimin Sâ'at nehâr 9 Dakika 32 Sâ'at leyl 14 Dakika 28 Yekûnu'ş-şems fi 30	21	H	1	Her neyyârın evvel-i ibtidâ'î tağyir nokta'î sâldir hicreti Nebevi A.M. 966 sene iken iki nokta on sekizinci sâlde idi. Rûz-ı kalkında Şâmlılar bu güne itibâr idub bir yerde 'azim od yakarlar yılbaşı budur derler ve sünnet-i İsa A.M. küffâr-ı ve sâldan dirler.(1) Mahzûr Musa a.m.'(2) Mahzûr'(4) Nuh tufanı muazzam sene 1007 Bu gün sa'd gündür nasâri hacların suya birağurlar acı nesnelerden ihtirâz iderler'(6) Sa'd(7) Tahvil-i âfitâb 'inde'l-ba'z'' Yıldız doğar'' Mahzûr'' Vefât-ı Hazreti Ebubekir es-Sıddık ve hilâfet-i Ömer Mevlüd-i Musa Kazım radiyallah 'anhum'' Tezâvih-i tuyûr'' Her ne ekilse hata etmeye'' Bu gice ülkerle ay kavuşur'' Balık hurûc ider su üstüne gelir düşer Âhar erba'in fi 20 Evvel hamisin fi 21
Sâl 2	Fî 6	Sâ'at 9 L		22	D	2	
Sâl 3	Fî 24	Sâ'at 8 L		23	C	3	
Sâl 4	Fî 14	Sâ'at 12 L		24	B	4	
Sâl 5	Fî 3	Sâ'at 2 L		25	E	5	
Sâl 6	Fî 22	Sâ'at 5 L		26	D	6	
Sâl 7	Fî 11	Sâ'at 2 M		27	V	7	
Sâl 8	Fî 29	Sâ'at 7 M		28	H	8	
Sâl 9	Fî 19	Sâ'at 4 M		29	D	9	
Sâl 10	Fî 7	Sâ'at 10 L		1	C	10	
Sâl 11	Fî 26	Sâ'at 9 L		2	B	11	
Sâl 12	Fî 16	Sâ'at 1 L		3	E	12	
Sâl 13	Fî 5	Sâ'at 3 L		4	D	13	
Sâl 14	Fî 23	Sâ'at 11 L		5	V	14	
Sâl 15	Fî 13	Sâ'at 5 L		6	H	15	
Sâl 16	Fî 31	Sâ'at 4 M		7	D	16	
Sâl 17	Fî 20	Sâ'at 3 M		8	C	17	
Sâl 18	Fî 9	Sâ'at 8 M		9	B	18	
Sâl 19	Fî 28	Sâ'at 3 L		10	E	19	
			11	D	20		
			12	V	21		
			13	H	22		
			14	D	23		
			15	C	24		
			16	B	25		
			17	E	26		
			18	D	27		
			19	V	28		
			20	H	29		
			21	D	30		
			22	C	31		

Der-kenar

Sene 1093

Hüküm on altıncı sâle geldikte iki gurre-i Arabiyye sâbit olur. Biri mâh-ı Rûmî'nin ikinci günü ve {} dahi otuz birinci günü {}

[37a] AHKÂM-I KÂNÛN-I SÂNÎ

Bu ayda hastalık az olur hekimler her tanlacık biraz ıscak su içmek müfiddir demişler ve semiz et yimek ve balık yimek ve hamr itmek bu ayda eyyüdir. Bu ayın gicesine Kalandas derler Şâm'lu ağyâr ider cem' olup bir yere od yakarlar, Acem-i şeb âteşdir. İkinci gün nahsdir dörd bahsindir. Yılda yıldız doğar Derâ' yıldızı dolanur nahs gündür. Altıncı gününde bir bahtlı sâ'at vardır ki ol hayatta cemi' acı sular tatlu olur. Ânınçün ol sâ'ati İsa bilir. Bolım deyû cem' haçların suya bıragurlar. İsa ol gün vefatun eylediler. Ve sekizinci günü gâyet sa'ddır. On birinci günü gün on sâ'at olur. Hem Güneş Delv burcuna varır. Yigirminci gün erba'in tamâm olur. Yigirmi yedinci gün hamsin girer. Yigirmi dört bahsinde cümle hayvanat birbirine yalnız içtima' isterler, cemi' ve huş ve tayr. Yigirmi beşinci gün yeryüzünde her nesne ekilse ânlasa hatâ kalmaya yine yigirmi dokuzuncu günü Tarafa yıldızı dolana. Ba'le yıldızı ûrûc ide. Eğer bu ay Yekşenbe günü (...) yay-ı fasl kurak ola. Güzün yeller ese bu yıl ot öküş ola. Tûr-ı semereye Âzar ve Nisan aylarında yağmur öküş yağa yemişler ona bâd-ı şimâl ese, bağ eyyü ola ve pâdişâhlar harb idüp nice şehirleri ve deryâları harâb ideler. Ve Teşrin-i Evvel ve Teşrin-i âhar aylarında hastalıklar çok ola, etfâl çok helâk ola. Muhâlif yeller ese, yiğit ölümü çok ola. Rûm ili kızılık kahatlık ola ammâ gayr-ı yerde arpa ve buğday çok ola. Ot, bal ve yağ çok ola. Kış yumuşak ola. Eğer Düşenbih sansa kış katı ola birer ve epeyce yumuşak ola demişler. Ammâ Rûm ili kızılık ola

Der-kenar

Matbu küffar (...) itdiği eyyâmın ahvâli

[37b] Ve pâdişâh cefâ göre, il eminlik olmaya. sipâhi cem' olup Müslümânlar üzerine gâlib olalar, âhar Müslümânlar zafer bulalar. Katl ve harb Rûm'da çok vâki' ola. Yay ayları hoş ola, yemiş ola, bal öküş ola. Şark ve Şâm ve medâyin ehli âdâvet de

olalar. Mısır'da vebâ ola, zeyt öküş ola, tahıl çok ola. Merk-i? mefâcân ölümü çok ola. Sovuk katı ola. Yazın yağmur yağmaya. Deniz seferi müşkil ola. Eğer Seşenbihe gelse kış katı ola ve göz kırat ola. Yemiş az ola ve 'avrat ölümü çok ola. Merk-i mefâcân ola. Ol sefer-i bahr itmeklik düşvâr ola. Ve Horasan'da emrâz-ı muhtelif çok ola. Fars Acem ili rahatta ola ve Rûm ilinde harb ve cidâl ola. Kış katı ola, arpa çok ve buğday az ola. Musul'da ve Şâm'da bir ulû kişi öle. Fındık ve fisdık çok ola ve Yemen şâhî fevt ola. Havâric zâhir ola. Arab ortasında ihtilâf ola. Musul'da yemiş az ola, kar çok yağa, ağaçlar kuruya ve odada olan ekine âfet erişe, katı ıssılar ola. Bal ve yağ öküş ola. Koyun kırıla. Güz günleri hoş ola. Her yerde çeriler depreşe ammâ ile eminlik ola. Eğer Çehârşenbihe gelse bu yıl kar yağmaya ve Irak'ta bir ulû kişi fevt ola, harb ve cedel çok ola. Müslümânları Rûm'a âzim ideler. Ve galle çok ola. İllâ bahârda kış katı ola. Ve Mekke katı kızılık ola ve anda tâ'un ola, yemiş katı olmaya anda ammâ eminlik ola. Ve yağmur ve sular öküş yerde az ola ve ra'd ve zelzele öküş ola. Kış katı ola ve kar çok yağa, bağ ona yemiş çok ola. Erâcîf çok söylene ve bazirgân ölümü çok

Der-kenar

Ola

[38a] Ola ve Mağrib'in pâdişâhı vebâdan öle. Orta güz ayı ve son güz ayı yağmur çok çok yağa. Yay-i fasl katı ıssı ola. Eğer Pencşenbihe gelse kış yumuşak ola, güz bereketlü ola, yel katı eyyü gele ammâ beş nesne helâk ola. Bal az ola. Yaz gâyet eyyü ve yıl eminlik ola. Türkistan'da hastalıklar çok ola, vebâ ola (...) şâhî fevt ola. Şâm'da ve Horasan'da zeyt ve incir çok ola. Şâm'da Şâm'ın şâhî fevt ola, fetretlik ola. Maşrık etrafında bir ulû şâh Şâm'a gele, harb ide. Ol illeri kabz ide. Bu yıl ot ve ekin gâyet çok ola ve üzüm dahi çok ola. İllâ harbe öküş ola ve kış yağmurlu ola ve Arab'da ihtilâf ve vebâ çok ola. Arab'da bir ulû kişi fevt ola. Ucuzluk ola, koyun üreye ammâ tâcirler ıssıda olalar. Eğer Cum'aya gelse keçi oğlancıklar ölümü çok ola ve harman ortasında yağmur çok yağa, kış ve yağmur az ola. Evvel bahâr eyyü gele, ni'metler vâfir ola ve Küfe'de ve Bağdad'da ölüm çok ola ve Irak mülkü harâb ola Nubîler şâhî helâk ola. Ulûlarda ihtilâf çok vâki ' ola. Irmaklar taşa, ekinler eyü ola, at öküş ola. Rûm ili gâyet ucuzluk ola ammâ emrâz-ı muhtelif çok ola. Dâvar hâli hoş ola ve reyn-i Nil suyu iken taşmaya, sovk ola. Eğer Seşenbihe gelse güz faslı kurak ola. Hâmile avratlar

çok oğlan bırakalar ve od ziyân ide. İmâretler harâb ola. İsteme çok ola. Issı katı ola. Galle çok ola. Pirlar ölümü öküş ola. Şâm ikliminde bir emin yıl çıka ekini ve ağacı kuruda. Emle ikliminde bir şâh fevt ola. Ve kurt ve kuş

[38b] Çok ola. Bu yılın evveli eyyü ola ammâ sonu kızılılık ola. Yılan bu yıl çok vâki' ola ve dahi Rûm vilâyetinde harb ve cidâl ola. Eğer bu ayda gün dutulsa ve ucuzluklar ve ni'met firâvan ola ammâ kesb ve kazanç az ola, gâyet ıssılar ola, fesâd öküş ola. Fârs şâh Rûm ilinden bir mu'teber kişi yeni duta halk melül olalar. Ol şâh nice virân şehri âbâdân ide. Eğer gün dolanmağa yakın dutulsa âlemde çok fetretlik ola, kimesne eminlik olmaya. Eğer ay dutulsa bu yıl ni'met ve ekin ona, yemiş çok ola ve yağmur çok yağa ve çekirge çok ola ammâ ziyân etmeye. Irak'ta havâric çıka, kıtlık ola. Maşrik tarafında bir yağı Şâm'a hücûm ide. Şâm'da hastalık çok ola. Sular taş. Eğer gün ağlansa koyun kırıla yemişe ve ağaca âfet yetişe, kazanç az ola, renc ve ta'ab çok ola, hastalık çok ola. Şehr-i Kostantin içinde cenk ola. Eğer ay ağlansa sular arta, ot biçen hadden aş, yağmur çok yağa, kış katı ola, ba'zı hayvan kırıla. Hamile avratlar oğlan düşürelar, alkaya hastalık ola. Tez gice envâ' maraz öküş ola. Bu yıl bereketlü ola. Eğer ay çalkovin? görünse ot biçen öküş ola, yemiş çok ola. Eğer bir ucu kaldırarak görünse bal çok ola, yemiş ağacına âfet erişe. Eğer kuyruklu yıldız görünse pâdişâhlar leşker-i âzim ideler ammâ tebâddülât öküş ola. Kin ve fitne Rûm ilinde savaş ve kıtâl ola, çok kan döküle ve Mısır'da vebâ ola ve balık ve tuyûr kırıla. Eğer yıldız düşse pâdişâhlar ra'ıyyete zulüm ideler ve zelzele öküş ola, alkılar helâk olalar. Yılsonunda

Der-kenar

Ekin

[39a] Ekin bol ola. Mağrib iklimi fetret ve harb ve kıtâl ola. Eğer elkim sağmal Maşrik tarafında görünse vebâ ola ve üzüm ağacı kuruya ammâ ekin evkat ola, kış don ve kar öküş ola ve eminlik ola. Tüccâr ıssıda olalar. Düşmana pâdişâh gâlib ola. Eğer Mağrib tarafında görünse üç yıl buğday ona ve Rûm ili ve Frenkistan iklimi kahatlık ola ve iller eminlik ola. Eğer gök kenarında kızılılık Maşrik tarafında olsa yılsonunda ol iklimde savaş ola ve kış katı ola, yollar kesile. Arz-ı Kostantin'de don katı ola harb ve cidâl kan dökülmek hadden aş sâhillar de vebâ ola, katı kızılılık ola. Eğer Mağrib tarafında olsa bu geçen hüküm ol memlekette ola ve yemiş çok ola ve pâdişâh adl-ı

insâf ide. Eğer gökden bir âcâyib nesne görünse tâcirlere hüsrân hamile avrat çok veled bıraka ve ucuzluklar ola ve ni‘met vâfir ola husûsan kim melik Şâm‘da tâ‘n çok ola. Mısır diyârında tahıl öküş ola, havâric hücum ide. Eğer gice görünse ihtilâf öküş ola. Arab ortasında hubbât ve penbe ve zeyt az bite. Arz-ı Kostantin‘de kar ve buz çok ola. Eğer misâl hayvan görünse cânavar gibi harman eminsizlik ola ve havf ve katı kızılılık ola. Bir ul pâdişâh fevt ola. Nice yerler harâb ola. eriler cem‘ ola, yollar kesile. Harb görünse Maşrık tarafında olsa Maşrık‘da bir ul pâdişâh ili imâret kıla. Eğer Mağrib tarafında olsa kan dklmek ol iklimde ola, yemiş çok ola. Şâhlar ra‘iyyete eyylk ide. Cenk çok ola. Eğer gök grlse fitne ve savaş kan dklmek çok ola. Eğer onuna değin grlse

Der-kenar

Beg pâdişâhına hâin ola. Pâdişâhlara ziyân erişe. İller harâb ola ve bir ulu beg {}

[39b] İstanbul‘da ve Maşrık ilinde ve sevâhilde gâyettede cidâl ve husmet ola. Rm ilinde asâkir cem‘ ola. Ânun gibi savaş geri olmaya ehl-i vilâyet karcaşa. Eğer onundan yigirmisine değin grlse Hicâz memleketinde kızılılık ola ammâ şark memleketi refâhiyyette ola. Fîlistin ikliminde bir ul kişi helâk ola. Eğer yigirmisinden otuza varınca grlse yağmur ok yağa. Ta‘ab-ı renc begler arasında şer ve avâm‘l-nâsda ola ammâ yılsonu eyy ola. Eğer yıldırım olsa yağmur ok yağa sular arta, renc ve sakam kş ola. Avrat ölümü ok ola. Yemiş az ola ammâ ot ve biçen evkat ola ve Mısır ve Bâbil ili harb ve kıtâl ola ve kızılılık ola. Eğer havadan sâ‘ika dşse fitne ve kan dklmek ve harb ve yağmur kş ola, oddan ok ziyân erişe. Pâdişâh zulüm ve cevr ve ta‘addi ide. Arablar‘da ve Kâ‘be‘de fetretlik ve ihtilâf çok vâki‘ ola. Yemiş ve ni‘met ve buğday vâfir ola. Eğer gice olsa katı kızılılık vebâ ola. Yay faslı katı ıssılar ola. Cenk ve kıtâl ve savaş çok vâki‘ ola. Yağmur katı yağa, gz ağrısı çok ola, merk-i mafâcân öküş ola ammâ eken ve biçen ve beled-i Çin vebâ ve merk-i mefâcân ola. Eğer dolu yağsa memleket refâhiyyette ve emn u emânda olalar. Pâdişâhlar adl ve insâf ideler ni‘met vâfir ola. Tâcirlere assıda olalar ve hamallar fayda ide. Eğer toprak ya kızıl toz yağsa alkı kırıla, hastalık ola, iller eminsiz ola, zulüm ve cefâ göreler. Yemişe âfet erişe. Begler zâlim ola ammâ ekin evket ola. Eğer kurbağa veya soğulcân yağsa bu yıl kızılılık ola, galle âfet ola, memleket zalimli ola ve harâmî ve uğuru

Der-kenar

Çok

[40a] Çok ola ve hastalık ola. Eğer kıt gubâr olsa eken ve biçen iyi olsa, pâdişâhlar bağlık eyleye cenk ola, sonu sulh ola. Eğer tuman görölse kış yağmur çok yağa, ot biçen çok ola. Gemiler çok gark ola. Ni‘metler vâfir ola, tâcirler assıda ola. Eğer katı yel esse Maşrık pâdişâh harb u husûmet ide. Rûm ili kıtlık ola çeriler depreşe harb ve cidâl ola. Şâm memleketinde nice şehirler harâbe vara yer u zîr habs ideler helâk ideler. Evvel bahârda çok yemiş helâk ola. Kış kuvvetlü ola, buz öküş ola, yılsonu sâlâh ola. Eğer gök görölse pâdişâh adl ide, eken biçen evket ola, bal {} çok ola, koyun kırıla emn u emân olmaya, yemiş az ola. Eğer yer güründese ansızın ölüm çok ola, emraz-ı muhtelif öküş ola, zelzele çok vâki ‘ ola. Pâdişâhlar adl ide. Ekin hububât ucuz ola bağ ve yemiş öküş ola, ucuzluk ola. Eğer yer diprense oğlancıklar hastalığı çok ola, yılsonu katı kıtlık ola, fitne ve âşûb ola ammâ tiz gice ol vilâyete düşmân ayak basa, pâdişâhla çok ihtilâf oluna, bu yıl vebâ ola. Eğer gice diprense yağmur çok yağa, kıtâl öküş ola, ihtilâf çok ola, uğuru ve harâmî çok çok ola, âlem fetret ola

Lâ yâlemü’l-gayb illallah vallahi âlem bî’s-sevâb

[40b]

Mâh-ı Şubat ya'ni Felvaris âhar fasl-ı şita ber-müceb-i Yunâniyân							
Cedvel-i sâliha	Cedvel-i gurre'i şuhûr-ı Arabiyye	Cedvel-i sâ'at	Aded-i eyyâm 28	Cedvel-i buruc	Cedvel-i esbû'	Cedvel-i eyyâm-ı şuhûr-ı Rûmîyye	
Sâl 1	Fî 6	Sâ'at 4 L	Bu ayda muhtelif yeller çok eser kar ve yağmur çok yağar ve mecmu' hayvanat benzi çalınur ve ağaçlara su yürümeğe ibtida ider ve insanın meşâmmü küşâde olur. Bu ayda gıda kuru (...) ve şikâr etleri ve kuş etleri ve sarımsak nâfi'dir ihtirâz gerektir. Yahattan ve ta'amı çok yimekten çok cima' itmekten vallahi âlem Hüküm on altı sâle geldiği vakit Şubat'da gurre sabit olmaz. (...) Şubat'da hali deyü yazılmışdır" Tahvîl-i âfitâb yahut âhar şita ber-müceb-i müneccimin Sâ'at nehar 11 Dakika Sâ'at leyl 13 Dakika Yekûnu 'ş-şems fi	23	B	1	Kar yağmur yağa bâhûr giceleri hava billûr ola demişler" Cemre'i evvel fi(...) fi 7 Inde'l-şem' Meryem hatun a. m. Nefâsından pak olup (...) vardı" Cemre-i sani fi'l-mâ'i fi 13 Vakt-i nişandan dirah't" (9) Sa'd ve her kuş çiftiyle yürür" (10) Nahs ve tahvîl-i âfitâb inde'l ba'z"(11) Mahzur Fütur-ı berd"(15) Cemre-i sâlis fi'l-türâb fi 21 Emeden-i lakkak inde'l-ba'zı" (19) Haşarat yer üstüne gelur harekete başlar"(20) İmtizac-ı fasleyn" (.....)
Sâl 2	Fî 5	Sâ'at 5 L		24	E	2	
Sâl 3	Fî 22	Sâ'at 9 M		25	D	3	
Sâl 4	Fî 13	Sâ'at 2 M		26	V	4	
Sâl 5	Fî 2	Sâ'at 10 L		27	H	5	
Sâl 6	Fî 20	Sâ'at 13 L		28	D	6	
Sâl 7	Fî 9	Sâ'at 7 L		29	C	7	
Sâl 8	Fî 28	Sâ'at 8 M		30	B	8	
Sâl 9	Fî 18	Sâ'at 5 L		1	E	9	
Sâl 10	Fî 6	Sâ'at 9 M		2	D	10	
				3	V	11	
Sâl 11	Fî 25	Sâ'at 3 M		4	H	12	
				5	D	13	
Sâl 12	Fî 14	Sâ'at 3 L		6	C	14	
				7	B	15	
Sâl 13	Fî 4	Sâ'at 9 M		8	E	16	
				9	D	17	
Sâl 14	Fî 22	Sâ'at 9 M		10	V	18	
				11	H	19	
Sâl 15	Fî 11	Sâ'at 3 L	12	D	20		
			13	C	21		
Sâl 16	Fî hâli	Sâ'at Hâli	14	B	22		
			15	E	23		
Sâl 17	Fî 19	Sâ'at 7 L	16	D	24		
			17	V	25		
Sâl 18	Fî 1	Sâ'at 1 M	18	H	26		
			19	D	27		
Sâl 19	Fî 26	Sâ'at 10 L	20	C	28		
			21	B	29		

Der-kenar

Evvel berd-i acûz fî 26

Ve evvel husûm bu gün tırnak kesmek eyüdir”

[41a] AHKÂM-I ŞUBAT

Bu ayda yağmurlar ve yeller olur, ağaçlara su yürür. Bu ayda ot ve şorba çok yiyeler ammâ yimek eğer çok yiyeler. Zirâ bu ayda kan artar eski kan rakîk olur. Cimâ’dan sakınalar kuş ve sayd etleri yimek fâ’ide ider. Bu ay yigirmi sekizinci rub’ günüdür ammâ dördüncü yıl yigirmi dokuz gün olur anınçün sene’i şemsiyye üç yüz altmışaltı gündür. Bu ayın evvel gününde elbette ya kar veya yağmur gicesinde veya gündüzünde veya bulud olsa gerektir. Yedinci gününde havaya cemre düşer dokuzuncu gün sa’d ve mübârek gündür. On birinci gün hayt-ı nahsdir hazer itmek gerek. Mecmu’ işlerden ve sefere gitmekten ol gün hazer gerek. Onuncu gün Güneş Hût burcuna varır on bir sâ’at olur. On ikinci günü Sa’d Su’ud yıldızı doğar cebe dolandır. On üçüncüsünde kible yeli ve bâd-ı sabâ esmeğe başlar. Soğuk katı kem olur, ağaçların darı deprenir, su yürür, çiçek başkaldırır. On dördünde cemre-i sâni havaya düşer. Eğer bu ayın ya evvelinde veya ikinci cemresinde yağmur veya kar yağsa yıl gâyet kuvvetlü olur, eken ve biçen bol ola. Yigirminci gününde haşerât yer üstüne çıkmağa başlar. Yigirmi birincisinde cemre-i sâlis düşer cemre şol nesnedir. Kem Güneşin ıssıyı zemher yerin âğuşunu alır. Sunun buharını ve havanın şiddetini ve yerin bağunı bu üç nesne götürür. Cemre düşdü dedikleri budur. Cemreden sonra yerin darı açılır ot eğer cümle gök dutar don şişilür. Yigirmi beşinde Zira yıldızı dolandır. Sa’dü’l-âlâ-hübyâ yıldızı doğar. Yigirmi altıncı gün berd-i acûz girer. Yedi gün

[41b] Sovuk olur. Buna karı soğuğu derler. Dediklerine sebep budur kim Âd kavmini Allah te’âlâ helâk etti. Bir karı kaldı ol kavimden da’im bu vakit olsa ki Şubat’ın âhariydi. Ol karı tamâm yedi gün yemezdi ve içmezdi uyumazdı ağlardı âlâ ve feryâd iderdi. Ol sebebden bu günlere “berd-i acûz” deyü lakab urdular ve hem bu yeddi günün soğuğu mü’essirdir. Sebeb budur ki her nesnenin sonu mu’teber ve mü’esserdir. Görmez misin çerâğta fitil az kalsa ve yağ dükense âhar ve katı katı şu’le ve birer ândan nâ-bedîd olur. Bu dahi soğuğun sonudur anınçün mü’essirdir. Bu yedi

günün her birine hükemâ ad vermişler. İşbu yedi isim ve her bir günün ismidir: sirru, sinuber, veberu, amir, mutemir, mutfi'l-cemr, mükefîyü'l-ta'n. Eğer bu ayda gün dutulsa bu yıl yağmur hadden geçe yağa, ekine ziyân ide, az ola ammâ Ca'fer-i Sâdik yağmur yağmaya bu yıl kurak ola der. Cemî' yerde kızılık ola, dâvar kırıla, Pars ikliminde bir pehlivân kopa darb-ı destle pâdişâh ola, çok memleket duta, ol vilâyet gâyette fetret ola, çok şehirler harâb ola, arz-ı Fîlistin ve cezîreler kızılık ve kahat ola ve yırtıcı cânavarlar oraya çok ola, haşerât mübalağa ola ziyân ideler. Eğer ay tutulsa yağmur çok yağa, ucuzluk ve ni'met vâfir ola ve yemiş öküş ola, yay ayları katı ıssı ve kuraklı ola, muhalif yeller ese, balık ve kuşlar üreye. Eğer husûf ya'ni ay tutulmak kara gözüke fitne ve belâ ve fetret âlemi duta, mukatele ve muharebe çok ola, âhar ehl-i İslâm muzaffer ve mensûr ola, kafir kırıla. Eğer gün aklansa emrâz-ı muhtelif çok ola, nezle ve (...) ve boğaz ağrısı ve öksürük gibi. Yağmur ekin bol ola, vakitsiz kar yağa ba'zı yemiş harâbe vara

Der-kenar

Bu yıl

[42a] Bu yıl pirinç olmaya. Eğer ay aklansa ekin ve ot ve biçen öküş ola, yağmur çok yağa, ırmaklar taşa, ni'metler vâfir ola, pâdişâhlar adl ide, kış yumuşak ola, ucuzluk ola ammâ yıl yumırcak ola, sonu söküllük ola. Eğer ay çalkavin? görünse kış katı ola, kar ve buz hadden geçe. Eğer bir ucu kalka doğsa yel eyü gele, şadlıklar ola, ni'met ve ekin ve sular vâfir ola. Eğer daçlu yıldız doğsa bir pâdişâh fevt ola. Ol sebebden yağılık ola katı kurguk ola, fitne ola, gâyet yemiş az ola, od katı ziyân ide, gemiler gark ola. Acem'de mevt çok ola, pâdişâh fevt ola, perde ehline çok ölüm ola. Belâ ve renc ve ta'ab başdan aş. Kostontin'de bir ulû kişi fevt ola. Bâbil'de bir adlu kişi düşe. Ay dutula, yer deprene, vakitsiz yağmur yağa, ihtilâf öküş ola, zarar çok ola, şerâb bir mu'azzam şehir harâb ola. Eğer gökden yıldız düşse tâcirlere hüsrân yetişe, bir ulû pâdişâh helâk ola, birine bir adil kimse padişâh ola. Eğer elkim sağmal Maşrık tarafında olsa ol tarafın begleri padişâhına asi ola, akıbet şah galib ola. Mağrib tarafında vâki' olsa ol tarafın halı şâhlarına düşman ola, helâk ideler. Cenk ve kîtâl ola, memleket yıkıla, nice şehirler harâb ola ve Mısır halkı cenk u husûmet içinde ola, yağmur çok yağa. Mağrib ilinde çekirgelik ola, katı kızılık ola, halk dağıla gide tamâm üç yıl

hüküm ide kahat. Eğer söküşek? Maşrik'dan görünse koyun ve alkı kırıla yemiş evket ola, yırtıcı cânavarlar çok ziyân ide. Türkistan'da ulet ola, kızılılık ola. Eğer Mağrib tarafında görünse harb ve kıtâl öküş ola. Çeriler Mağrib ilini duta kâfirlerle

[42b] Sinnîler harb ideler. Âkıbet ehl-i İslâm mensûr ola, kâfiri kırılar, harâc güzâr ideler be 'ûnallah te'âlâ. Eğer gök kenarında kızılılık Maşrik tarafından olsa bu yıl yağmur bol ola. Eğer gice kızarsa bir ulû sultân fevt ola. Eğer Mağrib tarafında olsa bu zikr olan hüküm bu memlekette ola. Eğer gökde âcâyib görünse yüklü avratlar çok helâk ola, fitne ve mukatele çok ola, uğurular ve harâmîler yolları keseler, tâcirlerle ziyân yetişe, bir adlu kişi helâk ola. Acem'de vebâ ola ve begler öle, pâdişâh fevt ola ammâ emrâz-ı sâbi çok ola. Eğer gökde mânende şahıs belürse yâ hayvan gibi bir ulû padişâh dünyâdan gide, kan öküş ola, il yağmaya gide, fetret çok ola, kahatlık ola ve yaz iyi gele, arpa, buğday çok ola. Eğer gökden katı âvâz gelse üzüm olmaya, ağaçlar hâlel bula, şiddet ola ve hem kıtlık ola ve vebâ ola. Eğer bu ayın evâsıtında olsa Arab'da ihtilâf ola, Mağrib'de hûn çıka, kış çepellik ola ammâ yağmur az ola. Eğer evâhirinde olsa bu yıl yoluk eyü ola ni'metler vâfir ola ve üzüm ök ola, bağ ve ekinler ök ola, ammâ halk arasında cenk ve kıtâl öküş ola. Eğer yıldırım olsa yağmur ve sular çok ola, ni'met ve ekin öküş ola, ot ve biçen çok ola, almak ve satmak çok ola ammâ yılsonunda leşkerler depreşe cenk ola Mecûsî düşe, dalgalık ola. Eğer sa'ika havadan od düşse seferde hatar ola, ağırı ve harâmî çok ola, gussa ve ta'ab ve elem çok ola. Bir ulû pâdişâh gide, dalgalık ola, hayvan kırıla, yılsonunda hatar çok ola. Eğer gice olsa hastalıklar çok ola, gemiler çok gark ola, ıssı katı ola, yemiş kıt ola, sular az ola. Eğer

Der-kenar

Katı

[43a] Katı yağmur olsa yıl bereketlü ola, hurma çok ola, ni'met vâfir ola, ticâret menfa'atlı ola, padişâhlar adl ola, kızılılık ola. Eğer dolu yağsa yollar eminlik olmaya, tâcirler ziyânda ola, beglere ve hocalara melâlet müstevli ola, galle kıt ola, hayvan çok kırıla, leşker ve ra'yyet gam göreler yılsonu kahat ola. Eğer toprak veya kızıl toz yağsa ürküklük ola iller harâbe vara, yollar kesile. Bâbil ve Zangibar iklimi kızılılık ola. Eğer kurbağa veya soğulcan yağsa kızılılık ve hastalık azim ola, avrat ölümü cevri ve cefâ çok ola, pâdişâhlar zulüm ideler yılsonu eyyü ve mesâlih ola. Eğer besarık? olsa vilâyet

dalgalık ola, bu yıl hayvan kırıla, yıl eyü gelmeye kaygılı ola ammâ ot ve biçen gâyet ona ni‘met vâfir ola, yılsonu iller eminlik ola, katı toz olsa harb ve cenk u savaş çok ola, padişâh zulüm ide, halk birbirine düşe, pâdişâhlar ra‘iyyet incine ammâ yılsonu gâyet eyüdir menfa‘atlı ola. Eğer katı yel esse yemiş harâb ola harb-ı husûmet ve fetret ve ihtilâf öküş ola ammâ harâmiler sefer ehline çok ziyân ideler, ehl-i ticâret hastalıklı ola, kış katı ola, yaz eyyü gele çeride bir pâdişâh düşe, harb-i mukatele ola. Eken ve biçen eyyü gele yılsonu eyyü gele halk handan ola, hamile avratlar çok düşüreler. Eğer gök gürüldese haber-i erâcîf çok ola, kesb az ola ve yemişler az ola. Maşrık’da leşkerler dirle uğraşalar, karalar ra‘iyyet incine, Maşrık ilinde çeriler öle, harb u kıtâl dalgalıklar ola, kış katı ola. Eğer yer gürülse yıl kurak ola ve hava iyi ola, ot ve biçen az ola. Bu yıl havâric çıka, yollar kesile, pâdişâha düşman galib

[43b] Ola, kahatlık ola, gussa ve şiddet âzim ola, ağrîler ve harâmîler gâlib olalar. Eğer yer depreşe harâmîler yolları keseler infi‘âlde ola, halk ve imrâz çok ola ammâ yılsonu âyânlar ola, ni‘met vâfir ucuzluklar ola ve illâ kâfir iklim kızılık ve vebâ ola. Eğer gice diprense fitne çok ola, yâd-ı çeri ile kin ol vilâyeti harâb ide, erâcîf çok ola, sular taşa, kış katı sovak ola, mevt-i hayvanât öküş vâki‘ ola. Lâyâlemü’l-gayb illâllah te‘âlâ

Fî sene 1093 Temmuz? fî şehri safer

DER BEYÂN-I RÛZ-NÂME-İ KÛLLİYÂT F Î SELÛK YEKÛNÛ’L-KAMER FÎ’L-BURÛCÂT

Bilgil ki Güneş her burcda bir ay durer ammâ ay her burçda iki buçuk gün durer andan beraberce dahi nakil ider. İmdi bilmek gerektir ki kamer her burcda kem vâki‘ olur ol günlerde hâcet insandan ne fi‘il işlemek gerektir ve niden ihtirâz ve imtinâ‘ gerektir ânı beyân idelim. Eğer bilmek dilersen ki ay ne vakitte kangı burca gelir evvel belki Güneş kangı burçdadır yukarı mülhemde Rûm aylarının kaçınıcı gününde Güneş her burca ki intikâl etmiştir oraya nazar et. Güneş kangı burcda idüğün yıl ândan adedine nazar eyle ki sonra işbu ayların ki, Muharrem, Safer, Rebi‘ül-evvel, Rebi‘ül-ahir, Cemâziyel-evvel, Cemâziyel-âhir, Receb, Şaban, Ramazan, Şevvâl, Zilkâde, Zilhicce’dir on iki aydır. Bunların kaçınıcı günü idüğünü zabt et. Bir ol mikdâr âded dahi zamm eyle beş âded dahi ziyâde eyle bu mecmu‘ kaçınıcı beş olup hesâb eyle Güneş

durduğu burcdan sayı ol âded kangı burcda görünürse ay ol burcdadır misâliyle beyân ide ayıdayın tâ fehm idesin. Meselâ bu nüsha yazıldığı

Der-kenar

Vakitde

[44a] Vakitde Güneş Cedi burcunda yedi Cemâziyel-âhir ayının yigirmi yedisiydi. Bu yigirmi yedi dahi zamm idecek, kırk olur, beş ziyâde idecek kırk beş olur. Bu cümle dokuz kez beş olur. Güneş ki Cedi burcunda yedi buradan sıcak dokuzuncu burc Sünbüle'dir. Ay ol vakitte Sünbüle burcunda yemiş da'im bu vechile hesab eyle esâmî'i burucât bunlardır: Hamel, Sevr, Cevza, Seretan, Esed, Sünbüle, Mîzan, Akreb, Kavs, Cedi, Delv, Hut. Kaçan kamer Hamel burcunda vâki' olsa ol günlerde eyüdir sefere gitmek ve ulûlar ve begler yüzün görmek ve bunlara maksûd-ı arz itmek ve yeni harîr don giymek ve ata binmek, sayd itmek ve ulû işler görmek ve bunların emsâli eyyüdir ammâ bünyâd bırakmak ve kâriz işlerine ve ekine başlamak ve bunların emsâli eyyü değildir vallahu âlem. Kaçan kamer Sevr burcunda vâki' olsa ol günlerde eyyüdir akd-ı nikâh itmek ve tohum ekmek ve bağ ve bostan dikmek ve hatunlarla sohbet itmek ve itr dürtünmek ve nâme göndermek ve şirket ve bey' ü şîrâ itmek ve bunun emsâli işler görmek eyyüdir ammâ kan almak ve hamâma girmek veistirâhat itmek bunların gibi işler yaramazdır vallahu âlem. Kaçan kamer Seretan burcunda vâki' olsa ol günlerde eyyüdir yeni giymek ve sefere gitmek ve nâme yazmak ve müşhil içmek veistirâhat ve hamâma ve gövdiden kıl gidermek ve bunların misâl yarar ammâ kan almak ve akd-ı nikâh itmek ve binâ bırakmak bunların gibi işler yaramazdır vallahu âlem. Kaçan kamer Esed burcunda vâki' olsa ol günlerde eyyüdir ahd u peymân itmek ve kan almak ve od işlerin görmek ve bahadırılık kılmak ve pâdişâhlardan hâcet görmek ve pâdişâhlar râyı

[44b] Tedbir itmek ve tahta geçüp oturmak ve kavli karavaş olmak ve bey' ü şîrâ itmek bunların gibi işlere yarar ammâ yeni giymek ve sefere gitmek hatadır vallahu âlem. Kaçan kamer Sünbüle burcunda vâki' olsa ol günlerde eyyüdir yeni biçüb giymek ve kâfile dizmek ve sahraya kârbânla gitmek ve ta'lim-i ilim ve kesb u kâr itmek ve kavli karavaş almak ve gümüşlü kılıç dokunmak bunların emsâli gibi işlere yarar ammâ kan almak ve akd-ı nikâh itmek ve zerkar işlerin görmek bunların emsâl yaramaz

vallahu âlem. Kaçan kamer Mîzan burcunda vâki‘ olsa ol gün ve yarındası öyleye değin eyyüdir. Sefere gitmek ve akd-ı nikâh itmek ve cevâhir almak ve satmak ve yeni biçüb yeni, giymek ve sohbet-i simâ‘, zevk-i sefâ ve sâzende dinlemek ve bunların emsâli işler yarar ammâ bir buçuk günden gice hiçbir işe şürû‘ etmeyeler, renc hâsıl olmaya vallah âlem. Kaçan kamer Akreb burcunda olsa eyyüdir müşhil içmek ve kusmak ve cerâhat görmek veistirâhat ve terkib-i ma‘cûn ve hamâma girmek ve dırnak kesmek ve muhâsama itmek ve at koşmak ve riyâzet ve bunların emsâline yarar ammâ bunlardan gayrı işe müfid olmaya vallahu âlem. Kaçan kamer Kavs burcuna varsa eyüdir tezvîc ve nikâh ve ta‘lim-i ulûm ve kan almak ve şikâr itmek ve bunların emsâline yarar belki yeni giymek ve muhâsama itmek ve ödünç almak ve vermek bunların gibisine fi‘l-cümle meyânedir ammâ saç gidermek ve müşhil içmek ve bunların gibi işlerden hazer ve i‘tirâz ideler vallahu âlem. Kaçan kamer Cedi burcunda vâki‘ olsa eyyüdir. Kâziz işlerden görmek ve yeni giymek ve ava çıkmak ve mekr-i hile işlerin görmek ve bunların emsâline yarar ammâ kan almak ve akd-ı nikâh itmek ve ulûlar görmek ve bunlardan hâcet istemek bunlar

Der-kenar

Gibi

[45a] Gibi işlerden îrâz gerek memnû ‘dur vallahi âlem. Kaçan kamer Delv burcunda olsa ol günlerde eyyüdir cehd ü cedd işlerden görmek ve ahd-ı peymân itmek ve bağ ve bahçe dikmek ve kavı-i karavaş almak ve bünyâd bırakmak ve hisar ve kal‘a maslahâtların görmek ve bunların emsâline yarar ammâ nakl ü hareket itmek ve tezvîc-i nikâh itmek ve kan almak ve bulûr kebîse yaramaz vallahu âlem. Kaçan kamer Hut burcuna gelse ol günlerde eyyüdir dâ‘vet ve ziyâfet itmek ve ulûlar yüzün görmek ve şeref ehliyle sohbet itmek ve yeni biçüb ve giymek ve bunların emsâline yarar ammâ kan almak ve dırnak kesmek veistirâhat itmek ve bunlara benzer işler yaramaz.

Eced ve zeb cehv idi, haraç düzüb cehvâ, pirezâc düzünce, zebh-i hevayide zâc,

Düzüb cehvâ bedhez, bidezâc düzünce, ve abad-ı hezâc düzüb, cehv ide hazâc dev,

Sekiz beytdir. Her beyüt on ikişer harfdir. Her harf bir ayın guresine işâretidir. Evvel beyti otuz altı diye saya dokuz yüz altmış yedi iken sekizinci beyütde idi. Gaflet olunmaya.

Nahs gündür işleme ânda işi Hem yigirmi yedi ve dördü beşi	Her bir ayda yedi gün ve arayı kişi Üçü beşi on üçü on altısı
---	--

Yekşenbih Düşenbih Seşenbih Çehârşenbih Pencşenbih Cum'a Şenbih

E B C D H V N

Sayf-1 güdâyım hazirân temmuz âb merâ Herdü kânûn-ı evvel âhar şubât âmed şitâ	Ey birâder âzar ve nisan âyârest rebi' Diğer eylüleşt Teşrin-i evvel âhar harif
Pih diğer fezayı bir sarân Hane'i gir ve cayi mâh-ı bedân	Herçe az mâh (...) Pes beher pih ezân zehâne'i şems

Der-kenar

Matla

Ay kangı bir çâre olduğın bildirir.

EKLER

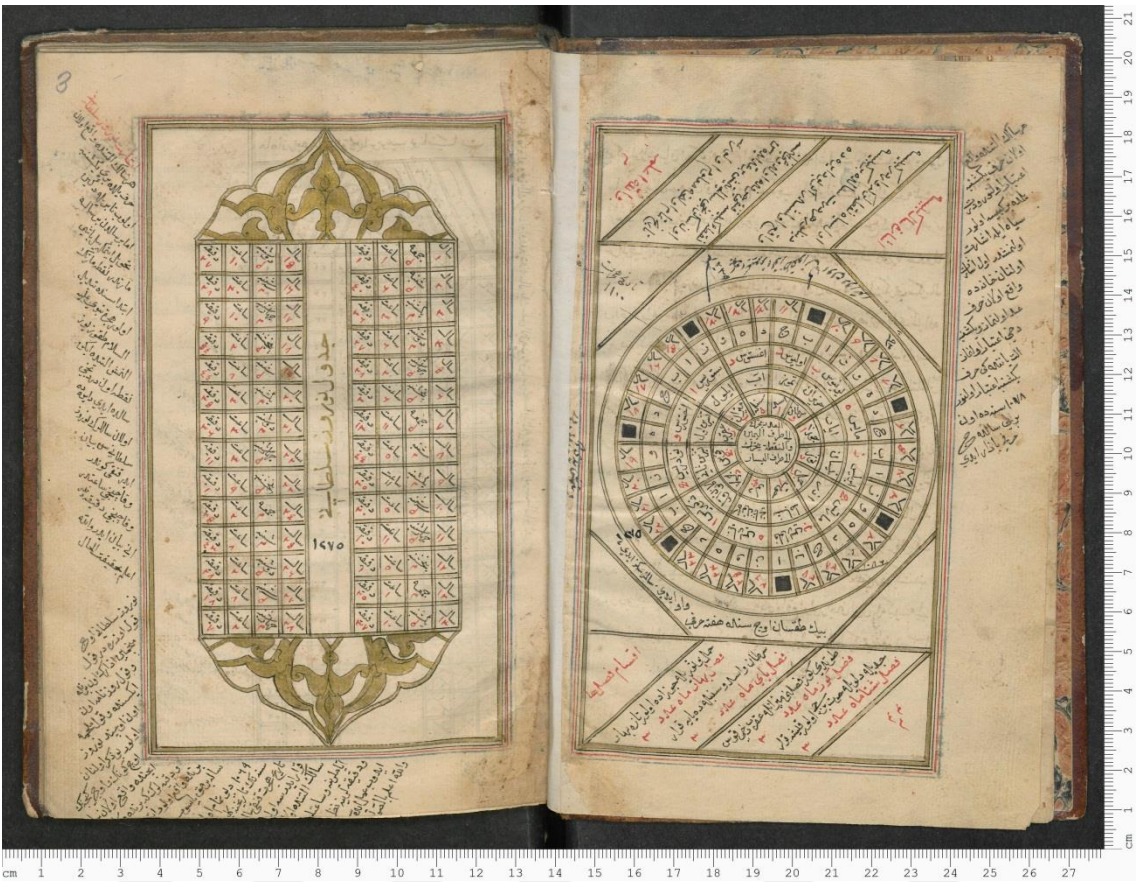
Ek-1: 1093/1682 Tarihli Müneccimbaşı Defteri'nin Orijinal Nüshaları

هدایه روزنامه حضرت شیخ و فاضل الله

الحمد لله... والصلوة على نبيه محمد وآله واصحابه اجمعين...
وكانه في الفلك...
نزهة لولي...
بدر...
ولوب...
ايام...
جلال...
حاصل...
هام...
مقدم...
انشاء...
صحيفة...
بان...
كان...
مرتبة...
واقع...

وكتل...
جانب...
الرفيق...
سوق...
نائب...
وي...
بصرف...
الذ...
مف...
حرف...
ي...
عك...
د...
در...
اي...
در...
ان...
او...

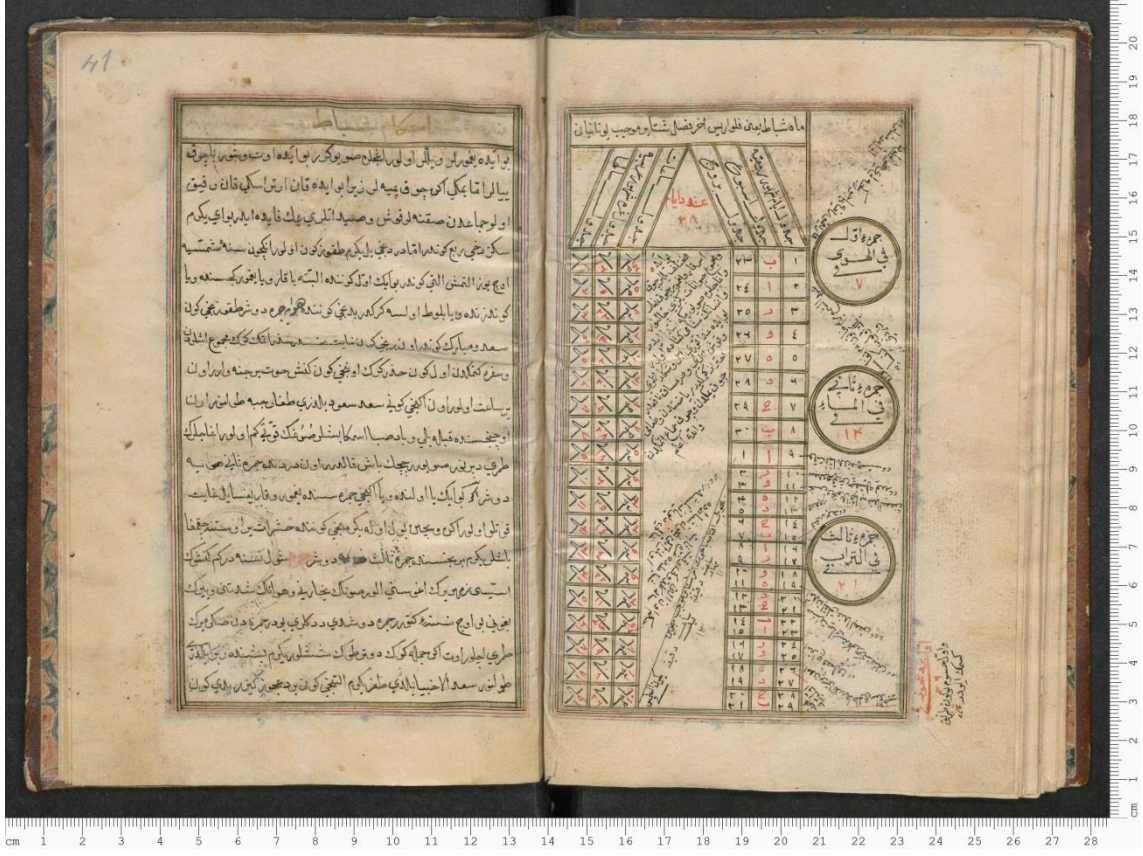
احكام الملوك
 چا اده هوا و روز کا خوش و لطيف او لو بختلو لو تک کر لامله اي
 و ايت اچک اصله در اعا کو که تو لو دن حد کر که و هم صغرا تهنه ن
 ثابت صفتو کک لو ايه و لو اچک الگ کويه و اچکي کن ثابت غایت
 و در دجی کويه سعه در هر با ايتش و ونسه لو راست کور سکی چي
 کون مریم نامو ز طوطاي طوق زنجی کويه صرفه بار دزي طوطا فرخ
 القدم طو لو بوزیریک اناسي و اناسي لو کوننده و فانت انکي اکتیپ
 یو کونده او لو اي او اچکي کون تیل فرارینه و ار او دن در دجی کون
 عهد الصلیب عهد الصلیب اک کیشته کون عهد الصلیب
 او لسه یو بل یو لو او له و اجز لو او له حرب اکتش او له حق الاصفی
 فرنک جغه اهل اسلام او و نرینه مرک متاجان جوق او له حامله عی
 او یو ق او له کون و شغیره کسه عالم این او له بل یو نده لکن جوق
 حرب قتال اکتش او له سنده و بغداد و یوم اقلیم قتل اکتش او له او لو
 سلطان دوشه و یمن یمن بر باد شاه جغه اهل اقلیم و نرینه کون شغیره
 کسه ارب و نرینه او کت او کتیش یو لو او له حرب قتال اکتش اول
 چهار شنده کسه بل یو لو او له صوفی فرنک اکتش او له مامه عالم فریشه
 او لک او له مرک او له وطنه اچیم او لو کون کون کون کون کون کون
 ای او له اجز اقل او له اما او ده جوق اغلاقتلو او له و هم جوق طویفه
 و قیض قتی او له یو لو ان ایا حسن تین ز کام جوق او له بر او لو سلطان

فوت اوله
 فوت اوله اکو جمعه کسه باد شاه لوه جنگ و مصومت جوق او له او کون
 او کیه طار قه لو یو بمصل برده جوق نرین او اده بل یو کله اکو شغیره
 کسه بل اچی غایت اجز لقل او له خلق سناه لنده او له و اقه اهلیم
 بر ایا کون او دن در دانه کوناه و دن بر او لو کون نش میزان برینه و ار
 و هم یو کون بلوه بلوق او مر و ساغلق و ن او جی ق در دست او لو بر کون
 کون صولو بلوقه ن او کله رجوع ایدر یکیم اکتیپ ده عو ایدر یو طو
 فرخ الحو طو ایدر یکیم اچکي کون یو بیما بر علیه السلام و و خدیف
 اکو یو ایدر کون طو ایدر او لو او کونین فوت او له فینه و نرینه جوق
 او له ظلم خیانت کون اکتش او له اکو رو ن مال الله فارس و یحسان و نرینه
 اقلیم دن جوق جوق جم او لو ب فان کله اکو ای طو ایدر او نرینه
 قیض قتی او له باد شاه لوه ایدر او نرینه قیض قتی اکتش او له اما
 اجز لقل او له شاد لو اکتش او له لکن شر بر لو باش قلدور و ضاد ایدر
 ماقیت باد شاه او نرینه یو کون اکتش او له مغرب ایدر جوق فتا
 عهد ایزد کون اکتش او له مرده دکن کار نده بر عظیم غله و قله و ایا
 او له یقلان اکو کون اغلاقتلو او نرینه لکن کون او لو نرینه باشت کون
 ولایت طلق او له قتل او له اما لو سوکی ایتان او له یو جوق ایا
 بر باد شاه قلعه مصارا ایدر لو او لو در جوق خلق قله اکو ایا
 اکو و یمن او کیه یک کون او له جوق کون او له سفر اهل جوق نشغیره
 اکو ای جوق یو کون نشغیره بر ایا اراض مختلفه او نرینه و جیان کون جوق اول کون

فوت اوله
 بر او جی قلد و در و کون نشغیره بل بر کت او له متدرستان او له امبات
 او له باد شاه عدل ایدر اکو اچکي بر نرینه یق و کون نشغیره بل یو کون
 او له و شاد لقل و نعت و اف او له اکو فرینق ایدر کون نشغیره مشرق طرفه
 او لسه یو ق او له مغرب عدل اکتش او له یو جوق فان جوق دکله مغرب
 ایتنه یو ق و نرینه جغه مزاب ایدر سکون باد شاه غالب او له اکو کون ایدر
 دوشه ایتی قله کتله قرق او له چشتر قرق او له ام جوق حلال
 او له فینه جوق او له قرق او له اکو صغیر کون نشغیره او مشرق طرفه
 او لسه فارس اقلیم نده سوا اچکي او له مشرق باد شاه کاف او له چشتر
 قرق او اجز اقل او له قیض او کله مجله حرب اکتش او له با اده اوان باد شاه
 او نرینه ایدر اکو مغرب طرفه کون نشغیره جوق او له مستحق اکتش او له
 کون و صغیر اقلیم نده و با او له اجز لو او له نعت و اقی او له مغرب ایدر
 حرا جی او بر به سنسارت ایدر لخلق اجنه اکو سکون کون مشرق طرفه
 خلق او سنساره قیض سین او له قرق او له اکو مغرب طرفه کون نشغیره
 یو کون یق ایتنه قتل او بر خلق سوزینه نعت و اف او له اکو کون قوزینه
 قیق قرق او لسه مرد یا ده تان اکتش و کله جی باد شاه نده او له اکو
 مغرب طرفه کون نشغیره یو جوق و اف او له مغرب طرفه او له اما ایا کون
 ایت کله باد شاه عدل و داد ایدر خلق سوزینه لو کون کون جیاب ناعولیه
 او لو کون طرفه جی او لو ب فوت او له باد شاه لوان خلقه رخ و جوق نشغیره
 تا ایدر نرینه او له اجز لقل او له جی نرینه لو بر او ایدر جی بریم او له

فوت اوله
 و شام و لایت نده تکله او له خار ج غالب او له مغرب اقلیم قیق تک او له
 شام کون یو حاضر او له اکو هو ایدر نرینه ان غایت خلق کون نشغیره لکن
 او له باد شاه عدل یوز نده و نرینه و کله او له خلق غصه لجه نده قله
 حرا کون جوق او له مغرب ایدر اکتش او له یو جوق فان جوق دکله مغرب
 کون کون نشغیره قتل او کیه قیض جوق یو بل بدست جوق او له هر کسه یو ایه
 نرینه جوق او له نرینه کون کون نشغیره سوزینه نعت و اف او له کون نشغیره
 کون نشغیره یو بل یو جوق جوق او له مستحق جوق او له اکو قیض کون نشغیره
 یو جوق یق ایتنه قتی قرق او له قیض قیق صق او له اکو او نده کون نشغیره
 حوریت او یق او جوق برینه یمن اغلاقتلو ایت او نشغیره ایزد لقل او لسه
 پیشه حرا کون ایه او له اکو او نشغیره کون نشغیره و کون نشغیره و با او له
 اکو او لکن بر ایت ایتنه اکو کون نشغیره کون نشغیره قیض او له
 ایا ایتان اکو او له یو کون نشغیره ایتنه اکو او نشغیره کون نشغیره
 او له بل یو جوق او له ایا ایتان او له لقل او له خدیف و هم و ایتنه
 بر فایده او له اکو بر او لسه حرا کون ایتنه جوق او له ارضیت
 و نرینه اکتش او له یو جوق او له اکو او کال بر کت او له اکو کون
 او ده و نرینه اکو جی جوق او له اراض مختلفه جوق او له ایدر
 ظلم ایدر طلق او له اکو ایتنه یمن ایزد لقل او له نعت و اف او له
 قیق جوق او له اکو حرا کون نشغیره قیق یق او له ایدر جی اقلیم نرینه
 کله ایل قیق جلته انقلاب او له اراض ایدر نرینه جوق او له قیق

Handwritten text in Persian script on page 44, with a large red heading in the center of the page. The text is arranged in columns and includes various lines of prose.

Handwritten text in Persian script on page 45, with a large red heading in the center of the page. The text is arranged in columns and includes a table with multiple rows and columns of text.

